

Glasnik

Rijaseta Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini

ISSN 1512-6609

5-6

Sarajevo

maj-juni 2022.

VOL. LXXXIV • Str. 427-622

U ovom broju pišu:

Almir Fatić • Asmir Crnkić • Admir Blitović • Husein Đozo •
Muamer Šehić Durmišević • Hadžem Hajdarević

| Sadržaj

Riječ urednika

433-434 Mustafa Prljača • Osloboditi roba ropstva
primarni nam je zadatak danas

Tefsir

435-448 Almir Fatić • Sura el-Beled: Trud i napor na ovom svijetu

Kulturna baština

449-464 Asmir Crnkić • Gazi Hasan-paša Predojević: Od pastira iz
podgrmečkog sela do beglerbega i velikog osmanskog vojskovođe

465-484 Admir Blitović • Banjalučka medresa u periodu 1930.–1944. godine

Eseji

485-490 Husein Đozo • Naukom a ne golim okom datirati arapske mjesece

491-496 Husein Đozo • Pravni nauk mezheba nije dostatan za naše vrijeme

Godišnjice preseljenja na ahiret

497-504 Muamer Šehić Durmišević • Prisjećanje na lik i djelo znamenitog
sufije i šejha hadži Zakir-efendije Bektića

Nove knjige

505-512 Hadžem Hajdarević • Zar su to ljudi

Službeni dio

515-521 Aktivnosti Vijeća muftija

522-552 Aktivnosti Sabora

553-583 Aktivnosti Rijasetu

584-620 Dekreti

| فهرست

كلمة المحرر

٤٣٣-٤٣٤ مصطفى برلياتشا • مهمتنا الأساسية اليوم تحرير الإنسان من العبودية

موضوعات تفسيرية

٤٤٨-٤٣٥ أمير فاتيتش • سورة البلد: الجهد والتعب في الحياة الدنيا

تراث ثقافي

٤٦٤-٤٤٩ آسمير تسرنكيتش • الغازي حسن باشا بريدوفيتش
٤٨٤-٤٦٥ آدمير أفندي بليتوفيتش • المدرسة الإسلامية ببانيا لوكا في الفترة ١٩٣٠-١٩٤٤م

مقالات

٤٩٠-٤٨٥ حسين جوزو بالعلم • ... لا بالرؤية تتحدد الشهور العربية
٤٩٦-٤٩١ حسين جوزو • فقه المذاهب ليس كافيا لعصرنا

الارتحالات إلى الحياة الآخرة

٥٠٤-٤٩٧ الشيخ معمر شيهيتش دورميشفيتش • ذكرى على شخصية وأعمال المتصوف المشهور الشيخ
الحاج ذاكر أفندي بكتيتش

كتب جديدة

٥١٢-٥٠٥ • حاكم حيدارفيتش • أكائات بشرية هؤلاه

رسميات

٥٢١-٥١٥	لجنة المفتين للمشيخة الإسلامية
٥٥٢-٥٢٢	نشاطات المجلس الاعلى
٥٨٣-٥٥٣	نشاطات الرئاسة
٦٢٠-٥٨٤	قرارات التوظيف والعزل عن الوظيفة

| Contents

Word of the editor

433-434 Mustafa Prljaca • Freeing a slave from slavery
is our primary task today.

Tafsir

435-448 Almir Fatic • Surah Al-Baled: Work and Effort in This World

Cultural Haretage

449-464 Asmir Crnkic • Gazi Hasan-Pasha Predojevic

465-484 Admir-ef. Blitovic • Banja Luka Madrasa in the Period 1930-1944.

Essays

485-490 Husein Đozo • To Date the Arab Months with Science,
Not the Naked Eye -

491-496 Husein Đozo • The Legal Doctrine of the Madhhabs
Is Not Sufficient for Our Time

Passings

497-504 Muamer Sehic Durmisevic • Remembrance of the Character and
Work of the Famous Sufi and Sheikh Haji Zakir-ef. Bektic

New Books

505-512 Hadzem Hajdarevic • Are They People

The Official Part

515-521 Activities of the Council of Muftis

522-552 The Activities of Sabor

553-583 The Activities of Riyasat

584-620 Decrees

Osloboditi roba ropstva primarni nam je zadatak danas

Islam je jedan koherentan životni program i pogled na svijet. Svi njegovi propisi, bilo da se radi o naredbama ili zabranama, čovjeka usmjeravaju i vode jednome cilju – njegovoj ličnoj sreći i zadovoljstvu njegova Gospodara. Osim tih jasno definiranih propisa podršku toj orijentaciji daju i svi napuci, smjernice, preporuke i sugestije, koje nalazimo u izvorima islama, što toj veličanstvenoj kulturi daje punoću i sveobuhvatnost. Uz sve ostalo, to ukazuje na jednost njenog ishodišta, na usklađenost svih njenih komponenti, na njeno Božansko porijeklo. Da je drukčije u tom sistemu bi bilo mnogo nesklada i proturječnosti, baš kao što bi toga bilo i u svemirskom sistemu, kako to ističe Kur'an.

Islam uči da je Bog Dragi čovjeka stvorio samo zato da Ga obožava, da poštuje Njegove naloge. Drugim riječima: da lični i društveni život organizira prema načelima Objave, koja mu je uredno dostavljana kroz sve civilizacijske i duhovne epohe njegovog kretanja kroz historiju. Da ta načela uči i iščitava shodno mogućnostima poimanja i okolnostima vremena u kome živi. Samo na taj način čovjek će dobivenu Objavu činiti aktuelnom i iz nje crpiti svježije sokove i derivirati ispravne smjernice za život koji živi.

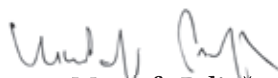
Uzimajući u obzir čovjekovu prirodu i porive koje nosi u sebi Kur'an čovjeka nikada ne ostavlja bez nade, bez mogućnosti da se iskupi za učinjeno loše djelo, prijestup ili nedostatnost. Vrata mogućnosti pokajanja za grijeh – ma kakav on bio – za njega su otvorena „sve dok se Sunce ne pojavi sa zapada“, kako se navodi u hadiskoj predaji, tj. sve do nastupa

Smaka svijeta, kada će priča zvana čovjek dobiti svoj epilog i biti pohranjena u drugu dimenziju. Pažljivom analizom sredstava za isкуп, koja se izriječkom navode u Kur'anu i Sunnetu, ustanovit ćemo da su sva data da budu doprinos životu, da budu u njegovoj funkciji. Za neke prijestupe čovjek treba dati sadaku, za druge nahraniti siromaha, nahraniti deset siromaha, odjenuti nekog ko potrebuje odjeću... Jedno od sredstava, predviđeno za više vrsta prijestupa i prekršaja jest – osloboditi roba okova ropstva. U suri El-Beled Uzvišeni Allah kaže:

Pa, zašto on na blagodatima zahvalan bio nije? A šta ti misliš: kako se može na blagodatima zahvalan biti? – roba ropstva osloboditi, ili, kad glad hara, nahraniti siročić bliska roda, ili ubogoga nevoljnika, a uz to da je od onih koji vjeruju, koji jedni drugima izdržljivost preporučuju i koji jedni drugima milosrđe preporučuju. (El-Beled, 11-17)

Sasvim je jasno da je islam odmah spočetka išao za tim da ukine robovlasnički sistem, da ljude oslobodi tog ropstva. No, znači li to da, kada se jednom ostvari taj cilj i robovlasništvo bude dokinuto da će Kur'an izgubiti svoju aktuelnost u tome? Nikako! Kur'an je uputa ljudima sve do Smaka svijeta i sve dok ga oni budu čitali kako treba on će vršiti svoju ulogu i obasipati ih svojim darovima, u njihove živote unositi milost i milosrđe i živote im činiti lijepim i svrhovitim. Kako, dakle, danas da razumijevamo ropstvo. Čovjek može biti zarobljen na više načina: može ga sputati nepravedan sistem, neimaština, neukost, prezaduženost. Sve što ga sputava da dođe do Upute i da se ostvari kao Božiji namjesnik na Zemlji, to ga zarobljava, čini ga robom. Riješiti čovjeka tih okova, znači osloboditi ga ropstva u današnjem svijetu; podariti mu slobodu. Kur'an za to upotrebljava izraz *fekk*, nastao od glagolskog korijena *fekke/jefukku*, što znači: skinuti, rastrgnuti, raskovati, odvrnuti, demontirati. Odatle se za odvijač (šarafciger) kaže *mifekk*, sredstvo kojim se raskiva, kojim se skidaju stege i spute.

Hoćemo li, dakle, na blagodatima zahvalni biti i dati se na oslobađanje robova – na skidanje sa njih sputa koje ih sputavaju?! U današnjem svijetu robova je mnogo!

Mustafa Prljača

Sura El-Beled

trud i napor na ovom svijetu

Almir Fatić

redovni profesor tefsirskih predmeta na fakultetu islamskih nauka univerziteta u sarajevu
almirfat75@gmail.com

Sažetak

U radu se, metodom ajet po ajet, tumači 90. kur'anska sura *El-Beled*, koja ima dvadeset ajeta. Objavljena je u Mekki u periodu kada su mekanski idolopoklonici odlučili da se suprotstave poslaniku Muhammedu, a.s. Glavna tema sure je trud, borba i zalaganje čovjeka na ovom svijetu, odnosno na putu dobra ili putu zla. Svevišnji je čovjeku pokazao put dobra i put zla; pitanje je samo kojim će putem čovjek krenuti i, kada sâm izabere svoj put, on ima kapacitet da njime hodi. Put dobra donijet će mu dobro, a put zla – zlo i propast. Drugim riječima, budućnost čovjeka zavisi o njegovom radu, trudu i borbi.

Ključne riječi: *El-Beled*, 90. sura, tefsir, trud, napor, ovaj svijet.

Uvod

El-Beled je devedeseta kur'anska sura, koja ima dvadeset ajeta. Ime je dobila po riječi *el-beled* (الْبَدَلُ *grad*), koja se spominje u prvom ajetu. Naziva se još i *El-'Akabe* (الْعَقَبَةُ) zbog toga što se ta riječ navodi u njezinom 11. ajetu.¹ Objavljena je, prema mišljenju većine mufessira, u Mekki poslije sure *Kāf*. Njezin stil sličan je najranijim surama objavljenim u Mekki, što

¹ Al-Fayrūzābādī, *Baṣā'ir dawī al-tamyīz fī laṭā'if al-Kitāb al-'azīz*, al-Mağlis al-a'lā li al-šu'un al-islāmiyya, Cairo, 2005, 1/520.

ukazuje na to da je objavljena u periodu kada su mekanski idolopoklonici odlučili da se suprotstave Poslaniku, a.s., i sebi dopustili da nad njime čine nasilje.²

Glavna tema sure je trud, borba i zalaganje čovjeka na ovom svijetu, odnosno, na putu dobra ili putu zla. Svevišnji je čovjeku pokazao put dobra i put zla; pitanje je samo kojim će putem čovjek krenuti i, kada sam izabere svoj put, on ima kapacitet da njime hodi. Put dobra donijet će mu dobro, a put zla – zlo i propast. Drugim riječima, budućnost čovjeka zavisi o njegovom radu, trudu i borbi. Primjer Muhammeda, a.s., i grada Mekke, u kojem boravi, naveden u drugom ajetu, govori o tome da svijet nije mjesto ugodnosti i lakhoće, već mjesto truda i borbe. Potom se govori o nekim stanovnicima Mekke čije bogatstvo ih je toliko zavelo da su pomislili da im ne može niko ništa; porekli su poslanstvo Muhammeda, a.s., i čak svoj imetak trošili u borbi protiv njega, hvaleći se time. Zatim se ističu neke blagodati date čovjeku putem kojih čovjek može sagledati posljedice svojih postupaka; objašnjava se kako će čovjek savladati prepreke na putu ka zahvalnosti Stvoritelju i moralnom usponu, tj. šta treba činiti, gdje imetak trošiti i kome se pridružiti. Oni koji to odbiju, izlažu se nesreći i patnji na onom svijetu.

Povezanost sa prethodnom surom

Pošto se u suri *El-Fedžr* kudi onaj ko voli imetak i ko "jede" nasljedstvo i ne podstiče da se pomogne siromasima, u ovoj suri se spominju svojstva koja se traže od onoga ko posjeduje imetak.³

Kao aspekt povezanosti surā *El-Fedžr* i *El-Beled* možemo navesti i to što se prva završava pozivom "smirenoj duši" na "povratak" Svevišnjem Allahu, a druga započinje zaklinjanje Mekkom, gradom sigurnim, u kojem se čovjek, kada ga posjeti za vrijeme hadža ili umre, osjeća smirenim i sigurnim; a kad je u njemu, preplavi ga osjećaj da se vratio svome Stvoritelju. Mufessir ibn Adžibe, pak, ističe da, pošto je Svevišnji *suru El-Fedžr* završio spominjanjem "smirene duše", u ovoj suri govori da duši

² V. Maududi, *Tafhim al-Qur'an*, <https://www.englishsirs.com>.

³ V.: al-Suyūṭī, Tanāsūq al-durar fī tanāsib al-suwar, Maktaba al-Imām al-Suyūṭī, s.l., 2019, 82; al-Suyūṭī, Asrār tartīb al-Qur'ān, Dār al-faḍīla, Cairo, s.a, 159.

nema potpunog smiraja prije susreta sa njezinim Gopodarom; sve dok je na ovom svijetu ona je "u trudu".⁴

Lā uqsimu bi hāzel-beled (لَا أَقْسِمُ بِهَذَا الْبَلَدِ)

Kunem se ovim gradom – O Božijoj zakletvi *Lā uqsimu* (لَا أَقْسِمُ) u Kur'anu lingvisti i mufessiri su dosta raspravljali. Jedni kažu da je *Lā* redundantna (*zā'ide*), drugi da ona potvrđuje značenje zakletve (*tevkīd*), dok treći kažu da ona ima značenje pobijanja (*redd*), ili nijekanja (*neff*) onoga što kažu ljudi ili njihovih ideja, a koje će se kasnije navesti u suri, odnosno, neki lingvisti i mufessiri kažu da je u pitanju nijekanje stavova ljudi koji su izneseni u prethodnoj suri. Ovom zakletvom se, dakle, odgovara onima koji niječu proživljenje poslije smrti, tj. kao da im je rečeno: Ne, nije tako kao što vi kažete, kunem se gradom ovim!⁵ U bosanskom to približno odgovara kada uvjeravamo sagovornika da nije u pravu pa mu kažemo: "Ne, nije tako, kazat ću ti", ili: "Stani, da ti kažem!"

El-Beled (الْبَلَدِ) je, prema konsenzusu mufessira, grad Mekka⁶ kojim se Svevišnji kune iz počasti prema njemu. Posebnost i važnost Mekke bile su poznate ljudima Mekke i u vrijeme objavljivanja Kur'ana i to zbog Ibrahima, a.s., Kjabe i sigurnosti, fizičke i ekonomske.

We ente ḥillun bi hāzel-beled (وَأَنْتَ حَلٌّ بِهَذَا الْبَلَدِ)

A ti si (Muhammede) stanovnik ovoga grada / A ti si dozvoljen u ovome gradu / A tebi će biti sve dopušteno u ovome gradu – Ovaj ajet je, gramatički gledano, umetnuta rečenica, između dvije zakletve, a o njegovom značenju mufessiri su iznijeli tri mišljenja:

1) *Ḥillun* (حَلٌّ) znači *hāllun* (حَالٌّ) – stanovnik, pa bi prijevod ajeta glasio: *A ti si (Muhammede) stanovnik ovoga grada*, u kome Muhammed,

4 Ibn 'Ağība, *al-Baḥr al-madīd*, Dār al-kutub al-'ilmiyya, Beirut, 2005, 8/304.

5 Ibn Ḥalawayh, *Irāb talāṭīn sūra min al-Qur'ān al-karīm*, Maktaba al-Azhar, s.a., 87; Ibn 'Atīyya, *al-Muḥarrar al-wağīz fī tafsīr Kitāb al-'azīz*, Dār al-kutub al-'ilmiyya, Beirut, 2001, 5/483; Ibn al-Ġawzī, *Zād al-masīr fī 'ilm al-tafsīr*, Dār al-fikr, Beirut, 20098/79; al-Qurṭubī, *al-Ġāmi' li aḥkām al-Qur'ān*, Dār I-hadīṭ, Cairo, 1996, 20/61-62.

6 Al-Ṭabarī, *Ġāmi' al-bayān 'an ta'wīl āy al-Qur'ān*, Dār al-salām, Cairo, 2007, 10/8639-8640; al-Qurṭubī, *al-Ġāmi' li aḥkām al-Qur'ān*, 20/62; Ibn Kaṭīr, *Tafsīr al-Qur'ān al-'azīm*, Ġam'iyya iḥyā' al-turāṭ al-islāmī, Kuwayt, 1996, 4/660; al-Šabūnī, *Šafwa al-tafsīr*, Dār al-Qur'ān al-karīm, Beirut, 1981, 3/561.

a.s., boravi kad mu se objavljuje ova sura i "kao da je Svevišnji uzdigao počast Mekke njegovim boravkom u njoj".⁷

2) *Hillun* je u značenju *halāl* (حلال): dopušteno ili dozvoljeno, pa bi prijevod glasio: *A ti si dozvoljen u ovom gradu*. *Hillun* je, dakle, u značenju da će nevjernici učiniti dozvoljenom svetost i neprikosновенost (*hurmet*) Muhammeda, a.s., i da će ga izložiti raznim neugodnostima, iako u Mekki nije dozvoljen ni lov ni ubistvo čovjeka, čak ni sječa drveća. Objavom ovog ajeta Svevišnji je najavio da će mekanski mnogobošci Muhammeda učiniti halalom, tj. napraviti će jedini izuzetak u gradu Mekki, promijeniti će svoje standarde, odnosno, uvesti će duple standarde: jedne za sebe, a druge za Muhammeda, a.s., i, kasnije, za sve muslimane. Iz ovoga značenja učimo, a historija to potvrđuje – i ne treba da nas to nimalo iznenađuje – da su protivnici islama često mijenjali standarde kada su u pitanju muslimani i njihova prava i slobode, kao što to čine i danas, a čime samo potvrđuju svoje licemjerno ponašanje. Naprimjer, načelo nevinosti sve dok se ne dokaže krivnja danas se često zaboravlja kada su u pitanju muslimani; odmah se proglašavaju (islamskim) teroristima, ubicama, zlim osobama, kako bi se u javnosti stvorila odbojnost prema njima i izgradio stav da su oni manje vrijedni ljudi.

3) *Hillun* također u značenju halala, ali u budućnosti: u smislu da će Muhammedu, a.s., u Mekki biti dozvoljeno ono što on bude htio, a što nikome prije njega nije bilo dozvoljeno, npr. pogubljenje nekolicine ratnih zločinaca prilikom oslobađanja Mekke. U hadisu se kaže: "Ovaj grad je svet i neprikosnoven (*harām*); Allah ga je učinio svetim na dan kada je stvorio nebesa i Zemlju. U njemu nije dobio dopuštenje niko prije mene, a niti će iko dobiti dopuštenje poslije mene. Meni će biti dato dopuštenje jedan sahat u danu!"⁸

Većina mufessira prihvata ovo posljednje tumačenje zbog navedenog hadisa.⁹

7 Al-Rāzī, *Mafātīḥ al-ġayb*, Dār al-fikr, Beirut, 1981, 31/180.

8 Ibn al-Ġawzī, *Zād al-masīr*, 8/151; al-Rāzī, *Mafātīḥ al-ġayb*, 31/180-181; al-Qurtubī, *al-Ġāmi' li aḥkām al-Qur'ān*, 20/62-63; Ibn Džuzejj, *Olakšani komentar Kur'ana*, preveo Nedžad Čeman, Libris, Sarajevo, 2014, 6/380-381.

9 V.: al-Tabarī, *Ġāmi' al-bayān*, 10/8640; al-Zamahšarī, *Tafsīr al-Kaššāf*, Dār al-ma'rifa, Beirut, 2005, 1203; Ibn al-Ġawzī, *Zād al-masīr*, 8/151; al-Qurtubī, *al-Ġāmi' li aḥkām al-Qur'ān*, 20/62; Ibn Kaṭīr, *Tafsīr al-Qur'ān al-'aẓīm*, 4/660; al-Šawkānī, *Fatḥ al-Qadīr*, Dār al-ma'rifa, Beirut, 2007, 1623.

We wālidin we mā weled (وَوَالِدٍ وَمَا وَلَدَ)

I roditeljem/ocem i onim koga je rodio – Wālid (وَالِد) je roditelj ili otac, a glagol *welede* (وَلَدَ) znači: *roditi, poroditi se ili dobiti dijete*.¹⁰ Ovom zakletvom ukazuje se posebna počast roditeljstvu i činu rađanja djeteta. Zamjenica *mā* (مَا) ovdje može imati i odnosno (*mā'ul-mevsūle: ellezi ili men: koji, koga*) i infinitivno značenje (*mā'ul-masdarije*), tj. da je *mā* u funkciji infinitivne čestice umjesto infinitiva (*we wālidin we vilādetihi*). U ovom drugom slučaju prijevod bi glasio: *I roditeljem/ocem i njegovim rađanjem*. Ovo značenje nosi intenciju čuđenja činom rađanja.

U komentarima Kur'ana ima više mišljenja u vezi sa ovom zakletvom, tj. da se ona odnosi na:

1. Adema, a.s., i njegovo potomstvo;
2. Ibrahima, a.s., i njegovo potomstvo;
3. Muhammeda, a.s., i njegovo potomstvo;
4. Na svakog roditelja i svako novorođenče.¹¹

Taberī u svom tefsiru u vezi sa ovim kaže: "Ispravno mišljenje o ovom ajetu jeste ono koje kaže da se Svevišnji Allah kune svakim roditeljem i njegovim djetetom, jer je Svevišnji ovdje uopćeno kazao da se kune svakim roditeljem i onim koga je rodio. Prema tome, nije dopušteno da se navedeni ajet specificira, osim ako postoji dokaz u vidu hadisa ili racionalnog objašnjenja koji bi se prihvatio. Budući da ne postoji hadis koji ovaj ajet specificira, niti valjan (racionalni) dokaz koji bi nužno zahtijevao njegovu specifikaciju, onda ovaj ajet ostaje, kao takav, općenit (općeg značenja)".¹²

Leqad ḥaleqnel-insāne fī kebed (لَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ فِي كَبَدٍ)

Stvorili smo čovjeka da se trudi – Ovo je odgovor (*dževābul-kasem*) na prethodne zakletve i ovo je, zapravo, centralna tema sure. Čovjek je stvoren u *kebedu*. Riječ *kebed* (كَبَدٍ) ima ova značenja: *nevolja, zrak, udah, atmosfera, velika studen, središte pješčare, bolest jetre*.¹³ Ovo posljednje

¹⁰ Teufik Muftić, *Arapsko-bosanski rječnik*, 4. izd., El-Kalem, Sarajevo, 2017, 1933.

¹¹ Al-Zamahšarī, *Tafsīr al-Kaššāf*, 1203; Ibn al-Ğawzī, *Zād al-masīr*, 8/151; al-Rāzī, *Mafātīḥ al-ğayb*, 31/228-229; al-Šawkānī, *Fatḥ al-Qadīr*, 1623; Ibn Džuzejj, *Olakšani komentar Kur'ana*, 6/381.

¹² Al-Ṭabarī, *Ğāmi' al-bayān*, 10/8642-8643.

¹³ Muftić, *Arapsko-bosanski rječnik*, 1264.

značenje sugerira da čovjeka, kada mu oboli jetra (*kebd*), spopadaju bolovi i teškoće. A kada je čovjek u središtu pješčare, otežano mu je hodati. *Kebd* označava i sredinu dana, što je najteži dio dana za Arabljane. Prema ovome, riječ *kebed* prenosi značenje *teškoće, truda, napora*. Zapravo, to je njezino osnovno značenje (*aslul-kebed eš-šidde*).

Jedni mufessiri su kazali da riječ *kebed* znači "ispravnost i uspravnost (*el-istivā' vel-istikāme*), tako da bi značenje glasilo: *Stvorili smo čovjeka uspravnim*.¹⁴

Riječ *el-insān* (إِنْسَانٌ) ima općenito značenje: odnosi se na sve ljude. Svi ljudi žive u nekoj teškoći bez obzira na vanjštinu koju pokazuju i šta drugi mislili o nekome (da živi dobro ili teško). Svako ima brige koje ga okupiraju: onaj ko je bogat, npr., ima problema u porodici, onaj ko nema dovoljno finansija ima sređenu porodicu itd. Jednostavno, svako ljudsko biće, bez obzira na situaciju u kojoj se nalazi, vodi intenzivnu borbu u sebi i oko sebe i nosi svoj *kebed* (teret); neko ima jedan, a neko drugi problem.

Ovaj kur'anski ajet djelovao je utješno na Poslanika, a.s., kada se nalazio u teškoj situaciji u Mekki i kada je naučen da je muka, teret, trud i napor sastavni dio ljudske egzistencije na ovome svijetu. Mufessir Ebu Su'ūd kaže: "Ovaj ajet je utjeha (*teslije*) Allahovom Poslaniku, a.s., s obzirom na mučenje koje su mu priredili nevjernici Mekke."¹⁵

E jahsebu en len jaqdire 'alejhi eḥad (أَيَحْسَبُ أَنْ لَنْ يَقْدِرَ عَلَيْهِ أَحَدٌ)

Misli li on da mu niko ništa ne može? – Ovaj ajet iscrtava psihološki profil onoga koji poriče Allahovu, dž.š., moć, koji niječe Proživljenje i povrat Stvoritelju. To je ona osoba koja je toliko obmanuta svojom moći pa pretpostavlja (*jahsebu*) da joj niko ništa ne može, pa čak ni Svevišnji Allah. Premda, kako smo već istakli, svaki čovjek ima svoje probleme i zabrinutosti, ova osoba ispoljava se kao osoba bez problema i puna samopouzdanja. Danas je to veoma čest slučaj: poznate osobe u javnosti se

14 Ibn al-Ġawzī, *Zād al-masīr*, 8/152; al-Rāzī, *Maḥāṭib al-ġayb*, 31/182-183; Ibn Kaṭīr, *Tafsīr al-Qur'ān al-'aẓīm*, 4/660-661; al-Šābūnī, *Šaḥwa al-tafsīr*, 3/561.

15 Abū Su'ūd, *Iršād al-'aql al-salīm ilā mazāyā al-Kitāb al-karīm*, Dār ihyā' al-turāt al-'arabi, Beirut, s.a., 9/161.

pokazuju sretnim i zadovoljnim, ali u privatnom životu su pod stresom, depresijom ili drogama.

U klasičnim komentarima Kur'ana navodi se da je ovaj ajet objavljen o Ebu el-Ešeddu b. Keldeu, koji je bio veoma snažan i obmanut svojom moći.¹⁶

Jeqūlu ehlektu mālen lubedā (يَقُولُ أَهْلَكْتُ مَا لَا بُدَّ)

Reći će: "Protracio sam blago nebrojeno!" – Ovaj ajet otkriva daljni profil arogantne osobe koja se javno hvali i ponosi svojim velikim bogatstvom u tolikoj mjeri da svoj imetak ne da troši, već ga – rasipa (*ehlektu*)! Ona drugima hoće kazati da ona novac nije potrošila; ona ga je, ustvari, bacila! Motiv koji stoji iza takvog rasipanja nije pokazivanje nikakvog dobra već pokazivanje bogatstva, ponosa, moći i arogantnosti te osobe. Ovaj mentalitet i danas je prisutan na pojedinačnom i kolektivnom ili institucionalnom nivou. Naime, koliko se samo novca i hrane – umjesto na one kojima su oni zaista potrebni! – potroši za kojekakve ceremonije, prijeme, festivale, proslave, zabave, večere, vjenčanja i slične stvari u organizaciji državnih vlasti ili privatnih firmi, a samo s ciljem pokazivanja veličine, značaja, dojma, impresije! Ovo se može odnositi i na one koji velike sume novca troše npr. na najnovije automobile, tzv. markiranu odjeću ili torbice, kako bi im se drugi divili. Osoba ovog profila je umislila sebi da se poštovanje u društvu stiče gomilanjem imetka i njegovim bahatim i nepromišljenim trošenjem.

Riječ *lubedā* (لُبْدًا) znači *el-kesīr* – *velik, mnogobrojan*.¹⁷

E jahsebu en lem jerehū eḥad (أَيَحْسَبُ أَنْ لَمْ يَرَهُ أَحَدٌ)

Zar misli da ga niko nije vidio? – Ovo pitanje iskazano je u vidu prijekora (*tevbīh*) i kao da je osobi takvog profila rečeno: Zar ne razumiješ da i iznad tebe postoji Stvoritelj koji zna na koji si način stekao bogatstvo, kako ga i s kojom namjerom trošiš?! Zar misliš Svevišnjeg Boga zavarati svojom rasipnošću i hvalisanjem?! Razmisli o tome!

¹⁶ Al-Šawkānī, *Fatḥ al-Qadīr*, 1623; al-Šābūnī, *Šafīwa al-tafāsīr*, 3/562; Ibn Džuzejj, *Olakšani komentar Kur'ana*, 6/382.

¹⁷ Muftić, *Arapsko-bosanski rječnik*, 1534.

E lem nedž'al lehū'ajnejn (أَلَمْ نَجْعَلْ لَهُ عَيْنَيْنِ)

We lisānen we šefetejn (وَلِسَانًا وَشَفَتَيْنِ)

We hedejnāhun-nedždejn (وَهَدَيْنَاهُ النَّجْدَيْنِ)

Zar mu nismo dali dva oka, / i jezik, i usne dvije?! / I objasnili mu dva puta – Ispravnim korištenjem svojih očiju (*ajnejn* - عَيْنَيْنِ) i jezika (*lisān* - لِسَان) čovjek je u stanju da razlikuje dobro od zla i nepravde, zatim da misli, razumijeva i izražava svoje ideje, poglede i stavove. Svojim očima čovjek može vidjeti šta drugi rade kao i on sam. Arogantna osoba svoju aroganciju prvo iskazuje – kako smo to zapazili u šestom ajetu – kroz svoj jezik. Spominju se i usne (*šefetejn* - شَفَتَيْنِ) kao prvi kontrolor jezika.

Ali, čovjek nije ostavljen sam sa svojim očima i razmišljanjima; objašnjeno mu je dobro i zlo. Većina mufessira veli da se riječ *en-nedždejn* (النَّجْدَيْنِ) odnosi na put dobra i put zla (*tarikul-hajr ve š-šerr*).¹⁸ Mufessir Sābūnī također potvrđuje to mišljenje i ističe da je cijeli deseti ajet jedna profinjena metafora (*el-isti'āretul-letīfe*): "Dva puta predstavljaju hod putem sreće ili hod putem nesreće".¹⁹

Prema tome, Svevišnji Allah jasno je pokazao čovjeku šta je to ispravno, a šta pogrešno. Onoga ko odabere put dobra Svevišnji vodi – glagol *hedā* (هَدَى) znači *voditi nekoga* – i olakšava mu hod tim putem, a i onom ko odabere put zla, On mu omogućava da njime hodi.

Osnovno značenje riječ *nedžd* (نَجْد) jeste *uzdignuto mjesto*, npr. visoravan, brežuljak, planina. Otuda naziv Nedžd za visoravan i pokrajinu u Arabiji.²⁰ Ovdje sebi možemo predstaviti sljedeću sliku: U podnožju planine je čovjek; pokazana su mu i jasno objašnjena dva strma puta: desni, koji vodi ka vrhu planine, i lijevi, koji vodi u ponor planine. Prvi je na početku težak a kasnije lahak, a drugi je na početku lahak a kasnije težak. Većina ljudi, nažalost, obično prvo bira lahkoću, a teškoće odlaže za kasnije.

18 Al-Zamahšarī, *Tafsīr al-Kaššāf*, 1204; Ibn 'Aṭīyya, *al-Muḥarrar al-waḡīz*, 5/484; al-Qurṭubī, *al-Ġāmi' li aḥkām al-Qur'ān*, 20/66; al-Šawkānī, *Fatḥ al-Qadīr*, 1624.

19 Al-Šābūnī, *Šafwa al-tafsīr*, 3/563.

20 Muftić, *Arapsko-bosanski rječnik*, 1465.

Fe laqteḥamel-'aqabeh (فَلَا اقْتَحَمَ الْعَقَبَةَ)

Pa, zašto on ne savlada prepreku? – Ikteḥame (اِقْتَحَمَ) znači smjelo se baciti na (u), provaliti, probiti, prodrijeti, upasti u, na juriš zauzeti, smjelo poduzeti, jurnuti, nasrnuti na, prebroditi /prepreku/, savladati opasnost. Riječ 'akabeh (الْعَقَبَةُ) označava prepreku, smetnju, (po)teškoću. Također, označava težak, strm uspon, brdsku stazu te planinski prijevoj (prijelaz).²¹ Ispred glagola ikteḥame nalazi se jedno negacijsko lā (لَا) umjesto negacijskog mā (مَا) koje standardno ide uz glagole u preteritu. Ovdje je, dakle, umjesto čestice mā navedena čestica lā, a jedan od razloga je i taj što se česticom lā negira više stvari. Također, lā implicira i upitno značenje: Pa zašto nije?! Tako da felā ovdje znači limāzā (zašto).²²

El-'Akabeh je, kako kaže mufessir Ebū Hajjān, metafora (*isti'āre*) za djelo koje je teško duši s obzirom na činjenicu da ono iziskuje trošenje imetka; ono se poredi s planinskom uzbrdicom i teškoćom pri penjanju.²³ I ovo je primjer koji Svevišnji navodi za borbu čovjeka protiv svoga ja, strasti i šejtana.²⁴

Prema tome, jedan od puteva koji nam je Svevišnji pokazao jeste *'akabeh* (put prepreke i uzbrdice), a to znači da se za njegovo savladavanje iziskuju trud, rad, iscrpljivanje, samokontrola i žrtvovanje. Naime, da bi se čovjek strmom stazom uspeo na vrh planine potrebno je da uloži dostatni trud, dok izostanak tog truda podrazumijeva boravak u nizini ili ponoru u koji se lahko skotrljati. Svevišnji ovdje čovjeku kao da postavlja izazov: Ti, čovječe, posjeduješ sposobnost da se uspneš u visine (ljudske, moralne, intelektualne, duhovne), pa zašto to ne pokušaš, zašto se ne upustiš u tu borbu?!

We ma edrāke mel-'akabeh (وَمَا أَدْرَاكَ مَا الْعَقَبَةُ)

A šta ti misliš: Kako se može savladati prepreka? – Sintagma We mā edrāke u Kur'anu se upotrebljava: 1. za nešto što ima izuzetnu vrijednosti, kao što je to Lejletul-kadr, a što prevazilazi ljudski razum; 2. za stvari koje se

²¹ Ibid., 1169, 987.

²² V. al-Ṭabarī, *Ġāmi' al-bayān*, 10/8640; Ibn Ḥalawayh, *I'rāb ṭalātīn sūra*, 90; Ibn al-Ġawzī, *Zād al-masīr*, 8/151; al-Qurṭubī, *al-Ġāmi' li aḥkām al-Qur'ān*, 20/66.

²³ Abū Ḥayyān, *al-Baḥr al-muḥīṭ fi al-tafsīr*, Dār al-fikr, Beirut, 2010, 10/482.

²⁴ Al-Šābūnī, *Šafwa al-tafsīr*, 3/562.

tiču onoga svijeta.²⁵ Pored *we mā edrāke* koristi i sintagma *we mā udrīke* (وَمَا أُدْرِكُ), u sadašnjem vremenu. U ovom drugom slučaju obično se poslije ne navodi odgovor; riječ je o nečemu što je poznato samo Svevišnjem Allahu, dok se u slučaju *we mā edrāke* obično odgovor navodi, tako da ćemo ovdje saznati šta je to *‘akabeh*.

Fekku reqabeh (فَكُّ رَقَبَةٍ)

Oslobađanjem roba – Fekku (فَكُّ) je infinitiv glagola *fekke* (فَكَ), koji označava *puštanje* ili *oslobađanje roba* (*rekabe*).²⁶ Upotreba infinitiva sugerise stalnost i posvećenost neograničenu vremenom. Znači, prva prepreka na putu duhovnog uspinjanja jeste oslobađanje robova. Pored direktnog oslobađanje roba, to se može učiniti i davanjam novca robu kako bi on mogao otkupiti svoju slobodu. Također, *fekku rekabeh* podrazumijeva i oslobađanja dužnika njegova duga i zarobljenika iz zarobljeništva. Sve ovo iziskuje sredstva i njihovo trošenje. Ne treba gubiti iz vida činjenicu da je ovo objavljeno u vrijeme kada je u Arabiji i svuda oko nje bilo prisutno ropstvo, a prema robovima se vrlo okrutno postupalo. U ranoj fazi objavljivanja Kur’ana spominje se oslobađanje robova, čime se, zapravo, najavljuje postepeno i sistematsko ukidanje ropstva koje je zatekao.

U više hadisa podstiče se na oslobađanja roba, npr.: من أعتق رقبة مؤمنة كانت “Ko oslobodi roba vjernika, to će mu biti iskupljenje od Vatre”; من فك رقبة فك الله بكل عضو منها عضواً من النار “Ko oslobodi roba vjernika, Allah će za svaki njegov (robov) dio tijela osloboditi njegov dio tijela od vatre!”²⁷

14. Ew it’āmun fi jewmi zī mesgabeh (أَوْ إِطْعَامٌ فِي يَوْمٍ ذِي مَسْغَبَةٍ)

Ili, dijeljenjem hrane u danima kad glad hara – Mesgabeh (مَسْغَبَةٍ) je *glad*, ili vrijeme kada je nekome potrebna hrana. Ponovo je naveden infinitivni (bezvremenski) oblik *it’ām* (إِطْعَامٌ) – *dijeljenje hrane, hranjenje*. U teškoj situaciji, kada je i vama samima potrebno, traži se davanje drugima. I ovo je drugi korak ka moralnom uzdizanju i uspinjanju. Prava vrлина postiže se davanjem prednosti potrebama drugih nad vlastitim potrebama. Na taj način čovjek se lišava sebičnosti i škrtosti.

25 Bint al-Šaṭī, *al-Taḥsīn al-bayānī li al-Qur’ān al-karīm*, Dār al-ma’ārif, Cairo, 2017, 1/176.

26 Usp. Muftić, *Arapsko-bosanski rječnik*, 1309.

27 V. al-Ṭabarī, *Ġāmi’ al-bayān*, 10/8651; al-Qurṭubī, *al-Ġāmi’ li aḥkām al-Qur’ān*, 20/66; Ibn Džuzejj, *Olakša-ni komentar Kur’ana*, 6/384.

Jetimen *zā maqrebeh* (يَتِيمًا ذَا مَقْرَبَةٍ)

Ew *miskīnen zā metrebeh* (أَوْ مَسْكِينًا ذَا مَتْرَبَةٍ)

*Siročetu bližnjem, / ili nevoljniku beskućniku – Dijeljenje hrane konkretno obuhvata dvije kategorije: siročad i nevoljнике. Jetimen za makrebeh (يَتِيمًا ذَا مَقْرَبَةٍ) ne označava samo siroče s kojim se u srodstvu, već i siroče koje je u neposrednoj blizini, u zajednici, u džematu. Ipak, mufessir Kurtubi kaže da je sadaka data rodbini vrjednija od sadake drugima, kao što je i sadaka data jetimu bez skrbnika bolja od sadake date jetimu sa skrbnikom.²⁸ Dok se u prethodnoj suri osuđuju oni koji ne poštuju siroče (v. *El-Fedžr*, 17), ovdje se sada traži ljubazno postupanje prema njima i njihovo materijalno pomaganje.*

Riječ *miskīn* (مَسْكِينٍ) označava *nevoljnika* ili *onoga ko jedva preživljava*. Kada ga vidite – zapitate se kako ta osoba uopće preživljava. Riječ *metrebeh* (مَتْرَبَةٍ) – koja se derivira iz riječi *turāb* (تَرَابٍ) – *prašina*, doslovno znači *prijanjanje uz prašinu zbog teškoće*. Takva osoba je *prekrivena* prašinom, tj. ona je beskućnik i traga za hranom pa je zato *uprašena*.²⁹

Odnos prema ovim kategorijama je "probni kamen vjernih osjećaja, probni kamen milosti, pažnje, solidarnosti, pomaganja i pažnje porodice radi Allaha u vrijeme kada vlada teškoća, glad i potreba".³⁰

Summe *kāne minel-lezīne āmenū we tewāšaw biš-šabri we*

tewāšaw bil-merhameh (ثُمَّ كَانَ مِنَ الَّذِينَ آمَنُوا وَتَوَاصَوْا بِالصَّبْرِ وَتَوَاصَوْا بِالْمَرْحَمَةِ)

*A bude od onih koji vjeruju, koji jedni drugima preporučuju strpljivost i koji jedni drugima preporučuju samilost – Interesantno je da se tek nakon navedenih životnih postupaka, koje su etički univerzalne i svode se na brigu o drugome, navodi vjerovanje (iman). Iz ovoga razaznajemo da bez vjere nijedan čin vrline i dobra nema svoju trajnu vrijednost. Na više mjesta u Kur'anu naglašava se ova činjenica (npr. v. *En-Nisā*, 124; *En-Nahl*, 97).*

Ovdje je primjetno da govor prelazi na množinu: 17. ajet započinje veznikom *summe* (ثُمَّ) – koji ovdje ima značenje veznika *ve* (u bos. *a* ili

²⁸ Al-Qurṭubī, *al-Ġāmi' li aḥkām al-Qur'ān*, 20/70.

²⁹ Usp.: al-Zamaḥṣarī, *Tafsīr al-Kaššāf*, 1204; Ibn al-Ġawzī, *Zād al-masīr*, 8/154; al-Šawkānī, *Faṭḥ al-Qadīr*, 1624.

³⁰ Qutb, *U okriľju Kur'ana*, Fakultet islamskih nauka, Sarajevo, 2000, 30/211.

i) – koga prati pomoćni glagol *kāne* (كَانَ *biti*). Ovaj prelazak na množinu sugerira da vjernik pojedinac nije sam u svojoj zahvalnosti Stvoritelju i borbi za bolje, sretnije i pravednije društvo; njemu se pridružuju drugi vjernici, i to postaje njihova zajednička borba.

Glagol تَوَاصَى (*tevāsā*) sa prijedlogom *bi* znači – *jedan drugom preporučiti(va)ti*.³¹ Ovaj glagol uključuje i značenja kao što su: (međusobno) savjetovanje, motiviranje i ohrabrivanje. Riječ *sabur* (الصَّبْرُ) ima široko značenje; njezino osnovno značenje je *el-habs* (الحبس) – *zadržavanje, suzdržavanje*, i *sabur* ne predstavlja samo puko trpljenje usljed slabosti već izdržljivost, posvećenost, postojanost i odlučnost. Riječ *merhameh* (الْمَرْحَمَةُ) – derivirana iz riječi *rahme* (*milost*) – označava intenzivniji stepen milosti i saosjećanja prema drugome.

Vjernici se, bez obzira koji teški izazovi pred njima stajali, neprestano međusobno savjetuju, dogovaraju, ohrabruju i kao da jedni drugima govore: Da, mi to hoćemo i možemo! Dvije su karakteristike vjernika spomenute u ajetu: podsticanje na strpljenje i podsticanje na samilost. Zapravo, život vjernika satkan je od strpljivosti i samilosti. U mnogim hadisima podstiče se na samilost, naprimjer: “Onaj ko ne pokazuje milost prema drugima ni Allah prema njemu neće pokazati milost” (Buha-ri: 7376; Muslim: 2318).

Ulā'ike aṣḥābul-mejmeneh (أُولَئِكَ أَصْحَابُ الْمَيْمَنَةِ)

Oni će biti s Desne strane – Oni koji čine navedene stvari “bit će s Desne strane”. U predajama stoji: s desna Božijega Arša, a to je Džennet. Sinta-gma *ashābul-mejmeneh* (أَصْحَابُ الْمَيْمَنَةِ) odnosi se na one koji će boraviti u Džennetu i kojima će se knjige njihovih djela dati u njihove desne ruke.³²

31 *Wa tawāṣā al-qawm awṣā ba'duhum ilā ba'd* (al-Iṣfahānī, *Mu'jam mufradāt alfāz al-Qur'ān*, Dār al-kutub al-'ilmiyya, Beirut, 1997, 598).

32 Ibn 'Aṭīyya, *al-Muḥarrar al-waḡīz*, 5/486; al-Qurṭubī, *al-Ġāmi' li aḥkām al-Qur'ān*, 20/72-73; al-Šawkānī, *Fatḥ al-Qadīr*, 1624.

Wel-lezīne keferū bi ājātīnā hum aṣḥābul-meš'emeh

(وَالَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِنَا هُمْ أَصْحَابُ الْمَشْأَمَةِ)

*A oni koji ne vjeruju u znakove Naše – oni će biti s Lijeve strane – Meš'emeh (المَشْأَمَةُ) na arapskom označava loš predznak, nesreću, ali i lijevu stranu.*³³ Riječ je o nečemu što je toliko odvratno da se ljudi udaljavaju od njega kao da je ono prokletu. Ljudi koji ne vjeruju u Svevišenjeg Allaha povezuju se s lošom predznakom ili s Lijevom stranom, tj. Džehennemom. Drevni Arabljeni su stvari povezane s lijevom stranom smatrali lošim znakom, i to se nastavilo u islamu.

'Alejhim nārun mu'sadeh (عَلَيْهِمْ نَارٌ مُّؤَصَّدَةٌ)

Iznad njih će biti vatra zatvorena – Primjetno je da se u kontekstu "onih s Desne strane" ne spominje Džennet, dok se ovdje, u kontekstu "onih s Lijeve strane", spominje Vatra. I to vatra koja je zatvorena, zapečaćena ili zaključana (*mu'sadeh* - مُؤَصَّدَةٌ = *mutbekah, muglekah*). Glagol *evsade* (أَوَّسَدَ) koristi se za zaključavanje vrata sobe u kojoj nema drugog izlaza. I sura upravo završava tom slikom, slikom Vatre iz koje se ne može pobjeći, zapečaćena je tako da njena vrelna ne izlazi napolje. Ta muka je mnogo gora od truda i muke koju čovjek treba proći na ovom prolaznom svijetu.

Ukoliko dublje promislamo o sadržaju ove sure, zapaziti ćemo da se u njenom sadržaju spominju *teške* riječi, riječi koje označavaju teškoću ili tegobu, kao što su: *kebed*, *'akabeh*, *mesgabeh* i *mu'sadeh*. S obzirom na tu činjenicu, objašnjava se nespominjanje Dženneta, ili nagrade iskrenim vjernicima u ovoj suri.

Tefsirske poente:

- Čovjek je stvoren da se trudi, bori i podnosi *terete* ovozemaljskog života.
- Kao što čovjek ima izvanjska osjetila, tako isto posjeduje i unutrašnja osjetila kojima spoznaje put dobra i put zla.
- Čovjek je kadar da dosegne visoke ljudske, moralne i duhovne kvalitete.

³³ Muftić, *Arapsko-bosanski rječnik*, 812.

- Prava vrlina postiže se davanjem prednosti potrebama drugih nad vlastitim potrebama.
- Islamsko društvo gradi se na principima međusobne saradnje i međusobnog potpomaganja.

آلمير فاتيتش

سورة البلد: الجهد والتعب في الحياة الدنيا

تمثل هذه المقالة شرحا لسورة البلد وهي التسعون من سور القرآن الكريم. سورة البلد مكية، وآياتها ٢٠ آية، نزلت في الفترة التي عزم فيها المشركون على مقاومة رسول الله محمد عليه السلام. ومن أهم ما تأتي به هذه السورة الجهد والجهاد والسعي في الحياة الدنيا ويكون ذلك إما في سبيل الخير وإما في سبيل الشر. قد أرى الله سبحانه وتعالى سبيل الخير وسبيل الشر فليس على الإنسان إلا أن يختار طريقا يريده لنفسه. أما إذا اختار طريق الخير فسيأتي له بالخير وأما طريق الشر فلن يأتي له إلا بالشر والهلاك. وبعبارة أخرى فإن مستقبل الإنسان متعلق باختياره وجهده.

Almir Fatic

Surah Al-Baled: Work and Effort in This World

Summary

The paper interprets the 90th Qur'anic surah Al-Baled, which contains 20 verses, using the verse-by-verse method. It was revealed in Mecca at a time when Meccan idolaters decided to oppose the Prophet Muhammad, a. s. The main theme of the surah is the effort, struggle and commitment of man in this world, i.e. on the path of good or the path of evil. The Supreme Lord showed man the path of good and the path of evil; the only question is which path a man will take and, when he chooses his own path, he has the capacity to walk it. The path of good will bring him good, and the path of evil - evil and failure. In other words, a man's future depends on his work, effort and struggle.

Gazi Hasan-paša Predojević

Od pastira iz podgrmečkog sela do
beglerbega i velikog osmanskog vojskovođe

Hrabar čovjek umire jednom, kukavica svaki dan
(narodna izreka)

Asmir Crnkić

bzk preporod bosanska krupa
acrnkic@gmail.com

Sažetak

U ljeto 2022. godine navršit će se 430 godina otkako je Bihać pripojen Bosanskom ejaletu u okviru Osmanskog carstva, što je bila ključna odrednica na temelju koje će na Berlinskom kongresu grad na Uni trajno ostati u Bosni. Najzaslužnija osoba za takav historijski rasplet je svakako Hasan-paša Predojević, bosanski beglerbeg i komandant osmanske vojske koja je 1592. godine osvojila Bihać. S obzirom da je njegova biografija još uvijek zamagljena, ovo je dobra prilika da se prisjetimo ovog velikog osmanskog i bosanskog vojskovođe i da na temelju relevantnih izvora pokušamo što objektivnije prezentirati njegovu biografiju.

Ključne riječi: devširma, Hasan-paša Predojević, beglerbeg, Bihać, Sisak, hrabrost.

Uvod

Nekoliko komandanata i boraca srpske vojske, koja je učestvovala u posljednjoj agresiji na državu Bosnu i Hercegovinu, govoreći o iskustvu ratovanja sa Krajišnjicima – borcima Petog korpusa Armije RBiH, izjavili

su da se radi o izuzetno hrabrim borcima. Posebno su to isticali za borce 505. Bužimске brigade i njihovog komandanta rahmetli Izeta Nanića. Ta mentalitetska karakteristika Krajišnika da se vatan – domovina brani po svaku cijenu, vidljiva je kod Krajišnika još od 16. stoljeća, otkada Krajišnici brane zapadne granice Bosanskog ejaleta u okviru Osmanske države. Sa ovog područja titule *deli* i *gazi* (izuzetno hrabar ratnik) prvi je ponio Hasan-paša Predojević, bosanski beglerbeg. U nastavku rada osvrnut ćemo se na devširmu, osmanski model vojne regrutacije mladih dječaka za buduće vojno školovanje i usavršavanje, te pokušati što vjerodostojnije prezentirati lik i djelo Hasan-paše Predojevića, koji je upravo preko devširme postao jedan od slavnih osmanskih i bosanskih vojskovođa o čijoj hrabrosti se pripovijeda već preko četiri stotine godina.

Devširma, ili adžemi oglan u Bosni

Osmanski sistem regrutacije devširma, ili adžemi oglan, još uvijek je nedovoljno rasvijetljen, kako u našoj, tako i u historiografijama susjednih država. Srpska a donekle i hrvatska historiografija ovaj sistem regrutacije uglavnom posmatraju jednodimenzionalno, te ga, krivo prevodeći, nazivaju „danak u krvi“. Kako se ovaj vid regrutacije prezentira kroz enciklopedije, historiografska, ali i književna djela, najbolje je opisala hrvatska književnica Ivana Šojat, autorica romana *Ezan*. Šojat se bavila istraživanjem za potrebe pisanja svog romana, koji tematizira 16. stoljeće i vrijeme sultana Sulejmana Zakonodavca, kada Osmansko carstvo doživljava svoj kulturološki i teritorijalni vrhunac. Za devširmu kaže: „Mnogi su prije mene taj *danak* prikazivali vrlo mučno, kao čupanje uplakane djece iz naručja uplakanih majki, što je samo pojačavalo taj prikaz Osmanlija kao „strašnih bezdušnih dušmana“. A nije baš bilo tako. Osobito ne sredinom 16. stoljeća, kad za mnoge odlazak sina u devširme znači nadu da će možda (ako je pametan i talentiran) uspjeti u životu, čak postati moćan. Poput Rustem-paše Opukovića, ili Mehmed-paše Sokolovića“.¹

Dakle, sintagma „danak u krvi“ je nastala kao rezultat negativno kreirane slike Osmanskog carstva sačuvane u tradiciji balkanskih naroda,

¹ <https://balkans.aljazeera.net/teme/2018/12/14/ivana-sojat-neki-su-me-napadali-zbog-preblagog-prikaza-danka-u-krvi>

folkloru prenošenom usmenom predajom, u kojemu je izražena izrazita nesnošljivost, pa čak i mržnja prema višestoljetnoj vlasti, te islamizaciji, za koju se često tvrdi da je bila nasilna i prisilna.

Muamer Zukorlić, nedavno preminuli akademik i bivši sandžački muftija, svojevremeno je u jednoj televizijskoj debati rekao da je „devširma“ ili „adžami oglan“ u to vrijeme bila isto što je danas američka stipendija za naše studente. Dakle, velika šansa da se mlad čovjek izvadi iz siromaštva, kvalitetno obrazuje, ekonomski spasi porodicu te izgradi respektabilnu karijeru.

Nerijetko su dječaci regrutirani devširmom kroz život dolazili do visokih funkcija, što se pozitivno reflektovalo na živote njihovih roditelja te cjelokupne zajednice, jer puno je primjera koji dokazuju djelovanje takvih moćnika na područje gdje su rođeni. Također je puno dokaza da kroz devširmu nisu regrutirana samo kršćanska djeca, već su njom u daleko većoj mjeri bila obuhvaćena muslimanska djeca. Aladin Husić, sa Orijentalnog instituta u Sarajevu, u svom radu je na ovu temu, objavljenom u *Analima* GHB biblioteke, prezentirao dokument od 30. 09. 1565. godine gdje je prezentiran defter sa imenima uglavnom muslimanske, odnosno pretežno obrezane djece. On navodi da je u jednoj regiji sa 11 nahija gdje muslimani čine samo 19 % stanovništva, od ukupnog broja regrutiranih bilo čak 76 % muslimanske djece, dok je manji broj djece regrutiran iz kršćanskih porodica, iako su kršćani u toj regiji bili većina.

To dakako potvrđuje da često naglašavanje da se iz Bosne imaju regrutovati muslimanska djeca nije tek neutemeljeno lansirana puka fraza nego stvarna praksa koja se primjenjivala na terenu.² Također, u posljednje vrijeme zbog povećanja mobilnosti istraživača, te lakšeg pristupa inostranim arhivima, dolazimo do novih činjenica i saznanja vezanih za ovu temu. Tako nam istraživanje Bilala Memiševića negiraju dosad ustaljenu hipotezu kako je Mehmed-paša Sokolović odveden kroz devširmu bio kršćansko dijete. Naime, Memišević je došao do originalne vakufname i drugih dokumenata koji potvrđuju da je porijeklo Mehmed-paše Sokolovića muslimansko. Memišević je prezentirao janjičarski zakon

2 Aladin Husić: O regrutaciji u adžemi oglane u Bosni 1565. godine, *Analima GHB biblioteke*, GHB Biblioteka, knjiga XXXVII, 2016., str. 43-62.

i dokumentovao da su u devširmi (regrutaciji) iz 1468. godine bili privilegovani Bošnjaci i da su morali biti „sunetli“, tj. obrezani. U izobilju dokumenata koji su dostupni javnosti ističe se vakufnama velikog vezira Mehmed-paše Sokolovića u kojoj stoji: „Ja Mehmed-paša Sokolović, sin Džemaludina Sinan-bega Sokolovića, uvakufljujem....“³ Iz ovog je jasno da Mehmed-paša Sokolović dolazi iz muslimanske porodice.

Dakle, puno je dosad u historiografiji bilo paušalnih podataka i falsifikata na ovu temu, a jedan od njih je zasigurno devširnu prevoditi kao „danak u krvi“. Kako je i danas mnogim roditeljima cilj i čast da im se djeca obrazuju na prestižnim fakultetima u svijetu, tako je i tada bila čast roditeljima da im se dijete školuje na vojnim školama u prijestolnici Osmanskog carstva, koje je tada bilo na vrhuncu svoje vojne, političke, ekonomske, kulturne i svake druge moći.

Veliki vojskovođa i beglerbeg (namjesnik Bosne) Hasan-paša Predojević također je regrutiran kroz sistem devširme.

U nastavku govorimo o ovom neustrašivom gaziji, diplomati i vakifu.

Gazi Hasan-paša Predojević (1530.-1593.)

Gazi Hasan-paša Predojević
(1530.-1593.)

U historijskim izvorima kao mjesto rođenja spominju se Lušci (današnja Lušci Palanka kod Sanskog Mosta) i Klobuk u Hercegovini. O porijeklu Hasan-paše Muvekkit u *Povijesti Bosne* kaže: „Najtačnije je da spomenuti potječe iz sela Lušci u kadiluku Majdan. Bio je kršćanin po imenu Niko Predojević, pa je Božijom uputom došao na Pravi put i prešao na islam. Dali su mu ime Hasan. Imao je sreću da dođe u carsku službu i ušao je u red čakirdži-baša. Bio je neko vrijeme u tom odredu, a onda je postavljen

za sandžak-bega Segedina. Iza toga mu je po carskoj milosti dat položaj mirimirana i imenovan je za valiju Bosne“.⁴

3 Youtube: Bilal Memišević o Mehmed-paši Sokoloviću, BH Dnevnik, 11. januar 2018.

4 Muvekkit: *Povijest Bosne*, Knjiga I, El-Kalem, Sarajevo, 1999., str.183.

Većina historičara smatra da je rođen u Lušci Palanki, a da mu je porodica dubljim porijeklom iz Hercegovine gdje je izgradio i vakufe. Kako i sam Muvekkit kaže, to bi trebalo biti najtačnije. Iznad Lušci Palanke, pored puta prema Bosanskoj Krupi, i danas postoji Predojevića Glavica gdje žive Predojevići. Sjedište tadašnjeg kadiluka Majdan bilo je u Starom Majdanu, koji je, kao i Lušci Palanka, u okviru današnje općine Sanski Most. Zbog izuzetne hrabrosti koju je pokazao kao osmanski vojskovođa stekao je dvije titule *deli* i *gazi*. Osvojio je Bihać 1592. godine. Zbog taktičkih ratnih grešaka poražen je u bici kod Siska 1593. godine, gdje je stradao utopivši se u rijeci Kupi.

Da car znade, da mi ferman dade, ja bih njemu Bihać osvojio

Mustafa-paša Sokolović osvojio je Krupu 1565. godine, a njegov amidžić Ferhat-paša Sokolović je 1576./1577. godine Osmanskom carstvu pripojio većinu utvrda između Une i Kupe. Jedini tvrd orah koji Sokolovići nisu uspjeli slomiti bio je Bihać. Zidine Bihaća bile su izuzetno jake, a podrška u barutu i hrani stizala je sa zapada iz Karlovca preko Slunja, Drežnika i Izačića. Bihaćka posada se čak usuđivala povremeno napadati već osvojene okolne osmanske utvrde. Ostalo je zabilježeno da su krajem maja 1585. godine kršćani iz Bihaća iskoristili odsutnost većine osmanske vojske na Ostrožcu te izvršili upad koji je rezultirao tragično po ostrožačkog dizdara, njegovu porodicu i zatečene vojnike.⁵ Sve će tako potrajati do 1592. godine, kada se na ovom području pojavljuje Hasan-paša Predojević sa Bošnjacima iz unutrašnjosti Bosne. Kako narodna predaje kaže a epska pjesma bilježi, on je još kao dječak sanjao da postane vojskovođa i da osvoji tvrdi Bihać. Navodno ga je čuo sultanov izaslanik koji je prolazio preko Predojevića Glavice dok je mali Niko pjevušio čuvajući stoku:

5 Tadašnji komandant Bihaća Franz Horner, zasigurno od uhoda, saznao da je većina osmanskih vojnika otišla u Banja Luku radi preuzimanja svojih plaća i tu je priliku iskoristio za napad na Ostrožac. Pogledati rad: Nedim Zahirović: *Crtica iz ratovanja na Krajini – napad zapovjednika Bihaća Franza Hornera na Ostrožac* 31. svibnja 1585. godine, naučni rad, Ruhr-Universität, Bochum, SR Njemačka.

“...Kad car za me ne zna u Stambolu!
Da car za me znade u Stambolu,
da me tahtu zovne i Stambolu,
poturči me, metne u medresu,
Da naučim ilum u medresi,
da mi dadne hair-dovu svoju.
Da mi haznu dadne i topove,
da mi dadne svoju silnu vojsku.
Ja bih njemu Bihać osvojio,
i Sokolac karaulu malu,
i Golubić kraj Une ledene,
i sva sela oko Bišća grada.
A da care znade u Stambolu,
kako ga je ćesar prevario,
kad je Liku uzeo vrhovnu,
da će njemu ostaviti Krajinu.
Na Krajini trijest i tri grada.
A ne znade care u Stambolu
da je Bihać svoj Krajini glava...”⁶

Narodnom predajom se prenosi da je regrutiran u dobi kad je već obavljao pastirske poslove.⁷ To se podudara sa rezultatima analize Aladina Husića, koji je analizirao originalni dokument devširme iz 1565. godine, gdje je vidljivo da se u tom slučaju većinom radilo o dječacima uzrasta preko šesnaest godina, među kojima dominiraju oni visokog rasta 60%, srednjeg rasta 23% i nižeg rasta 17%.⁸ S obzirom da je bio lijepe i reprezentativne vanjšine (skladne građe), ugodan i ljubazan u komunikaciji, nakon prelaska na islam dobio je ime Hasan (ar. Lijepi).⁹

U procesu napredovanja u vojnoj službi prvo se spominje kao nadstojnik sokolara na sultanovom dvoru, da bi brzo napredovao do

6 *Hrvatske narodne pjesme – Muhamedovske*: uredio Luka Marjanović, sakupila Matica Hrvatska, Tisak Karla Albrechta, Zagreb, 1898, str. 57.

7 Kosta Kovačević: *Šta narod priča o propasti Bihaća*, *Glasnik zemaljskog muzeja*, 01. 10. 1897, str. 695.

8 Aladin Husić, *ibid.*

9 Aleksije Olesnički, *Tko nosi odgovornost za poraz Turske vojske kod Siska*, izvorni naučni rad, str. 119. www.hrcak.srce.hr

čakirdži-baše. Potom ga sultan Murat III postavlja na dužnost sandžakbega Segedina (Mađarska). Beglerbegom, odnosno namjesnikom Bosne postaje 1591. godine. Na toj poziciji stiče pretpostavke da ostvari svoj dječjački san – da osvoji tvrđi Bihać. Osim što je znao da je *Bihać svoj Krajini glava*, bio je svjestan da je Bihać i ključ očuvanja Bosne, da se osvajanjem Bihaća ne proširuje samo granica Osmanske države, već se štiti i opstojnost bosanskih gradova i naroda, posebno u pograničnom dijelu.

Iako okružen osmanskim tvrđavama, Bihać je dugo odolijevao nasrtajima osmanske vojske.

Foto: Prikaz osvajanja Bihaća od Cornelius de Jode (1568.-1600.)

Iz već ranije osvojene Krupe, Hasan-paša je sa vojskom došao i ulogorio se na području današnjeg Pokoja.¹⁰ Zbog povoljne pozicije i dominacije u odnosu na bihaćko polje i utvrdnu, topove je pozicionirao i na brdo Debeljača.

10 Pokoj je danas prigradsko naselje u Bihaću.

Topništvom je probio bihaćku tvrđavu, kroz čije otvore je silovito ušla osmanska vojska u kojoj je najviše bilo Krupljana. Iz tog razloga su kasnije ta vrata nosila naziv Krupska vrata.¹¹

Devetnaestog juna 1592. godine, odnosno 1000. godine po Hidžri, nakon devet dana borbi, osmanska vojska, na čelu sa Gazi Hasan-pašom Predojevićem zauzima Bihać zajedno sa Sokocem.¹²

Prilikom osvajanja Bihaća poginulo je oko dvije hiljade kršćanskih vojnika, a oko osam stotina ih je zarobljeno.¹³ O gubicima u redovima osmanske vojske ne znamo tačno, ali je poznato da je Hasan-paša svoje šehide sahranio na Pokojском brdu nedaleko od središta Bihaća. Brdo se od tada zove Šehiti i na tom mezarju još uvijek ima nišana iz tog perioda.

Opis junaštva i karaktera ličnosti Gazi Hasan-paše Predojevića nalazimo u Pečevijinoj *Historiji Bosne* kao i u djelu *Tarihi Bosna* od bosanskog historičara Muvekkita.

Bosanski beglerbeg, Hasan-paša Predojević, opisan je kao „poduzetan/pokretan čovjek“ (muteharrik adam), koji svojim upadima i osvajanjima gradova nije davao mira habsburškom neprijatelju od dolaska na dužnost u Bosnu 1591. godine. Protesti habsburške strane Istanbulu (Asitane-i saadete), popraćeni prijetnjama otvorenim ratom ako se Hasan-paša ne ukloni, nisu davali rezultate, jer je ovaj bio blizak tadašnjem velikom veziru i sultanovom družbeniku (musahib) Sijavuš-paši. Visoka Porta je, prema Pečeviji, odgovornost za opći rat prebacila na habsburšku stranu riječima: „Ako napadnete naše zaštićene pokrajine, on će vas odbiti“¹⁴ U osmanskim izvorima stoji da je tokom kratkog komandovanja bosanskim vojnim snagama povećao njihovu vojnu kapacitiranost te ih snabdio dobrim konjima. Navodi se da je bio darežljiv, posebno prema gazijama – svojim saborcima.

Turski historičar Ali kaže da takvih pobjeda i plijena kakve je Deli Hasan-paša dobivao sa svojim neocjenjivim polugolim bosanskim vojnicima, drugi serdari ne bi znali dobiti ni sa sto, ni sa dvije stotine hiljada vojnika.¹⁵

11 Vljako Palavestra, *Historijska usmena predanja iz Bosne i Hercegovine*, Buybook, Sarajevo, 2004., str. 297.

12 Ibrahim Džafčić: *Fragmenti iz političke istorije B-H Muslimana*, Sarajevo, 1925., str. 26.

13 Muvvekit: Knjiga 1, str. 179.

14 Dino Mujadžević: *Naučni rad o Ibrahim Pečeviji*, Scrinia slavonica 9, 2009., str. 390.

15 Aleksije Olesnički, *ibid*, 129.

U hrvatskoj historiografiji se protežu predaje koje ga opisuju kao okrutnog prema zatečenom stanovništvu prilikom osvajanja Bihaća. U Krajini je za tu pojedinost ostala sljedeća predaja:

„Prije nego što su Turci (osmanska vojska) ušli u Bihać, bihaćki građani zaištu dozvolu da mogu iz grada izaći. Hasan-paša im to dozvoli, ali da ponesu sa sobom samo ono što na sebi mogu ponijeti. Više gradskih vrata bila je jedna kuća u kojoj bijahu zatvorenici – zarobljeni osmanski vojnici. Građani bihaćki, prije nego što će izaći iz grada, isjeku te zarobljenike sve do jednoga, pa se onda dadu u bježanje. Za to se istog dana dozna jer je krv tih isječenih sužanja ozgo kroz zid curila. Dok su god postojala ta vrata, poznavali su se prutci od krvi niza zid, za koje pripovijedahu da je krv tih izginulih sužanja. Doznavši to Hasan-paša pođe za građanima bihaćkim u potjeru, te ih stigne na nekoj luci idući u današnje Petrovo Selo i tu ih sve do jednog isiječe. Zato se luka prozvala „Pašina luka“ i tako se i danas naziva“.¹⁶

Bitka kod Siska

Nakon što je osvojio Bihać, Hasan-paša je odredio novi cilj – grad Sisak. Za potrebe ostvarenja tog strateškog cilja gradi Novi Grad (Yeni Hisar), na kojem će nastati današnja Petrinja. Ta nova utvrda, koju je opskrbio svim potrebnim materijalnim resursima i posadom od hiljadu vojnika, trebala mu je biti odskočna daska za Sisak.

Hrabrosti mu nije nedostajalo, već je nosio dvije titule *deli* i *gazi*. I danas Krajišnici za slične ljude koriste izraz „ludo hrabar“. A računao je i na podršku prijatelja Sijavuš-paše koji je u to vrijeme bio vezir. S njim je dogovorio podršku u svježim vojnim snagama. U međuvremenu je u Pokuplju porazio vojsku hrvatskog bana Tome Erdödiya te osvojio Hrastovicu i Drenčinu.

Udruženim raspoloživim snagama iz lokalnih pograničnih utvrda, napao je Sisak 15. 06. 1593. godine. Bitka se odvijala oko sisačke utvrde, danas poznate pod nazivom Stari grad, između osmanske vojske, pod njegovim vodstvom, i hasburške vojske, pod vodstvom Ruprechta Eggenberga, Tome Bakača Erdödyja, Andrije Auersperga, Stjepana

¹⁶ Vlajko Palavestra, *ibid*, 298.

Grassweina, i posade iz sisačke utvrde čiji su zapovjednici bili kanonici Blaž Đurak i Matija Fintić. Vijest o napadu na Sisak brzo se proširila na zapadu te je pomoć kršćanskoj vojsci pristizala sa svih strana. Pored Hrvata, prisutni su bili Slovenci, Austrijanci, Nijemci i dr. Kršćanska vojska je bila svjesna važnosti te bitke i posljedica eventualnog poraza pa su uložili sve resurse za odbranu. Hasan-paša je računao na obećanu pomoć Sijavuš-paše, ali ona je izostala. Sijavuš-pašu je tih dana na poziciji vezira zamijenio Kodža Sinan-paša, rođen, inače, u Topojanu, u Albaniji, oko 1520. godine. Iako je bio u obavezi da pošalje vojnu podršku Hasan-paši Predojeviću, nije to učinio jer je, kako je zapisano, potajno mrzio Hasan-pašu. Historičari Pečevija i Hammer navode da je razlog mržnje bio raniji problem oko kupoprodaje neke kuće u Istanbulu, ali i zbog želje da se rasplamsa rat sa Austrijom kako bi se imao priliku i on proslaviti.

Iako je već bilo jasno da pomoć neće stići, mač nije vratio u koricu već je nastavio borbu vodeći se krilaticom: *Soko leti perjem a junak veledušjem.*

Kršćanska vojska je 22. 06. sa oko šest hiljada vojnika među kojima su bili i plaćenici iz njemačkih krajeva (Šleske i Furlanije) silovito krenula u kontranapad. Zbog izostanka pomoći na koju je računao, Hasan-paša je povukao svoje snage sa desne na lijevu obalu Kupe. Nakon toga, kršćanska vojska provaljuje iz utvrde u kratki proboj i zauzima mali most kojim se prelazilo na desnu obalu Kupe. Tako je osmanskoj vojsci bila zatvorena odstupnica i ona se našla u okruženju. Općom pometnjom osmanski vojnici su spas pokušali naći prelaskom preko rijeke. Usljed meteža koji je uslijedio i skoncentrisanosti velikog broja vojnika na malom prostoru, većina vojnika stjerana je u rijeku gdje se utopila. Procjene su da je stradalo između sedam i osam hiljada osmanskih vojnika, a među njima je stradao i sam Hasan-paša Predojević te još trojica bosanskih sandžak-begova.

U Krajini se sačuvalo više predaja o njegovom utapanju. Jedna predaja govori da je u bici bio ranjen, što mu je onemogućilo da prepliva rijeku. U drugoj, prenosi se da je Hasan-paša nosio osmanlijski ratni pancir što mu je otežalo da prepliva rijeku, a u trećoj da je popucao drveni mostić od težine osmanskih vojnika i njihovih konja te da se utopio u nabujalaj

Kupi. U svakom slučaju, cijena izdaje Kodža Sinan-paše po osmansku vojsku bila je velika. Iako će devet sedmica poslije Sisačke bitke Sisak na kratko pasti u osmanske ruke sa svim svojim ratnim spravama i većinom posade, odjek i posljedice poraza ove bitke bile su velike. Nakon stoljeća i pol neprekidnog ofanzivnog djelovanja i dominacije na vojnom polju, napredovanje osmanske vojske je ovim porazom zaustavljeno.

Koliko je pobjeda u ovoj bici značila kršćanskom savezničkom bloku potvrđuju i pohvale od njemačkog cara Rudolfa II, španskog kralja Filipa III, te samog pape Klementa VIII.¹⁷

Ban Toma Erdödy je svojim vojnicima naredio da se mrtvo tijelo Hasan-paše izvadi iz rijeke, da se omota u sagove i pokopa na brežuljku. Pretpostavke su da je pokopan u blizini današnjeg sisačkog groblja sv. Marije, a da su ga preko noći potajno iskopali komandanti utvrde Yeni Hisar (Petrinja), Rustem-beg i Erdoglis, te ga pokopali s desne strane Petrinjčice, vjerovatno u blizini današnje stare tvornice Gavrilović u Petrinji.¹⁸ Zanimljivo je da se u današnjem Muzeju Slovenije u Ljubljani čuva plašt (ogrtač) za koji se tvrdi da je pripadao Hasan-paši. Navodno je posredstvom Andreja Turjaškog Auersperga došao do ljubljanske katedrale gdje se koristio u misnim obredima u spomen pobjede kršćanske vojske nad osmanskim vojskom. Godine 1931. plašt je darovan Narodnom muzeju Slovenije u Ljubljani.

Nije poznato da li je Hasan-paša iza sebe ostavio potomstvo. Iz turskih historijskih izvora saznajemo da je nakon smrti velikog vezira Özdemiroğlu Osman-paše oženio njegovu udovicu. Kako se navodi, radi se o kćerci Šemhala, vladara Dagestana, koja je bila prava ljepotica i veoma bliska sa suprugom sultana Murata III.¹⁹ Također, iz jednog dokumenta iz dubrovačkog arhiva se spominje da je bio oženjen i da je iza njega ostala supruga – udovica.

17 Sve do danas se zadržala praksa da se zvono zagrebačke katedrale oglasi svakog dana u 14 sati u znak pobjede nad osmanskim vojskom kod Siska.

18 *Hrvatska enciklopedija*, sv.8, Zagreb, 2006., str. 744. Isto: Ivica Golec, *Petrinski biografski leksikon*, Petrinja, 1999., str. 379.

19 Aleksije Olesnički, *Tko nosi odgovornost za poraz turske vojske kod Siska*, izvorni naučni rad, str. 119. digitalno izdanje sa www.hrcak.srce.hr

Hasan-paša i Dubrovčani

Zahvaljujući istraživanjima hrvatskog historičara Josipa Lučića, u priliци smo da upoznamo još neke kompetencije i karakterne crte Hasan-paše Predojevića. Lučić u svom radu „Dubrovčani i Hasan-paša“ iznosi nam detalje vezane za diplomatske odnose Hasan-paše sa dubrovačkim poklisarima. Naime, sjedište beglerbega bilo je u Banjoj Luci i Dubrovčani su bili česti gosti kod Hasan-paše. Dubrovčani su imali za cilj da saznaju različite političke vijesti i ostvare određene privredne povlastice a Hasan-paša je od njih zahtijevao da ga informišu o dolasku, boravku i odlasku stranih diplomata u Dubrovniku jer je znao da preko Dubrovnika mnoge uhode (špijuni) dobivaju informacije o stanju u Bosanskom ejaletu. Iz raspoloživih dokumenata, na koje se poziva historičar Lučić, Hasan-paša je imao veliko povjerenje i u dubrovačke ljekare te je od njih povremeno tražio usluge iz njihovog domena. Pretpostavlja se da je imao želučanih smetnji. Kao ljubitelj venecijanske svilene tkanine, često bi ih zaduživao da mu je nabave.

S obzirom da je ugled i utjecaj bosanskog paše na Porti bio velik, sultan mu je često prepuštao da rješava pojedina pitanja kad su u pitanju odnosi Osmanske države i Dubrovnika.²⁰ Imao je i on razumijevanja za Dubrovčane pa je često udovoljavao njihovom zahtjevu kao što je zaštita od određenih lokalnih nasilnika, ucjenjivača u trgovini, odobravao im određene povlastice, ispravljao određene diplomatske nedorečenosti i sl. Kako se navodi u izvještajima, Hasan-paša je službenom Dubrovniku ostao u dobroj uspomeni.

²⁰ Josip Lučić: *Dubrovčani i Hasan-paša Predojević*, Radovi, Zavod za Hrvatsku povijest Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, vol. 27, 1994, 63.

Hasan-pašin vakuf

Hivzija Hasandedić u svom radu „Hercegovački vakufi i vakifi“ iznosi da je Hasan-paša u Bileći sagradio dvije džamije, *karavan-saraj*, turbe, čatrnju za vodu, mezaristan, te više nekretnina iz čijih prihoda se finansirao vakuf.²¹ Od toga je danas sačuvana samo jedna džamija i mezarje.

Iako u ruševnom stanju, sačuvane su zidine i jedinstveni četverokutni minaret džamije u Polju kod Grabovice, općina Bileća, izgrađena je oko 1572. godine i ubraja se među najstarije džamije u Hercegovini. Dimenzije džamije iznose 8,4 x 8,4 m, a munara u donjoj zoni ima dimenzije 1,9 x 2 m.²²

Iz lista *Bošnjak* iz 1906. godine saznajemo da je te godine temeljito popravljena i da se u njoj klanjalo.²³ Bila je u dobrom stanju sve do 1941. godine, kada je porušena od strane četnika. Od tada nije obnovljena. Danas je u prilično ruševnom stanju i neophodna je hitna obnova.

Osnovna karakteristika ove džamije je njen četverokutni minaret. Ovakav arhitektonski stil gradnje je svojstven Hercegovini u XVI i XVII stoljeću. Džamije sa četverokutnim minaretom su, osim u Bileći, prisutne i na području Nevesinja, Stoca, Konjica, a nekad ih je bilo i u Mostaru.²⁴ Postoje pretpostavke da je prvobitnu malu džamiju koju sada poznajemo kao Carevu, ili Obradovića džamiju, također izgradio Hasan-paša Predojević.

Stari gruntovni dokumenti potvrđuju da je u okviru vakufa džamije Hasan-paše Predojevića nekada bilo i 100 dunuma vakufske zemlje.

Za Hasan-pašu i njegova brata Džafer-bega²⁵ veže se i gradnja pravoslavne crkve u Prijedoru kod Bileće. Navodno su je izgradili iz ljubavi prema majci koja je ostala u pravoslavnoj vjeri. Karakteristika ove crkve je da se na kamenim stubovima na ulazu nalaze uklesani krst i polumjesec.

21 Hivzija Hasandedić, „Hercegovački vakufi i vakifi“, *Anali GHB biblioteke*, knjiga IX-X, 1983, 66.

22 Mehmed Mujezinović, *Islamska epigrafika u BiH*, Veselin Masleša, Sarajevo, 1982, 354.

23 *Bošnjak*, br.39. Sarajevo, 1906., 2.

24 U mostarskom naselju Carina do 1947. godine postojala je džamija Fatime Kadun također sa četverokutnom munarom

25 Džafer-beg Predojević je bio sandžak-beg u sandžaku Cernik. Također, utopio se u rijeci Kupi tokom Bitke kod Siska.

Izgradnja vakufa i zadužbina u Hercegovini potvrđuje teoriju da je Hasan-paša po rođenju Krajišnik, ali da su mu roditelji i preci iz Hercegovine.

Nakon osvajanja Bihaća, od preostale malobrojne zajednice katolika, otkupio je ruševnu crkvu sv. Ante Padovanskog koju je pretvorio u džamiju (Fethija), dok je napušteni samostan sv. Hermana u Martin-Brodu dao na upravljanje pravoslavcima (Manastir Rmanj).

Iako se radi o velikom vojskovođi kojeg je Bosna iznjedrila, nije teško primijetiti da je pomalo zaboravljen. Niti u Bileći, odakle mu je duboko porijeklo i gdje je izgradio vakufe, niti u Sanskom Mostu, gdje se rodio, još uvijek nema svoju ulicu. Jedini koji njeguju sjećanje na njega su grad Bihać i općina Ilidža koji imaju ulice s njegovim imenom.

Zaključak

Temeljni postulat historije, etnologije i kulturne antropologije, kao naučnih disciplina, jeste razumijevanje problema uvažavanjem konteksta i mjerila iz epohe u kojoj se nešto desilo i što je predmet analize. Ibn Haldun je svojevremeno rekao: „Da bi se vjerovalo u istinitost i tačnost podataka o historijskim zbivanjima, treba razmotriti njihovu vjerovatnost.“ Sjećanje na velikog bosanskog gaziju Hasan-pašu Predojevića je već pomalo zamagljeno, a većina dostupnih radova o njemu uglavnom su utemeljena na usmenoj predaji koja i ne mora biti istinita, ili je u najmanju ruku opterećena nacionalnim romantizmom i mitologijom onih autora koji su radove pisali. Ono što se iz relevantnih izvora i historijskih vrela može saznati i na temelju toga zaključiti jeste da je to bio veliki osmanski vojskovođa kojeg je Bosna iznjedrila, i da ga je krasila nezapamćena hrabrost, ljubav prema rodnom kraju i lojalnost državi koja mu je omogućila da od pastira postane veliki vojskovođa, vakif i bosanski beglerbeg.

Izvori:

- Aladin Husić, „O regrutaciji u adžemi oglane u Bosni 1565. godine“, *Anali GHB biblioteke*, GHB Biblioteka, knjiga XXXVII, Sarajevo, 2016.
- Aleksije Olesnički, „Tko nosi odgovornost za poraz turske vojske kod Siska“, izvorni naučni rad, digitalno izdanje sa www.hrcak.srce.hr
- Bošnjak*, br. 39. Sarajevo, 1906.
- Dino Mujadžević, „Naučni rad o Ibrahim Pečeviji“, *Scrinia slavonica* 9, 2009.
- Hivzija Hasandedić, „Hercegovački vakufi i vakifi“, *Anali GHB biblioteke*, knjiga IX-X, Sarajevo, 1983.
- Hrvatska enciklopedija*, sv. 8, Zagreb, 2006.
- Ibrahim Džafčić, *Fragmenti iz političke istorije B-H Muslimana*, Sarajevo, 1925.
- Ivica Golec, *Petrinski biografski leksikon*, Petrinja, 1999.
- Josip Lučić, „Dubrovčani i Hasan-paša Predojević“, *Radovi*, Zavod za Hrvatsku povijest Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, vol. 27, Zagreb. 1994.
- Kosta Kovačević, „Šta narod priča o propasti Bihaća“, Glasnik zemaljskog muzeja, 01.10.1897
- Luka Marjanović, *Hrvatske narodne pjesme – Muhamedovske*, Matica Hrvatska, Tisak Karla Albrechta, Zagreb, 1898.
- Mehmed Mujezinović, *Islamska epigrafika u BiH*, Veselin Masleša, Sarajevo, 1982.
- Mustafa Naima, Annals of The Turkish Empire from 1591. to 1659. of the Christian Era, Oriental Translation Fund, digital.
- Muvekkit, *Povijest Bosne*, knjiga 1, El-Kalem, Sarajevo, 1999.
- Vlajko Palavestra, *Historijska usmena predanja iz Bosne i Hercegovine*, Buybook, Sarajevo, 2004.
- Internet:
- HRT, TV kalendar, 22.06.2014., Bitka kod Siska
- <https://balkans.aljazeera.net/teme/2018/12/14/ivana-sojat-neki-su-me-napadali-zbog-preblagog-prikaza-danka-u-k krvi>
- www.sonsoz.com.tr/telli-hasan-pasa-Olayi, tekst off Prof. dr Yilmaz Kurt
- www.youtube.com, Bilal Memišević o Mehmed-paši Sokoloviću, BH Dnevnik, 11. januar 2018.

الغازي حسن باشا بريديوفيتش

في صيف عام ٢٠٢٢م تكتمل ٤٣٠ سنة مضت على إضمام مدينة بيهاتش للأيالة البوسنية التابعة للإمبراطورية العثمانية وهو الأمر الرئيسي الذي بقيت هذه المدينة على أساسه بقاء دائما في البوسنة والهرسك كما قرر في مؤتمر السلام في برلين. والفضل الأكبر لذلك يرجع بلا شك إلى البوسني حسن باشا بريديوفيتش وهو قائد الجيش العثماني الذي استولى عام ١٥٩٢م على مدينة بيهاتش. ونظرا إلى أن سيرته لا تزال غامضة فهذه فرصة لنا أن نذكر هذا القائد البوسني العثماني الكبير وأن نحاول على أساس المراجع المتصلة بالموضوع تقديم سيرته بأعلى الدرجة الممكنة من الموضوعية.

Asmir Crnkic

Gazi Hasan-Pasha Predojevic

Summary

In the summer of 2022, it will be 430 years since Bihać was annexed to the Bosnian eyālet within the Ottoman Empire, which was the key determinant on which, at the Berlin Congress, the city on the Una River will remain permanently in Bosnia. The most deserving person for such a historical outcome is certainly Hasan-Pasha Predojevic, a Bosnian beglerbeg and commander of the Ottoman army that conquered Bihać in 1592. Given that his biography is still obscured, this is an opportunity to remember this great Ottoman and Bosnian military leader and, based on relevant sources, to try to present his biography as objectively as possible.

Banjalučka medresa u periodu 1930.–1944. godine

Mr. Admir Blitović

imam džemata gornji šeher, medžlis banja luka
admirblitovic@hotmail.com

Sažetak

Reaktiviranjem rada banjalučke medrese 2020. godine, pokazala se potreba za proučavanjem i rasvjetljavanjem postojanja historijskog kontinuiteta ovakvog tipa odgojno-obrazovnih institucija u gradu na Vrbasu. Radi popune vremenske praznine, koja je evidentno postojala dugi niz godina, podsjetit ću da su u periodu nakon austougarske okupacije 1878. godine na području Banje Luke djelovale tri medrese: Atik (Stara medresa), Šibića i Fejzija medresa, kao najmlađa. Atik medresa radila je do 1908. godine, Šibića i Fejzija medresa radile su odvojeno sve do 1917. godine, kada dolazi do njihovog spajanja i ujedinjenja u jednu odgojno-obrazovnu ustanovu pod jedinstvenim nazivom Ujedinjena medresa. U njoj su se obrazovali vjerski kadrovi srednje stručne spreme, a diplome spomenute medrese bile su priznate i od egipatskog sveučilišta El-Azhar u Kairu. Tako su svršenci ove medrese svoje školovanje mogli nastaviti na ovoj visokoj, naučnoj u svijetu poznatoj ustanovi. Pod nazivom Ujedinjena medresa je radila sve do školske 1939./1940., kada se provodi reforma medresa u Bosni i Hercegovini, te se osniva Niža okružna medresa u Banjoj Luci.

Glavne riječi: Ujedinjena medresa, Ulema-medžlis, Šibića vakuf, učenici, muderrisi

Školska 1930./1931.

Uvidom u arhivsku građu Ulema-medžlisa u Sarajevu, možemo konstatovati da su u prvom Izvještaju o radu ovog organa navedeni podaci o radu medresā sa područja Bosne i Hercegovine. U istom je opisan i rad

banjalučke, ili Ujedinjene medrese za period 1930.–1933. godina. U njemu je, između ostalog, navedeno da je medresa smještena u prizemnoj zgradi vakufa Šibića medrese, da ima četrnaest prostorija, te dvorište i vrt površine 500 kvadrata. U 1930./1931. školskoj godini u internatu je bilo smješteno dvadeset učenika, dok je broj učenika po razredima bio: I razred – tri učenika, III razred – šest učenika, IV razred – šest učenika, V razred – pet učenika, VIII razred – tri učenika, što je u zbiru ukupno dvadeset i tri učenika. Drugi i deveti razred se ne spominje u izvještaju što naslućuje da nije bilo izvještaja ili nije bilo djece u tim razredima.

Od ukupnog broja učenika, na kraju godine je vrlodobrim uspjehom prošlo sedam učenika, dobrim uspjehom četrnaest, dok su dva učenika ostala neocijenjena, što znači da nije bilo odličnih učenika. Pregledom socijalne strukture učenika, dobivamo uvid u to čime su se njihovi roditelji bavili. Tako je bilo dvadeset i jedan zemljoradnik, jedan zanatlija i jedan službenik Islamske vjerske zajednice. Također, svi upisani učenici bili su iz vrbaske banovine.

Školska 1931./1932.

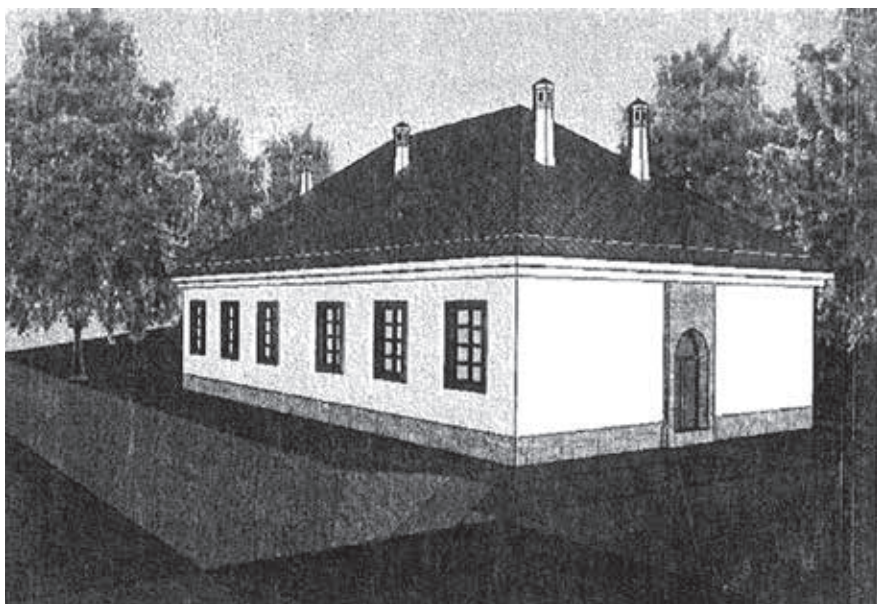
Na kraju 1931./1932. školske godine od dvadeset i pet učenika, dvadeset i četiri su uspješno završila školsku godinu, dok je jedan učenik trebao ponavljati razred. U ovoj školskoj godini broj upisanih učenika po razredima bio je sljedeći: I razred – četiri učenika, II razred – šest učenika, III i IV razred – nije bilo učenika ili izvještaj nije dostavljen, V razred – pet učenika, VI razred – osam učenika, što je ukupno dvadeset i tri učenika.

U godini 1932./1933. bio je odobren sljedeći budžet:

1. Iz vakufa Šibića medrese:
 - I muderrisu – 9.000 din.
 - II muderrisu – 9.600 din.
 - Plata podvornika – 3.600 din.
 - Pripomoć učenicima – 8.000 din.
 - Plata nastavnika svjetovnih predmeta – 12.000 din.
 - Paušal – 3.000 din.
2. Iz vakufa Fejzija medrese:
 - II muderisu – 3.600 din.
 - Iz vakufa Stare medrese:

- I muderrisu – 4.500 din.
Ukupno: 53.300 din.¹

Iz prethodno navedenih podataka vidimo da se rad Ujedinjene medrese finansirao iz sredstava vakufa medresa, s obzirom da vakuf jedne medrese nije mogao finansijski podnijeti sve te troškove. Tako je plata I muderrisa iznosila 13.500 dinara, i plaćala se iz vakufa Šibića medrese i Stare medrese, dok je plata II muderrisa bila 13.200 dinara, te je podmi-
rivana iz sredstava Šibića medrese i Fejzija medrese.

Izgled Šibića medrese, prema sjećanju Teufik-efendije Hadžića²

Školska 1933./1934. godina

Za ovu školsku godinu nismo pronašli podatke, što nam onemogućava uvid u rad medrese za ovaj period.

¹ „Prvi izvještaj o radu Ulema-medžlisa u Sarajevu“, *Glasnik*, Vrhovno starješinstvo I.V.Z Kraljevine Jugoslavije, Beograd, 1/1933., br. 3, str. 36-37.
² Hadži Teufik-ef. Hadžić, *Moje sjećanje na banjalučke medrese i još neke događaje*, MIZ Kozarac, 2015., str. 84.

Školska 1934./1935. godina

U ovoj školskoj godini prvi razred je upisalo devetnaest učenika, koji su rođeni u periodu 1920.-1922. godine. Dolazili su sa područja Banje Luke, Prijedora i Jajca, a također jedan učenik je bio iz Bugojna. Razredni starješina prvog razreda je bio Naim Čejvan, koji je predavao Srpskohrvatski jezik, Zemljopis, Matematiku, Prirodopis i Krasnopis. Pored njega, u prvom razredu profesori su bili i hfz. Idriz-ef. Skopljak, predavao Kiraet, Akaid, Fikh, Arapski jezik, i hfz. Mustafa-ef. Nurkić, koji je podučavao predmetu Husni hat.

Drugi razred je upisalo šest učenika, koji su rođeni u periodu 1918.-1920. godine, i uglavnom su bili s područja Banje Luke, jedan učenik je bio iz Sarajeva, dok je jedan učenik rođen u Turskoj, ali se sa roditeljima vratio u Bosnu i Hercegovinu i živio u Banjoj Luci. Razredni starješina drugom razredu je bio hfz. Idriz-ef. Skopljak, koji je predavao Kiraet, Akaid, Fikh, Arapski jezik i Turski jezik. Također, ovom razredu predavali su još i hfz. Mustafa-ef. Nurkić, koji je držao predmet Husni hat, te Naim Čejvan, koji je predavao Srpsko-hrvatski jezik, Zemljopis, Matematiku i Krasnopis.

U treći razred bilo je upisano ukupno osam učenika, rođenih u periodu 1915.-1918. godine, dok imamo i jednog učenika rođenog 1912. godine. Učenici su bili sa područja Banje Luke, Prijedora, Ključa i Jajca. Razredni starješina trećem razredu je bio Kemal Hadžiomerspahić, koji je predavao Srpskohrvatski jezik, Opću povijest, Fziku, Hemiju i Higijenu. U ovom razredu profesori su bili još i hfz. Idriz-ef. Skopljak, koji je predavao Kiraet, Akaid i Ahlak, i hfz. Mustafa ef. Nurkić, koji je držao predmete Fikh, Arapski jezik i Turski jezik.

Četvrti razred upisalo je ukupno šest učenika, koji su bili različitih godišta, npr. 1913. godišta, 1904. godišta, 1910. godišta, što nam govori da su pojedini naknadno upisivali medresu. Također su dolazili iz više različitih mjesta, pa tako imamo učenike sa područja Banje Luke, Prijedora i Ključa. Razredni starješina četvrtom razredu bio je Kemal Hadžiomerspahić, koji je predavao Pedagogiju, Srpskohrvatski jezik, Opću povijest i Administraciju. Osim njega, ovom razredu predavali su još i hfz. Idriz-ef. Skopljak, predavao predmete Kiraet, Ahlak i Povijest islama, i hfz.

Mustafa-ef. Nurkić, koji je podučavao učenike Akaidu, Fikhu, Arapskom jeziku i Turskom jeziku.

Uvidom u glavni katalog za I, II, III i IV razred, možemo vidjeti da je u školskoj 1934./1935. ukupno trideset i devet učenika pohađalo medresu u Banjoj Luci. Dana 23. juna 1935. godine prvi razred je uspješno završilo devet učenika: Alija Demirović, Teufik Hadžić, Amgijad Hasanić, Selim Kovačević, Sulejman Kučuković, Teufik Medić, Fuad Piragić, Besim Ramić, Muharem Šabanović, šest učenika je upućeno na popravni ispit: Džemil Bahtić, Muharem Gušić, Ibrahim Ičagić, Mehmedalija Krupić, Muharem Rizvanović, Nazmija Hadžibegović, tri učenika zbog slabih ocjena nisu prešla u drugi razred: Naim Delinezirević, Ahmet Džabić i Mehmedalija Džin, dok je učenik Ejub Vidimlić napustio školu.

Drugi razred su završila četiri učenika: Smail Garčević, Safet Hamula, Mujo Medić, Latif Smajlagić, učenik Mehmed Alagić je upućen na popravni ispit, dok Mustafa Kadunić, zbog slabih ocjena, nije prešao u treći razred.

Treći razred završilo je šest učenika: Idriz Mahmuljin, Ahmed Melkić, Hasan Mrkalj, Omer Pipić, Muhamed Šeranić, Tahir - Adil Vojniković, učenik Mahmut Ćirkin napustio je medresu, dok je Pašo Ramić umro 14. septembra 1934. godine. Četvrti razred uspješno je završilo četvero učenika: Jusuf Džihić, Muharem Hadžić, Sabit Omanović, Kasim Vidimlić, pošto su se učenici Čehić Elkas i Džaferagić Adil već bili ispisali iz škole. Od ukupnog broja učenika njih osamnaest je živjelo u internatu, dvadeset ih je živjelo sa roditeljima, dok za jednog učenika nemamo podatke. Ako pogledamo zanimanje roditelja čija su djeca pohađala medresu, vidjet ćemo da je zemljoradnika bilo petnaest, zanatom se također bavilo njih petnaest, pet roditelja je radilo u Islamskoj vjerskoj zajednici, dva učenika su živjela bez roditelja, pa zbog toga nemamo podatke, jednog učenika otac je bio penzioner, dok za jednog učenika nemamo nikakve podatke.³

3 Arhiv RS-a, Fond Niža okružna medresa Banja Luka, Glavni katalog za prvi, drugi, treći i četvrti razred za školsku 1934/1935. g. u Ujedinjoj medresi u Banjoj Luci

Školska 1935/1936.

Za ovu školsku godinu nema podataka što nam uskraćuje potpuni pregled i uvid u rad medrese za ovaj period.

Školska 1936/1937.

Prvi razred u ovoj školskoj godini je upisalo trinaest učenika, koji su dolazili sa područja Banje Luke, Prijedora, Ključa, a također imamo i učenika iz Gradačca, čiji je otac bio učitelj u Banjoj Luci. Razredni starješina prvog razreda je bio Naim Čejvan koji je predavao Spskohrvatski jezik, Zemljopis, Prirodopis i Krasnopis. Profesori koji su pored njega predavali u prvom razredu bili su hfz. Idriz ef. Skopljak, podučavao Kiraetu, Akaidu i Husni hatu, i hfz. Mustafa-ef. Nurkić, koji je predavao Arapski jezik.

Treći razred je upisalo ukupno četrnaest učenika, koji su rođeni u periodu 1920.–1922. godine, te su bili sa područja Banje Luke, Jajca i Prijedora. Razredni starješina trećeg razreda bio je Kemal Hadžiomerspahić, koji je bio profesor Srpskohrvatskog jezika, Opće povijesti i Fizike, a pored njega u ovom razredu predavali su još i hfz. Idriz-ef. Skopljak, predavao predmete Kiraet, Akaid, Fikh i Arapski jezik, i hfz. Mustafa-ef. Nurkić, koji je podučavao turskom jeziku.

Četvrti razred upisalo je ukupno četvero učenika i oni su rođeni u periodu 1918.–1920. godine, dolazili su uglavnom sa područja Banje Luke, dok imamo i jednog učenika iz Sarajeva. Razredni starješina četvrtom razredu bio je Kemal Hadžiomerspahić, koji je predavao Pedagogiju, Srpskohrvatski jezik i Opću povijest. Pored njega, profesori koji su također predavali u četvrtom razredu bili su hfz. Idriz-ef. Skopljak, predavao Kiraet, Akaid, Fikh, Ahlak, Povijest islama i Turski jezik, i hfz. Mustafa-ef. Nurkić, podučavao arapskom jeziku.

Peti razred je upisalo ukupno četiri učenika, koji su dolazili sa područja Prijedora i Jajca. Nemamo podatke o tome ko je bio razredni starješina ovom razredu, ali znamo ostale profesore koji su predavali u petom razredu: hfz. Idriz-ef. Skopljak Kiraet, hfz. Mustafa-ef. Nurkić Imamet, Vaz, Fikh i Feraiz i Kemal Hadžiomerspahić Pedagogiju.

Uvidom u glavni katalog za I, III, IV i V razred za školsku 1936./1937., možemo vidjeti da je školu pohađalo ukupno trideset i pet učenika. Prvi

razred 20. juna 1937. godine uspješno je završilo sedam učenika: Abdulah Bešić, Ibrahim Čahut, Hamdija Demirović, Hasan Hasanagić, Nusret Kapetanović, Enes Kapidžić, Hamdija Mahmuljin, dva učenika upućena su na popravni: Ibrahim Dedić, Safet Mujagić, dok su se učenici Arif Babahmetović, Besim Babahmetović, Ejub Bakalbašić i Ramadan Abazagić ispisali iz škole.

Za drugi razred nemamo uvid, s obzirom da se u glavnom katalogu ne navode učenici ovog razreda. Treći razred završilo je deset učenika: Alija Demirović, Teufik Hadžić, Mustafa Kadunić, Selim Kovačević, Sulejman Kučuković, Teufik Medić, Seid Mehdić, Fuad Piragić, Besim Ramić, Muharem Rizvanović, na popravni je upućen Muharem Gušić, učenici Nazmija Hadžibegović i Amgijad Hasanić nisu prešli u četvrti razred zbog slabih ocjena, dok se učenik Muharem Šabanović ispisao iz škole. Četvrti razred završilo je četvero učenika: Mehmed Alagić, Safet Hamula, Mujo Medić, Latif Smajlagić, dok su sva četiri učenika petog razreda: Idriz Mahmuljin, Ahmed Melkić, Hasan Mrkalj, Omer Pipić na isti dan napustila školu. Od trideset i pet učenika, njih deset je živjelo u internatu, dok je dvadeset i pet učenika živjelo sa roditeljima. Zanimanja roditelja su bila različita, pa tako imamo dvanaest zemljoradnika, osam zanatlija, šest njih koji su bili imami, četiri trgovca, ima po jedan učitelj, posjednik, općinski službenik, penzioner, dok za jednog učenika nemamo podataka.⁴

Školska 1937./1938.

Za ovu školsku godinu nemamo podataka, te zbog toga nemamo uvid u rad banjalučke medrese za ovaj period.

Školska 1938./1939.

Prvi razred upisalo je ukupno dvadeset i jedan učenik, koji su rođeni u periodu 1923.–1927. godine. Dolazili su iz mnogih mjesta, pa tako imamo učenike sa područja Banje Luke, Tešnja, Bosanske Gradiške, Prnjavora, Ključa, Žepča, Bosanskog Novog i Kotor Varoši, a također bio je i

4 *Ibid.*, Glavni katalog za prvi, treći, četvrti i peti razred za školsku 1936./1937. g. u Ujedinjoj medresi u Banjoj Luci.

jedan učenik koji je prešao iz Bihačke u Banjalučku medresu. Upisivanje učenika iz različitih mjesta u medresu u Banjoj Luci, ukazuje nam da je Banja Luka u to vrijeme bila naučni i duhovni centar. Razredni starješina bio je Edhem Bekić, koji je predavao Srpskohrvatski jezik, a profesori koji su pored njega podučavali učenike bili su: hfz. Idriz-ef. Skopljak – Kiraet, Fikh i Akaid, Abdulah Dervišević – Arapski jezik i Husni hat, Naim Čejvan – Zemljopis, Prirodopis i pisanje, Kemal Hadžiomerspahić – Matematika i Crtanje.

Treći razred upisalo je ukupno šest učenika, razredni starješina ovom razredu bio je Naim Čejvan, profesor Higijene, a osim njega predavači u ovom razredu bili su još: hfz. Idriz-ef. Skopljak – Kiraet, Fikh i Akaid, hfz. Mustafa Nurkić – Turski jezik, Abdulah Dervišević – Ahlak i Arapski jezik, Edhem Bekić – Srpskohrvatski jezik i Opća povijest, Kemal Hadžiomerspahić – Fizika.

Peti razred upisalo je ukupno sedam učenika, razredni starješina ovom razredu bio je Kemal Hadžiomerspahić, profesor Zadrugarstva, a također su u ovom razredu predavali još: Naim Čejvan – Građanska nauka, Edhem Bekić – Pedagogija. Pored navedenih predmeta, učenici su imali i Kiraet, Feraiz, Vaz, Akaid, Fikh, Imamet i Povijest islama, ali u dnevniku rada nisu navedeni predavači za ove predmete.

U školskoj 1938./1939. godini bilo je upisano ukupno trideset i četiri učenika u Banjalučku medresu. Pregledom upisnice učenika prvog razreda za školsku 1938./1939. na dan 10. juna 1939. godine, prvi razred je završilo ukupno devetnaest učenika: Mehmed Bajraktarević, Fadil Džanić, Jusuf Galijašević, Hifzo Gušić, Velija Karahodžić, Sulejman Memić, Fadil Muftić, Mehmed Nezirović, Tajib Osmančević, Safet Pajić, Muharem Smajlagić, Hamzalija Smailbegović, Mustafa Sušić, Ismet Unkić, Husejin Uzejirović, Hamdija Hadžić, Mesud Hadžić, Kasim Hercegovac, Midhat Hadžiselimović, dok su se učenici Dževdet Delić i Uzeir Dautović ispisali se iz škole.⁵

Uvidom u glavni katalog za III i V razred za školsku 1938./1939. godinu, možemo vidjeti da su dana 10. juna 1939. godine treći razred završila dva učenika: Abdulah Bešić, Hasan Hasanagić, u sljedeći razred zbog slabih

5 *Ibid.*, Upisnica učenika prvog razreda za školsku 1938./1939. u Nižoj okružnoj medresi u Banjoj Luci

ocjena nisu prešli: Hamdija Demirović i Nusret Kapetanović, dok su se učenici Dedić Ibrahim i Mahmuljin Hamdija ispisali iz škole. Peti razred završilo je šest učenika: Alija Demirović, Teufik Hadžić, Selim Kovačević, Teufik Medić, Fuad Piragić, Besim Ramić, dok je Melkić Ahmet isključen iz škole.

Od ukupnog broja učenika koji su pohađali Banjalučku medresu, njih dvadeset i troje živjelo je u internatu, deset učenika je živjelo s roditeljima, dok za jednog učenika nemamo podatke. Njihovi roditelji su se bavili različitim zanimanjima, pa tako ima četrnaest zemljoradnika, šest uposlenika Islamske vjerske zajednice, pet općinskih službenika, četvericu zanatlija, tri trgovca, jedan učitelj, dok za jednog roditelja nemamo podatke.⁶

U periodu 1934.–1939. medresu u Banjoj Luci pohađao je Teufik Hadžić, koji je nakon završene medrese radio kao imam, te je napisao knjigu *Moje sjećanje na banjalučke medrese i još neke događaje*. U toj knjizi opisao je između ostalog i dane provedene u banjalučkoj medresi. Zanimljivo je da je on bio posljednji živi polaznik banjalučke medrese, s obzirom da je umro 2018. godine u devedeset i sedmoj godini života. Dženazi mu je prisustvovao mr. Nusret-ef. Abdibegović, kao izaslanik reisu-l-uleme dr. Husein-ef. Kavazovića, a koji će, kao banjalučki muftija, 2020. godine inicirati obnovu rada medrese u Banjoj Luci.

Izgled Fejzija medrese u Maloj čaršiji prema sjećanju Teufika-ef. Hadžića⁷

6 *Ibid.*, Glavni katalog za III i V razred za školsku 1938./1939. g. u Ujedinjenoj medresi u Banjoj Luci.

7 Hadži Teufik-ef. Hadžić, *Moje sjećanje na banjalučke medrese i još neke događaje*, MIZ Kozarac, 2015., str. 83.

Pregledom i uvidom u arhivsku građu, može se ustanoviti da se rad Ujedinjene medrese finansirao iz tri vakufa, i to Atik medrese, Šibića medrese i Fejzija medrese, što svjedoči o opravdanosti njegovog formiranja i ujedno namjenskog utroška sredstava. Iz pregleda upisa učenika, evidentan je porast broja polaznika u periodu od 1930.–1939. godine. Učenici su dolazili iz različitih mjesta i različitih društvenih slojeva. U početnom periodu upisivana su djeca s područja Banje Luke, Prijedora, Jajca i Ključa, da bi potom počeli dolaziti i učenici sa područja Tešnja, Teslića, Bosanske Gradiške, Prnjavora, Žepča, Bosanskog Novog i Kotor Varoši. Pored toga, možemo vidjeti da se broj profesora povećavao iz godine u godinu, kao i broj predmeta, te je medresa u ovom periodu imala obrazovan i stručan kadar. U ovom kapacitetu Banjalučka medresa će dočekati reformu medresā u Bosni i Hercegovini 1939. godine, kada će biti formirana Niža okružna medresa u Banjoj Luci.

Niža okružna medresa u periodu 1939.-1944. godine

Niže okružne medrese, prema „Uredbi“, bile su nepotpune srednje stručne vjerske škole, koje su svojim učenicima, pored opće naobrazbe iz nepotpunih srednjih škola, davale obrazovanje u duhu islama, te su spremale svoje učenike za poziv imama, hatiba, mualima i za poučavanje u vjeri. One su se dijelile na Niži tečaj, koji je trajao četiri, i Produžni tečaj, koji je trajao dvije godine. Učenici Nižih medresa mogli su preći u Viši tečaj Gazi Husrev-begove medrese u Sarajevu, ako su Niži tečajni ispit završili odličnim ili vrlo dobrim uspjehom. Jedna takva odgojno-obrazovna institucija formirana je i u Banjoj Luci 1939. godine.

Školska 1939./1940. godina

U ovoj školskoj godini prvi razred upisalo je, ukupno, dvadeset i dvoje učenika. Razredni starješina bio je Abdulah Dervišević, predavač Arapskog jezika, a osim njega u ovom razredu predavali su: hfz. Idriz-ef. Skopljak – Kiraet, Akaid, Fikh, hfz. Mustafa Nurkić – Husni hat, Edhem Bekić – Srpskohrvatski jezik, Kemal Hadžiomerspahić – Matematika i Crtanje i Naim Čejvan – Krasnopis.

Na osnovu zapisnika sa četvrte redovne sjednice Razrednog vijeća održane 10. juna 1940. godine, vidimo da je prvi razred završilo ukupno

Niža okružna medresa u Banjoj Luci je u periodu 1941–1944. bila smještena u današnjoj zgradi Medžlisa IZ-e Banja Luka

dvadeset učenika, dok su se učenici Mehmed Đenjalić i Osman Pilav ispisali iz škole. Također, vidi se da su dva učenika prošla odličnim uspjehom, Emin Hadžić i hfz. Ejub Lutfica, sedam učenika vrlodobrim uspjehom: Velid Bajrić, Mahmud Čaušević, Džemal Dudaković, Muhamed Gazić, Ćazim Karaselimović, Nuriya Ljevaković, Hazim Semiz, šest učenika dobrim uspjehom: Mahmud Alagić, Husejn Borić, Mehmedalija Ćejvan, Džemal Hodžić, Dževdet Sarajlić, Mehmedalija Tukić, četiri učenika su pali iz jednog predmeta: Nazif Bešić, Mustafa Bubalo, Ekrem Dizdar, Dževad Đonlagić, dok je učenik Danijal Porić trebao ponavljati razred. Vrijedi istaći da su učenici prvog razreda zajedno sa učenicima drugog razreda imali izlet u Kotor Varoš 31. maja 1940. godine, gdje su u Čaršijskoj džamiji proučili mevlud.⁸

Uvidom u izvještaj Ulemai-medžlisa broj: 211/40 za drugo polugodište, a koji je 07. novembra 1940. godine podnio hfz. Idriz-ef. Skopljak, upravitelj Niže okružne medrese u Banjoj Luci, vidimo da je drugi razred upisalo ukupno dvadeset učenika, dok ih je 10. juna 1940. godine,

8 Arhiv RS-a, Fond Niža okružna medresa Banje Luka, Dnevnik prvog razreda Niže okružne medrese u Banjoj Luci za školsku 1939/40. g.

osamnaest završilo ovaj razred. Od osamnaest učenika, trojica su prošla odličnim, trojica vrlodobrim, deset učenika je prošlo dobrim uspjehom, dok su dvojica trebala ponavljati razred. Razredni starješina bio je Edhem Bekić.⁹ Uvidom u navedenu dokumentaciju, vidimo da je na kraju školske 1939./1940. godine u ovoj banjalučkoj medresi bilo trideset i osam učenika.

Školska 1940./1941. godina

Prvi razred upisalo je ukupno četrnaest učenika, koji su rođeni u periodu od 1926. do 1929. godine. Dolazili su iz različitih mjesta, pa tako imamo učenike sa područja Banje Luke, Tešnja, Bosanske Dubice, Kotor-Varoši, Teslića i Bosanske Gradiške. Razredni starješina bio je Muhamed Husić, predavao je Zemljopis i Matematiku, a pored njega predavali su još: hfz. Idriz-ef. Skopljak – Kiraet, Akaid i Fikh, hfz. Mustafa-ef. Nurkić – Husni hat, Alija Simitović – Srpskohrvatski jezik, Ahmed Mulalić – Arapski jezik, Naim Ćejvan – Prirodopis i Pisanje, Kemal Hadžiomerspahić – Crtanje i Edhem Bekić – Gimnastika.

Drugi razred upisalo je ukupno osamnaest učenika, koji su rođeni u periodu 1924.-1929. godine. Dolazili su iz različitih mjesta, pa tako imamo učenike sa područja Banje Luke, Tešnja, Glamoča, Kotor-Varoši, Prijedora, Bosanske Gradiške, Prnjavora, Skender-Vakufa i Bosanskog Petrovca. Razredni starješina bio je Ahmed Mulalić, predavao je Arapski jezik, a pored njega profesori su bili: hfz. Idriz-ef. Skopljak – Kiraet, hfz. Mustafa Nurkić – Akaid, Turski jezik i Husni hat, Edhem Bekić – Srpskohrvatski jezik i Gimnastiku, Muhamed Husić – Historiju i Zemljopis, Naim Ćejvan – Prirodopis i Pisanje i Kemal Hadžiomerspahić – Matematiku i Crtanje.

Treći razred upisalo je ukupno sedamnaest učenika. Razredni starješina bio je Edhem Bekić, koji je predavao Srpskohrvatski jezik, Historiju i Gimnastiku, a osim njega predavali su još: hfz. Idriz-ef. Skopljak – Kiraet, hfz. Mustafa-ef. Nurkić – Akaid, Turski jezik i Fikh, Ahmed Mulalić

9 AGHB, Gazi Husrev-begova biblioteka, Izvještaj upravitelja medrese ulema-medžlisu krajem drugog polugodišta školske 1939/40. g.

– Arapski jezik, Alija Simitović – Njemački jezik, Naim Čejvan – Fiziku i Kemal Hadžiomerspahić – Matematiku.

Pregledom upisnica za I, II i III razred školske 1940./1941. godine, može se utvrditi da je ukupan broj učenika bio četrdeset i devet. Dana 13. juna 1941. godine, svi učenici prvog razreda uspjeli su savladati predviđeno gradivo i preći u naredni razred. Odličnih nije bilo, trojica su prošla vrlodobrim uspjehom: Edhem Imamović, Ibrahim Kršlak, Smail Mušlija, dok je jedanaest učenika prošlo dobrim uspjehom: Mahmut Alić, Osman Halilović, Alija Mehmedović, Vahid Mujanović, Omer Plićanić, Danijal Porić, Adem Saltagić, Ejub Smailagić, Nakib Smailagić, Vehbija Smailagić, Kjazim Zaimović. U drugom razredu bila su dva odlična učenika, šest učenika je prošlo vrlodobrim i deset dobrim uspjehom.

Od učenika trećeg razreda, na kraju školske godine Hasan Hasanagić bio je odličan, pet ih je bilo vrlodobrih: Mehmed Bajraktarević, Kasim Hercegovac, Mesud Hodžić, Sulejman Memić, Husein Uzejrović, dok ih je jedanaest prošlo dobrim uspjehom: Jusuf Galijašević, Hifzo Gušić, Hamdija Hadžić, Midhat Hadžiselimović, Velija Karahodžić, Fadil Mufić, Mehmed Nezirević, Muharem Smajlagić, Ismet Unkić, Fadil Džanić, Enes Kapidžić. Od četrdeset i devet učenika, njih četrdeset živjelo je u internatu dok je devet učenika živjelo s roditeljima. Socijalna struktura roditelja izgledala je na sljedeći način: dvadeset i sedam zemljoradnika, sedam usposlenika Islamske vjerske zajednice, po četiri trgovca, zanatlije i matičara, te tri općinska službenika.¹⁰

Zabilježeno je da su određeni učenici u ovoj školskoj godini primali stipendiju od Vakufskog ravnateljstva iz Sarajeva u iznosu između 50 i 100 dinara po učeniku. Tako su stipendiju dobivali sljedeći učenici: Hasan Hasanagić, Husejn Uzejrović, Sulejman Memić, Hamdija Hadžić, Hifzo Gušić, Mehmed Bajraktarević, Ismet Unkić, Velija Karahodžić, Muharem Smajlagić, Emin Hodžić, Nuriya Ljevaković, Mahmut Čaušević, Mehmedalija Tukić, Edhem Imamović i Omer Plićanić. Prema izvještaju broj: 28/41 upravnika Skopljaka od 07. juna 1941. godine, nastava u ovoj školskoj godini održavana je u novoj školskoj zgradi, odnosno

¹⁰ Arhiv RS-a, Fond Niža okružna medresa Banja Luka, Upisnica učenika za prvi, drugi i treći razred za školsku 1940/41. u Nižoj okružnoj medresi u Banjoj Luci.

zgradi u kojoj se nalazilo Sresko vakufsko-mearifsko povjereništvo, dok se u staroj zgradi medrese nalazio samo internat. Također, navodi se da škola nije radila od 01. aprila do 10. juna usljed ratnih neprilika u Banjoj Luci.¹¹

Školska 1941./1942.

Prvi razred upisalo je ukupno deset učenika rođenih u periodu od 1927. do 1930. godine. Dolazili su iz različitih mjesta, pa tako imamo učenike sa područja Banje Luke, Prnjavora, Skender-Vakufa, Prijedora i Ključa. Razredni starješina bio je Halid Buljina, koji je predavao Arapski jezik, a pored njega profesori u ovom razredu bili su: hfz. Idriz-ef. Skopljak – Kiraet, Akaid i Fikh, hfz. Mustafa-ef. Nurkić – Husni hat, Derviš Tafro, koji je predavao Zemljopis i Matematiku, Naim Čejvan – Prirodopis i Pisanje i Edhem Bekić – Tjelovježbu.

Drugi razred upisalo je deset učenika, što je četiri učenika manje u odnosu na broj koliko je bilo upisanih u ovo odjeljenje u školskoj 1940./1941. godine. Razredni starješina bio je Mustafa Ibrahimpašić, koji je predavao Matematiku i Hrvatski jezik. Pored njega profesori u ovom razredu bili su: hfz. Idriz-ef. Skopljak – Kiraet, Akaid i Fikh, hfz. Mustafa-ef. Nurkić – Husni hat, Halid Buljina – Arapski jezik, Derviš Tafro – Povijest i Zemljopis, Naim Čejvan – Prirodopis i Pisanje, Edhem Bekić – Tjelovježbu.

Treći razred upisalo je petnaest učenika, što je tri učenika manje u ovom odjeljenju u odnosu na školsku 1940./1941. Razredni starješina bio je Hasan Hasanefendić, koji je predavao Arapski jezik, a pored njega profesori u ovom razredu bili su: hfz. Idriz-ef. Skopljak – Kiraet, hfz. Mustafa-ef. Nurkić – Turski jezik, Akaid i Fikh, Derviš Tafro – Njemački jezik i Zemljopis, Kemal Hadžiomerspahić – Matematika i Fizika i Edhem Bekić – Tjelovježba i Povijest.

Četvrti razred upisalo je šesnaest učenika, razredni starješina bio je Edhem Bekić, koji je predavao Hrvatski jezik, Povijest i Tjelovježbu, a pored njega profesori u ovom razredu bili su: hfz. Idriz ef. Skopljak

¹¹ AGHB, Gazi Husrev-begova biblioteka, Izvještaj upravitelja Medrese Ulemai-medžlisu o uspjehu i radu u drugom polugodištu školske 1940/1941. godine.

– Kiraet i Tarih islam, hfz. Mustafa ef. Nurkić – Turski jezik, Akaid, Fikh i Ahlak, Hasan Hasanefendić – Arapski jezik, Derviš Tafro – Njemački jezik i Zemljopis, Kemal Hadžiomerspahić – Matematiku i Fiziku, i Naim Čejvan – Hemiju i Nauk o zdravlju.

Pregledom glavnog imenika za I, II, III i IV razred za školsku 1941./1942. godinu, vidjet ćemo da je ukupan broj učenika u medresi bio pedeset i jedan. Prvi razred dana 10. jula 1942. godine završilo je ukupno sedam učenika, od čega je učenik Muhamed Nurkić prošao odličnim uspjehom, učenici Sulejman Ganibegović i Sadik Selman prošli su dobrim, četiri učenika dovoljnim uspjehom: Izudin Hadžisaković, Muharem Imamović, Ešref Hodžić, Mehmed Tucek, dok su učenici Muhamed Filipović i Hakija Kučuković išli na popravni ispit, a učenik Muharem Baraković se ispisao iz škole.

Drugi razred završilo je sedam učenika, i to: učenik Edhem Imamović vrlodobrim uspjehom, Omer Plićanić i Danijal Porić dobrim uspjehom, Mahmut Alić, Alija Mehmedović, Adem Saltagić i Nakib Smailagić dovoljnim uspjehom, učenici Osman Halilović, Ibrahim Kršlak morali su ići na popravni ispit, dok učenik Vehbija Imamović zbog loših ocjena nije prešao u naredni razred.

Treći razred završilo je ukupno dvanaest učenika. Učenik Ejub Lutfica bio je odličan, Kjazim Karaselimović bio je vrlodobar, četverica su prošla dobrim: Husein Borić, Emin Hadžić, Nuriya Ljevaković i Hazim Semiz, tri učenika prošla su dovoljnim uspjehom: Mehmedalija Čejvan, Džemal Dudaković, Dževad Džonlagić, tri učenika trebala su ići na popravni ispit: Ekrem Dizdar, Muhamed Gazić, Mehmedalija Tukić, dok učenici Mustafa Bubalo i Tajib Osmančević nisu prešli u sljedeći razred. Učenik Tajib Osmančević isključen je iz škole zbog neredovnog dolaska na nastavu.

Četvrti razred završilo je šesnaest učenika, od čega je bilo petero vrlodobrih: Mehmed Bajraktarević, Hasan Hasanagić, Kasim Hercegovac, Mesud Hodžić, Husein Uzejrović, četvero dobrih: Jusuf Galijašević, Hamdija Hadžić, Velija Karahodžić, Fadil Džanić i šestero su završili dovoljnim uspjehom: Hifzo Gušić, Enes Kapidžić, Fadil Muftić, Mehmed

Nezirević, Muharem Smajlagić, Ismet Unkić. Učenik Midhat Hadžiseli-mović morao je ponavljati razred.

Od ukupnog broja učenika, njih trideset i šest živjelo je u internatu, dok ih je petnaest živjelo s roditeljima. Socijalna struktura roditelja izgledala je na sljedeći način: dvadeset i dva zemljoradnika, trinaest uposlenika Islamske zajednice, šest zanatlija, četiri trgovca, tri općinska službenika, te po jedan rudar, penzioner i posjednik.¹²

Školska 1942./1943.

U prvi razred upisalo se, ukupno, sedam učenika, koji su rođeni u periodu 1928.–1932. godine. Dolazili su sa područja Banje Luke, Skender-Vakufa i Kulen-Vakufa. Razredni starješina bio je Mustafa Ibrahimpašić, koji je predavao Hrvatski jezik i Matematiku, a pored njega u ovom razredu predavali su sljedeći profesori: hfz. Idriz-ef. Skopljak – Kiraet, Akaid, Fikh i Husni hat, hfz. Mustafa-ef. Nurkić – Arapski jezik, Derviš Tafro – Zemljopis, Naim Ćejvan – Prirodopis i Pisanje i Edhem Bekić – Tjelovježbu.

U drugi razred upisalo se ukupno deset učenika, razredni starješina bio je Derviš Tafro, koji je predavao Povijest i Zemljopis, a pored njega u ovom razredu predavali su sljedeći profesori: hfz. Idriz-ef. Skopljak – Kiraet, Ahlak, Akaid, Fikh i Husni hat, hfz. Mustafa-ef. Nurkić – Arapski jezik, Naim Ćejvan – Matematiku, Prirodopis i Pisanje i Edhem Bekić – Tjelovježbu.

U treći razred upisalo se ukupno devet učenika, razredni starješina bio je Halid Buljina, koji je predavao Arapski jezik i Akaid, a pored njega predavači su bili: hfz. Idriz ef. Skopljak – Kiraet i Fikh, hfz. Mustafa ef. Nurkić – Turski jezik, Edhem Bekić – Hrvatski jezik i Tjelovježbu, Derviš Tafro – Njemački jezik, Povijest i Zemljopis i Kemal Hadžiomerspahić predavao je Matematiku i Fiziku.

U četvrti razred upisalo se ukupno dvanaest učenika. Razredni starješina bio je Edhem Bekić, koji je predavao Hrvatski jezik i Tjelovježbu, a osim njega u ovom razredu predavali su: hfz. Idriz ef. Skopljak – Kiraet

¹² Arhiv RS-a, Fond Niža okružna medresa Banje Luke, Glavni imenik za prvi, drugi, treći i četvrti razred za školsku 1941./1942. u Nižoj okružnoj medresi u Banjoj Luci.

i Fikh, hfz. Mustafa-ef. Nurkić – Arapski jezik, Turski jezik i Ahlak, Der-
viš Tafo – Njemački jezik, Povijest i Zemljopis, Kemal Hadžiomerspahić
predavao je Matematiku i Fiziku, Naim Ćejvan – Hemiju i Nauk o zdrav-
lju i Halid Buljina – Akaid i Tarih islam.

Pregledom glavnog imenika za I, II, III i IV razred za školsku 1942./1943.
godinu, vidjet ćemo da je ukupan broj učenika iznosio trideset i osam.
Prvi razred na dan 10. juna. 1943. godine završilo je ukupno tri učenika.
Ahmed Nurkić bio je odličan, Asim Šeranić vrlodobar i Ismail Imamović
bio je dobar. Učenici Omer Štrkljević i Abedin Muminović upućeni su na
popravni, dok su učenici Atif Bajagić i Nijaz Softić trebali ponavljati
razred.

Drugi razred završilo je ukupno pet učenika. Muhamed Nurkić pro-
šao je odličnim uspjehom. Dobrim uspjehom prošli su učenici: Sulej-
man Ganibegović, Ešref Hodžić, Sadik Selman, Ejub Smailagić, tri uče-
nika upućena su na popravni: Muhamed Filipović, Izudin Hadžisaković
i Muharem Imamović, dok su Hakija Kučuković i Mehmed Tucek trebali
ponavljati razred.

Treći razred završila su ukupno tri učenika. Vrlodobrim uspjehom
proša je Azim Omerćehajić, dobrim uspjehom Edhem Imamović te do-
voljnim uspjehom prošao je učenik Omer Plićanić. Tri učenika upućena
su na popravni: Mahmut Alić, Alija Mehmedović, Adem Saltagić, dok su
tri učenika trebala ponavljati razred: Osman Halilović, Nakib Smailagić
i Ibrahim Kršlak.

Četvrti razred završilo je ukupno sedam učenika, od čega su dvojica
odličnih učenika: Ejub Lutfica i Sulejman Memić. Emin Hadžić prošao
je vrlodobrim uspjehom, četverica dobrim uspjehom: Husein Borić, Mu-
hamed Gazić, Kjazim Karaselimović, Nuriya Ljevaković, učenik Hazim
Semiz upućen je na popravni, dok su četiri učenika trebala ponavljati
razred: Ekrem Dizdar, Džemal Dudaković, Dževad Džonlagić, Mehme-
dalija Tukić.

Od ukupnog broja učenika njih devetnaest živjelo je kod roditelja,
jedanaest je živjelo u internatu, sedam ih je živjelo u privatnoj režiji, sta-
nujući kod nekoga u stanu ili kući, dok je jedan učenik živio u dječijem
domu. Roditelji su im bili različitih zanimanja, pa je tako bilo osamnaest

zemljoradnika, osam uposlenika Islamske zajednice, četiri općinska službenika, trojica zanatlija, dvojica trgovaca, te po jedan rudar, penzioner, dok za jednog učenika stoji da je izbjeglica, bez ostalih detalja.¹³

Školska 1943./1944.

Prema Izvještaju upravitelja Skopljaka, u školskoj 1943./1944. godini nije bilo upisanih učenika u prvi razred.¹⁴ U drugi razred upisana su bila četiri učenika. Razredni starješina bio je Edhem Bekić, koji je predavao Hrvatski jezik i Tjelovježbu, a pored njega u ovom razredu predavali su sljedeći profesori: hfz. Idriz-ef. Skopljak – Kiraet, Akaid i Fikh, hfz. Mustafa-ef. Nurkić – Arapski jezik, Derviš Tafro – Povijest i Zemljopis, Naim Čejvan – Prirodopis i Pisanje. Treći razred upisalo je sedam učenika, razredni starješina bio im je Derviš Tafro, koji je predavao Njemački jezik, Povijest i Zemljopis, a pored njega predavači su bili: hfz. Idriz-ef. Skopljak – Kiraet, hfz. Mustafa-ef. Nurkić – Arapski jezik, Turski jezik i Akaid, Edhem Bekić predavao je Hrvatski jezik i Tjelovježbu. Četvrti razred upisalo je pet učenika, razredni starješina bio je Halid Buljina, koji je predavao Arapski jezik, Tarihi-islam i Akaid, a pored njega profesori u ovom razredu bili su: hfz. Idriz-ef. Skopljak – Kiraet i Fikh, hfz. Mustafa-ef. Nurkić – Turski jezik i Ahlak, Edhem Bekić – Hrvatski jezik i Tjelovježbu, Derviš Tafro predavao je Njemački jezik, Povijest i Zemljopis, Naim Čejvan – Hemiju i Nauk o zdravlju.

Pregledom glavnog imenika za II, III i IV razred za školsku 1943./1944. godinu, možemo konstatovati da je 28. maja 1944. godine u banjalučkoj medresi bilo ukupno šesnaest učenika. Drugi razred završilo je ukupno četvero učenika, od čega je Ahmed Nurkić prošao vrlodobrim, Izudin Hadžisaković i Asim Šeranić dobrim uspjehom, dok je Abedin Muminović upućen na popravni ispit.

Treći razred završilo je ukupno troje učenika: Muhamed Nurkić prošao je vrlodobrim, Ejub Smailagić dobrim i Muharem Imamović dovoljnim uspjehom. Ešref Hodžić upućen je na popravni ispit, Muhamed

¹³ *Ibid.*, Glavni imenik za prvi, drugi, treći i četvrti razred za školsku 1942./1943. godine u Nižoj okružnoj medresi u Banjoj Luci.

¹⁴ AGHB, Gazi Husrev-begova biblioteka, Izvještaj Ulema-medžlisa od 18. januara 1944. godine o upisu u medresu.

Filipović trebao je ponavljati razred, dok su učenici Sulejman Ganibegović i Ejub Hodžić napustili školu u toku tekuće školske godine.

Četvrti razred završilo je ukupno troje učenika: Azim Omerćehajić vrlodobrim, Dževad Džambegović dobrim i Ekrem Dizdar dovoljnim uspjehom. Učenici Alija Mehmedović i Adem Saltagić trebali su ponavljati razred. Od ukupnog broja učenika, četiri učenika živjela su u internatu, osam učenika kod roditelja, jedan učenik bio je u dječijem domu, dok za tri učenika nemamo podatke.¹⁵

Tokom bombardovanja Banje Luke 31. maja 1944. godine, Šibića medresa je u potpunosti uništena, veći dio Fejzija medrese također je uništen, a ono što je preostalo od objekta, bilo je neupotrebljivo.

Zaključak

Nismo pronašli više podataka o radu Niže okružne medrese u Banjoj Luci nakon 28. maja 1944. godine te se pretpostavlja da je sa okončanjem nastave na taj dan i ona prestala sa radom. Nakon završetka Drugog svjetskog rata Ministarstvo prosvjete donijelo je uputstvo o otvaranju i radu vjerskih škola broj: 8767 od 04. juna 1946. godine. Potrebne podatke o profesorima i medresi, prema uputstvu Ministarstva, prikupio je hafiz Idriz-ef. Skopljak te ih je uputio prema Ulema-medžlisu 23. juna 1946. godine. Premda je Ulema-medžlis poslao sve tražene podatke u Ministarstvo, ova banjalučka medresa nije dobila dozvolu za nastavak rada.

Uz sva obećanja i iskazivanja potrebe za reaktiviranjem medrese u Banjoj Luci, to se dogodilo tek 2020. godine dolaskom muftije Nusret-efendije Abdibegovića za banjalučkog muftiju, koji je 1994. godine obnovio i rad Elči Ibrahim-pašine medrese u Travniku. Medresa funkcioniše uz velikodušnu podršku reisu-l-uleme dr. Husein-ef. Kavazovića, jer se potpuno finansira iz Bejtu-l-mala, i namijenjena je djeci iz povratničkih džemata i medžlisa. U školskoj 2020./2021. godini upisano je dvadeset i dva učenika i učenice, u školskoj 2021./2022. upisano je dvadeset, te je donesena odluka da se u 2022./2023. primi osamnaest učenika i učenica. Do danas je riješeno pitanje školskog prostora, restorana i u procesu je

¹⁵ Arhiv RS-a, Fond Niža okružna medresa Banja Luka, Glavni imenik za prvi, drugi, treći i četvrti razred za školsku 1943./1944. godine u Nižoj okružnoj medresi u Banjoj Luci.

rješavanje internatskog smještaja. Svi profesori koji predaju u medresi stručno su osposobljeni i posjeduju potrebne kvalifikacije.

آدمير أفندي بليتوفيتش

المدرسة الإسلامية ببانيا لوكا في الفترة ١٩٣٠-١٩٤٤م

بإعادة عمل المدرسة الإسلامية في بانيا لوكا عام ٢٠٢٠م ظهرت الحاجة إلى دراسة وإلقاء الضوء على وجود التواصل التاريخي لهذا النوع من المؤسسات التعليمية والتربوية في هذه المدينة الواقعة على نهر فرباس. في الفترة ما بعد الاحتلال النمساوي المجري عام ١٨٧٨م عملت في أنحاء بانيا لوكا ثلاث مدارس إسلامية: مدرسة «عتيق» عملت لحد عام ١٩٠٨م بينما كانت المدرستان - مدرسة شابيتش والمدرسة الفيزية - تعملان على حدتهما لغاية عام ١٩١٧م حين تم اتحادهما حيث أصبحتا بذلك مؤسسة تعليمية وتربوية واحدة سميت بالمدرسة المتحدة، وبهذا الاسم عملت المدرسة إلى نهاية السنة الدراسية ١٩٣٩/٤٠م حين أجريت إصلاحات المدارس في البوسنة والهرسك وتأسيس ما سمي بالمدرسة الإسلامية الابتدائية الإقليمية في بانيا لوكا.

Admir-ef. Blitovic

Banja Luka Madrasa in the Period 1930-1944.

Summary

When, in 2020, the work of the Banja Luka Madrasa was renewed, there was a need to study and shed light on the historical continuity of this type of educational institutions in the city on the Vrbas River. In the period after the Austro-Hungarian occupation in 1878, there were three madrasas in the Banja Luka area: the Atik madrasa operated until 1908, while Šibić and Fejzija madrasas operated separately until 1917, when they merged and united in one educational institution under the unique name The United Madrasa. The madrasa worked under this name until the school year 1939/40, when the reform of the madrasas in Bosnia-Herzegovina was carried out, and the Lower District Madrasa in Banja Luka was established.

Naukom a ne golim okom datirati arapske mjesece¹

Husein Đozo²

Muslimani, njihovi najširi slojevi, ali i njihove elite, počeli su, još odavno, osjećati da je nužno potrebno objediniti islamske blagdane posredstvom ustanovljavanja jedinstvenog mjesečevog, hidžretskog kalendara, po kojim bi postupao cijeli islamski svijet. O ovoj temi se mnogo govorilo, naučnici i mislioci napisali su vrijedna i dragocjena istraživanja u kojima su se bavili problemom ustanovljavanja pojave mlada i razlika u njegovim ishodištima. Naučnici i mislioci bili su jednoga stava, ili je gotovo bilo tako, da je nužno ukloniti pometnju i razilaženja koje među muslimanima postoje u pogledu blagdana /bajrama/ i vremena obavljanja bogoštovlja. Organizirano je nekoliko kružooka i simpozija na kojima su znalci, pravnici i mislioci istraživali i diskutirali o projektu jedinstvenog hidžretskog kalendara. Na kraju, ovaj projekat podnesen je Generalnom sekretarijatu Organizacije islamske konferencije. Do danas je Organizacija islamske konferencije upriličila tri sesije, po jednom u

¹ Ovaj esej Huseina Doze objavljen je u rubrici "Qaḍāyā ḥayawīyya" /"Životni problemi" / u kuvajtskom časopisu *Al-'Arabī*, broj: 272. od 1. jula 1981. godine

² Husein Dozo (1912-1982) najistaknutiji je predstavnik islamskog mišljenja u socijalističkoj Jugoslaviji u drugoj polovini 20. stoljeća. El-Kalem je 2006. godine objavio njegova izabrana djela u pet svezaka, no naš akademik Enes Karić je naknadno pronašao još tri njegova rada, objavljena na arapskom jeziku, koja su nam bila nepoznata. Dva od njih tri objavljujemo u ovom svesku *Glasnika*, u prijevodu Enesa Karića.

Istanbulu u Turskoj, Islamabadu u Pakistanu i u Tunisu. Naredna sesija održat će se u Alžiru tokom mjeseca rebī'u s-sānija 1402. godine po Hidžri (februar, 1982.).

Iz ovih simpozija, istraživanja, rasprava i komentara postalo je jasno i bjelodano da je nužno i da opći interes, obligatno i definitivno, zahtijeva da se ustanovi jedinstven mjesečev, hidžretski kalendar. I, doista, postignuta je saglasnost, o tome su se složili istraživači, proučavatelji i nadležni ljudi, da se mora uložiti sav napor i prionuti svim pregalaštvom, da se realizira ovaj važan projekat prema kojem bi se ravnale sve islamske zemlje.

Do ovog mjesta ovaj projekat išao je bez spominjanja ikakvih teškoća. Nema sumnje da je ova saglasnost bila prvi korak na putu ostvarenja ovoga projekta. A drugi korak je saglasnost o temelju na kojem počiva ovaj jedinstveni kalendar. Naime, kako ostvariti uspostavljanje ovog kalendara? Koji je to način kojim se ustanovljavaju počeci arapskih mjeseci – ovdje su se, na veliku žalost, pojavile i ukazale smetnje i prepreke. Znalci vjere – u davna a i moderna vremena – razišli su se u tome kako ustanovljivati to kad nastupaju mlađaci. I, zapravo, gotovo da su u prošlosti oni bili saglasni u tome da je polazište u ustanovljavanju nastupanja novog mjeseca da se mlađak vidi samo golim okom, te da se ne uzima u obzir matematički izračun mjesečevih postaja (mijena), niti izračun astronoma. Temeljno polazište u ovoj temi jesu autentične poslaničke izreke u čiju se vjerodostojnost ne sumnja: “Zapostite (ramazan) kad vidite mlađak, a okončajte (ramazanski) post kad vidite mlađak (od mjeseca ševvāla). A ako je oblačno, zapostite (ramazan) nakon što navršite trideset dana od mjeseca ša'bāna.“ “Nemojte započinjati (ramazanski) post dok ne vidite mlađak. I nemojte završavati post mjeseca ramazana dok ne vidite mlađak (od ševvāla). A ako je oblačno, ustanovite proračunom kad je mlađak.“ (*Saḥīḥ al-Buḥārī*)

Još uvijek ima nemali broj vjerskih znalaca koji nastavljaju raditi prema sličnom razmišljanju, uporno ustrajavaju na načelu viđenja mlađaka golim okom u ustanovljavanju arapskih mjeseci. Evo šta piše u preporukama i odlukama Skupštine Fikhske islamske akademije, koja je održana u sjedištu Generalnog sekretarijata Svjetske islamske lige u

periodu između srijede, 6. 4. 1401. hidžretske godine, pa do kraja subote 16. 4. 1401. hidžretske, a što se podudara sa 11. februarom 1981., do 21. februara 1981. godine, po gregorijanskom kalendaru: “Skupština Fikhske islamske akademije na svome četvrtom zasjedanju održanom između 7. i 17. mjeseca rabi’ul-āhira, 1401. hidžretske godine, nakon što je saslušala istraživanje koje je poduzeo simpozij u Istanbulu oko uvjeta viđenja mladaka za ustanovljenje Mjesečevih mjeseci (mjeseci koji se računaju po kretanju Mjeseca), jednoglasno preporučuje da je u određivanju početaka mjesečevih mjeseci, koji se računaju po Mjesecu za koje se vezuju obredi, temeljno polazište šerijatski propisano viđenje mladaka golim okom, bez osvrtnja na matematiku na bilo koji način i bez bilo kakvih drugih uvjeta.” U ovoj istoj odluci Skupština Fikhske akademije preporučuje da je potrebno uzimati u obzir različitost izlazaka (pojava, mijena) mladaka.

Kada ovu odluku analiziramo naučnom analizom i sagledamo je sa stanovišta do kojih ona rezultata i posljedica dovodi – a znamo da se stvari mjere prema svojim posljedicama – zapažamo da to, ako se bude radilo po ovoj odluci i ako se ona uzme osnovom u određivanju početaka arapskih mjeseci, dovodi do fijaska svih napora i truda u projektu ujedinjavanja blagdana i vremena obreda, te vodi do propasti uspostavljanja jedinstvenog hidžretskog kalendara, jer viđenje mladaka golim okom i uzimanje u obzir različitosti u izlaženjima mladaka (mijenama Mjeseca) ne može ni u kom slučaju, štaviše posve je nemoguće, da bude osnova za unificiranu obznanu koju zahtijeva nužna potreba i opći interes, kako smo to rekli. Naime, nije moguće uspostaviti jedinstveni hidžretski kalendar na tom osnovu, jer viđenje mladaka golim okom razlikuje se od zemlje do zemlje već prema razlikama izlaženja (mijenama) mladaka. Tako bi onda svaka zemlja imala svoje viđenje mladaka, u Egiptu ne bi bilo onako kao u Hidžazu, ili Iraku, ili Alžiru, ili Jugoslaviji.

Ovo što ja velim ne znači nijekanje autentičnosti spomenutih hadisa, već znači prestati postupati po njima. U Al-Buḥārījevoj Zbirci (Šaḥīḥu), Ibn ‘Umar prenosi predanje od Vjerovjesnika, Bog Veličanstveni ga blagoslovio i podario mu mir, da je rekao: “Mi smo nepismena zajednica, ne pišemo i ne računamo, (govorimo) mjesec je toliko i toliko (dana)...“, to

jest nekada (ustvrdimo da je) dvadeset i devet dana, a nekada trideset dana. Zapovijed da se uzima u obzir viđenje mlada samo golim okom došla je uvjetovana navedenim uzrokom, a taj uzrok bila je zajednica koja je nepismena, koja ne piše i ne računa. A uzrok ide sa onim što on posljedično prouzročuje, bilo da je posrijedi trajanje (uzroka i posljedice) ili prestanak (njihova trajanja). Kad je muslimanska zajednica izišla iz stanja nepismenosti i počela pisati i računati, to jest kad je u većini postala od onih koji znaju ove nauke i kad je svijet – široki slojevi kao i elite – bio u stanju doseći do pouzdanog i neoborivog dokaza za izračun kad to pada prvi dan određenog mjeseca, te kad je bio u stanju da se osloni na ovaj izračun jamstvom kakvo je viđenje mlada golim okom pa i jačim od njega, dakle, kad je muslimanska zajednica u većini postala takva i kad je nestao uzrok nepismenosti, tada je obligatna dužnost ljudi – kako je to smatrao profesor Aḥmad Muḥammad Šākir u svojoj raspravi “Počeci arapskih mjeseci” – da se obraćaju neosporivoj istini i da jedino matematikom prihvate ustanovljavanje pojave mlada, te da se ne vraćaju viđenju mlada golim okom.

Kad se danas utvrdi – a utvrđeno je posigurno u praksi – da matematičko naučno viđenje vidi ono što ne može vidjeti viđenje golim okom, te da je matematičko viđenje od njega jače izvjesnošću i jamstvom, ne preostaje nam – u takvoj situaciji – ništa drugo negoli da se oslanjamo na naučno viđenje i da ga prihvatamo u određivanju početaka mjesec-evih mjeseci sve dok ne smognemo snage da uspostavimo jedinstveni hidžretski kalendar. Zar nam u pogledu ovog nisu dovoljna čuda koja danas čini matematika posredstvom naprava kompjutera, mikroskopa, teleskopa i drugog. Zahvaljujući matematici i astronomiji, čovjek je uspio da stigne na Mjesec i da se spusti na njega, da pravi umjetne satelite i šalje ih prema planetama. Uskoro će posredstvom umjetnih satelita čovjek letjeti od jedne do druge planete.

Nesporno je da je to što vidimo, i u čije se postojanje osvjedočavamo golim okom, ograničeno i malo u usporedbi sa onim što vidimo naučnim matematičkim viđenjem. Viđenje golim okom izloženo je grešci, naime, puko viđenje okom ne zapaža mikrobe ni viruse, niti atome i njihova brza kretanja i počela njihova formiranja. A to sve opaža naučno oko.

Čudno je da mi, usprkos tome, nalazimo da među vjerskim znalcima ima onih koji ne vjeruju matematičari, koji potpuno odbacuju naučno viđenje i daju prednost viđenju golim okom, koje griješi i daje nam pogrešnu predodžbu. Takvo mišljenje i takav stav može prihvatiti i pribjeći mu samo onaj kojim je ovladao i kojeg u njegovom razmišljanju vodi slijepo oponašanje i okamenjeni i okorjeli mentalitet. To je taj mentalitet koji ne može spoznati da se život razvija i napreduje, niti može spoznati ciljeve uzvišenoga šerijata i njihovu dinamičnost, ne može spoznati da su propisi ti koji uvjetuju određene okolnosti, te da su propisi bili uvjetovani određenim uzrokom koji se mijenja sa promjenom tih uvjeta te prestaju prestankom uzroka tih uvjeta.

Bilježim ovdje da je prije 42 godine (1939.) profesor Aḥmad Muḥammad Šākir, šerijatski sudija u Kairu, napisao raspravu: "Počeci arapskih mjeseci". U njoj je ustvrdio da je nužno potrebno oslanjati se na astronomski proračun u datiranju tih mjeseci, potkrijepio je svoje mišljenje uvjerljivim argumentima i zadovoljavajućim dokazima. Raspravu je završio ovako: "Ako bismo slijedili ovo što smatram i što sam razumio, tada bi se riječ muslimana ujedinila u pogledu ustanovljavanja Mjesečevih mjeseci. Mekka bi tada, kao vrelo islama, mjesto silaska Objave, kao susretište muslimana svake godine kao da su na Sudnjem danu, gdje se upoznaju i iskazuju međusobnu ljubav, u kojoj je Božiji Hram prema kojem se okreću u svojim namazima i molitvama kao simbolu njihova jedinstva, Mekka bi, dakle, bila središte kruga za njih u određivanju vremenā njihovih obreda."

Ali, odluka Skupštine Fikhske islamske akademije, koja je izdata upravo u Mekki, odluka kojom se, na veliku žalost, propisuje da nije dopušteno uzimati u obzir astronomski izračun u određivanju (datiranja) mjesečevih mjeseci – eto ta odluka potkopala je nadu spomenutoga autora (profesora Aḥmada Muḥammada Šākira) i stavila prepreku na put ostvarenja njegove želje i želje muslimana diljem sveskolikog svijeta.

Preveo s arapskog
Enes Karić

حسين جوزو

بالعلم... لا بالرؤية تتحدد الشهور العربية

فقه المذاهب ليس كافيا لعصرنا

كان حسين جوزو (١٩١٢-١٩٨٢) أبرز ممثل للفكر الإسلامي بيوغوسلافيا الاشتراكية في النصف الثاني من القرن العشرين. في عام ٢٠٠٦م نشرت دار القلم مختارات من أعماله في ستة مجلدات، غير أن الأكاديمي أنس كاريتش وجد لاحقا ثلاث مقالات له كتبها باللغة العربية ونشرها في مجلة العربي الكويتية. واثنان من تلك المقالات الثلاثة ننشرها في هذا العدد من مجلة غلاسنيك بالبوسنية بترجمة البروفسور أنس كاريتش.

Husein Dozo

To Date the Arab Months with Science, Not the Naked Eye -

The Legal Doctrine of the Madhhabs Is Not Sufficient for Our Time

Summary

Husein Dozo (1912-1982) was the most prominent representative of Islamic thought in socialist Yugoslavia in the second half of the 20th century. El-Kalem published his selected works in five volumes in 2006, but academician Enes Karic later found three more of his works, published in Arabic. Two of these three papers are published in this issue of Glasnik (The Herald), translated by Enes Karic.

Pravni nauk mezheba nije dostatan za naše vrijeme¹

Husein Đozo

Iznošenje i raspravljanje o problemima koji se suprotstavljaju postojanju islamskog društva ukazuje posve jasno na to da smo počeli istraživati svoj pravac i svoj pravi put, te istraživati nužnost povratka našim islamskim vrijednostima i učenjima. Ovo su naši prvi koraci na putu oslobađanja od onoga što nas je zadesilo u vremenu dekadence kao što su: inertnost, potčinjenost i apatija. Prema mome mišljenju, sve dotle dok mi osjećamo da ovi problemi postoje, te da su pred nama da bi se mi s njima suočili u našem životu, nema sumnje u to da ćemo tragati za njihovim rješenjima, te da nećemo prestati tragati sve dok rješenja ne nađemo, kao što se nećemo zaustaviti ni tada kad rješenja nađemo. Jer, naime, problem nije – prema riječima imama Abū Hāmida al-Gazālīja – u manjkavosti rješenja, već se problem nahodi u primjeni tog rješenja.

Ovaj put odabrao sam da, između tih problema koji su oslovljeni i stavljani na tapet istraživanja i raspravljanja, pišem o primjeni šerijata. Želja mi je da pitanje primjene šerijata obradim na način kako ja vidim okolnosti, prilike i teškoće koje prate tu samu primjenu.

¹ Ovaj esej Huseina Đoze objavljen je u rubrici "Qaḍāyā ḥayawīyya" / "Životni problemi" / u kuvajtskom časopisu *Al-'Arabī*, broj: 232. od 1. marta 1978. godine

فقه الذاهب..

ليس كافيا لمصرنا!

بقلم العلامة اليجوسلافى
حسين جوو

ان الازمة ومناقشة المشكلات التي تعترض قيام المجتمع الاسلامى تدل دلالة واضحة على اننا بدأنا باليهت عن طريقنا وصراطنا المستقيم ، وعن ضرورة الرجوع الى قيمنا وتعاليمنا الاسلامية . وهذه اولى خطواتنا في سبيل التغلص مما كنا اصينا به في فترة الانحطاط من الجمود والاستكانة والتوكل . وفي داين اننا مادمنا نشعر بوجود هذه المشاكل وبانها قائمة امامنا نواجهها في حياتنا فيدون شك سنبعث عن حلولها ولا نتوقف فى البيت حتى نجيها ، كما لا نتوقف عند الحصول عليها لان المشكلة ليست - على حد قول الامام

ابى حامد الغزالى - فى قصور العدل ولكنها فى تطبيقه .
وقد اخترت لهذه المرة من تلك المشاكل المثارة والمطروحة على بساط البحث والمناقشة موضوع تطبيق الشريعة . ويودى ان اتناوله بما اراه فيه مما تلاپسه من ملايسات وقرووف وصعوبات .
ومن ملاحظاتي الاولى العامة بالنسبة الى هذا الموضوع اننا لا نزال نتقنى بالاسلاوثرى الكلام فيه بنون وعى وادراك . نقول ونردد القول دائما ان الاسلام صالح لكل زمان ومكان وانه يعطى على الفضل حلول لمشاكل عصرنا ، انه نظام شامل من شانه اسعاد الانسان والنفاذه من ويلاته ومازله التي وصل اليها رغم تقدمه العلمى والتكنولوجيا الهائل المذهل .
هذه الادعاءات لا اقول انها مجرد ادعاءات وانه ليس هناك ما يبررها ، ولكنى اقول بكل اسف انه لم يحاول احد من اصحاب هذه الادعاءات ان يثبت صلاحية الاسلام بتطبيق مبادئه وتعاليمه في حياتنا وابران حلوله العملية لمشاكل تواجهها العيصا المعاصرة .
ومن نفس هذا النوع نداء بتطبيق الشريعة ، ذلك النداء ، الذي نسمع ترديده في كل بلد اسلامى وهو نداء جميل يستحقه كل مسلم ويستلذ به ، انه يشكل اماله وغاياته .

Moja prva opća napomena u vezi ove teme je da mi i dalje o islamu pjevamo pjesme i da o njemu govorimo dogmatski (al-kalām), a bez posviještenosti i spoznaje. Stalno govorimo i ponavljamo ovaj stav: "Islam odgovara za svako vrijeme i mjesto, islam sadrži najbolja rješenja za probleme našeg vremena, islam je cjeloviti sistem čije je svojstvo da usređuje čovjeka i izbavlja ga iz opasnosti i pogibelji u koje je čovjek stigao usprkos njegovom zapanjujućem i ogromnom naučnom i tehnološkom napretku."

Za ove tvrdnje ja ne bih rekao da su samo puke tvrdnje, te da tu nema nečega što ih opravdava, već zapravo, uz sve žaljenje, tvrdim da niko od onih koji ove tvrdnje iznose nije pokušao da pogodnost islama (za svako vrijeme i mjesto) utemelji na primjeni njegovih principa i učenja u

قضايا حيوية

والواقع أن هناك حركات قوية ونشطة تطالب باستمرار بشديد تطبيق الشريعة في جميع مجالات الحياة . وهذه الحركات تدعى صحيحا عن رؤية الجماهير المسلمة التي لها الفضل في الحفاظ على الإسلام على الرغم مما مر به في سيرة من مصائب وعراقيل وكوارث . وجدير بالذكر أن فئات معظم الدول الإسلامية تنص بأن الإسلام دين الدولة ويأنه مصدر التشريع .

وهناك بعض البلاد الإسلامية تسمى بأنها تقوم بتطبيق الشريعة وتنفيذ أحكامها في الحياة العامة .

ولكن السؤال المهم الذي يجب أن يطرح هنا ويوجه إليه علماء الإسلام للاجابة عليه هو هل يمكن تطبيق الشريعة بمفهومها العالي بجميع تفاصيلها وإيجابها على كافة مجالات الحياة السياسية والاقتصادية والاجتماعية في الحياة المعاصرة ، التي تمتاز بمشاكل وفضايا معقدة في متنتي التعقيد لم تكن موجودة من قبل ولم يتناولها المجتهدون الاولون . وبمبادرة اخرى هل يمكن إقامة دولة حديثة بجميع فروعها من السياسة والاقتصاد والافتصاد على احكام فقه ابي حنيفة او على فقه الإمام مالك والشافعي واحمد بن حنبل ؟

اننا نشالط الحكومات في البلاد الإسلامية بتطبيق الشريعة، ولكن ما هي تلك الشريعة التي تطالب بتطبيقها والتي تلائم وتناسب وتتجاوب مع حاجات ومتطلبات عصرنا . ونحتوى على حلول لمشاكل المعقدة التي عجزت النظم السائدة اليوم عن حلها خلا مرضيا .

وفي نظري أن المطالبة بتطبيق الشريعة قبل القيام بالاجتهاد واستفراج الاحكام والعلوم من المصادر الإسلامية لمشاكل حياتنا امر غير معقول .

ومباداته العامة على حلول لكل ما يتجدد ويحدث في أي وقت وفي أي مكان . ومن هنا يلتصم على علماء الاسلام أن يخلوا هذا الفكر من جديد تحليلا دقيقا وشاملا بحيث يجدون فيه ويستخرجون منه كل ما تحتاج اليه حياتنا العبدية من نظم وحلول واحكام لجميع مرافقها .

ويع تشديرا البالغ وتطمينا واجلانا وإلما مذاهب الفقه الإسلامي فلا يد لنا من القول بأن فقه المذاهب غير كافٍ ولغيره آلاف لعاجات عصرنا .

ولا يغيب عن ألباننا أن معظم القانين بتطبيق الشريعة يتصدون بذلك وجهها القانين فحسب - اعني إقامة الحدود - كان الحدود في نظري هي الاساس الوحيد الذي ينام عليه المجتمع الإسلامي . وقد اطمعنا الجرائد والجلات أن علماء الأهر قدموا إلى مجلس الأمة بعض مشروع قانون الجنائيات مبتنيا على الشريعة الإسلامية ويحتوى على أنواع مختلفة من العقوبات مثل عقوبة القتل والزنى والقتل وشرب الخمر والزردة والسرقة وغيرها .

وهذا مما يدعونا إلى التساؤل : هل مشايخ الأهر الشريف يعتقدون أن العقوبة هي الوسيلة الوحيدة أو على الأقل خير وسيلة لإعداد الإنسان الصالح وتكوين المجتمع الإسلامي وإزالة الشر عنه وتحقيق سعادته ؟ وإذا كان ذلك رايعهم ففهم الشيخ عيسى في الواقع لا تزال حية تسمى ؟

والعقوبة أن هناك وسائل متعددة يجب استعمالها قبل إزال العقوبة . فهمي المجتمع الإسلامي أن بضمن للقطع ما يحتاج إليه من مأكول وملبس ومنزل ومركب قبل قطع يده عند ممارسته المرة كما ذهب إليه الإمام ابن حزم .

■ ■ ■
سيرايينو - حسين جوزو

našem životu, te objelodanjanju praktičkih rješenja islama za probleme sa kojima se suočava savremeni život.

U ovu istu vrstu spada i poziv na primjenu šerijata, poziv čije opetovanje čujemo u svakoj islamskoj zemlji. To je jedan lijep poziv, odobrava ga svaki musliman i njime se naslađuje, taj poziv ispunjava njegove nade i stremljenja.

U stvari, tu postoje snažni i aktivni pokreti koji žilavom upornošću zahtijevaju primjenu šerijata u svim područjima života. Ovi pokreti očituju ispravan izraz želje širokih muslimanskih slojeva kojima pripada zasluga za očuvanje islama usprkos onome kroza što je islam prošao na svome putu: teškoćama, preprekama i katastrofama. Uputno je

spomenuti da ustavi većine islamskih zemalja izrijeком navode da je islam vjera dotične države i da je islam izvor zakonodavstva.

Tu postoje i neke islamske zemlje koje tvrde da su prionule sa primjenjivanjem šerijata i provođenjem njegovih propisa u životu općenito.

Ali, važno pitanje koje se ovdje mora postaviti i uputiti znalcima islama da na njega odgovore jeste sljedeće: Da li je moguća primjena šerijata kako se on danas shvata, sa svim njegovim detaljima i poglavljima, na sva područja političkog, ekonomskog i društvenog života u modernom životu, koji se odlikuje problemima i pitanjima koji su zamršeni do krajnje granice i koji nisu postojali prije, niti su se njima bavili davnašnji pravници istraživači? Drugim riječima, je li moguće uspostaviti modernu državu, sa svim njezinim sektorima politike, društva i ekonomije, na propisima fikha (pravnog nauka) Abū Ḥanīfe, ili na fikhu imama Mālika, Šāfiʿe i Aḥmada ibn Ḥanbala?

Mi od vlada u islamskim zemljama tražimo da primijene šerijat, ali kakav je to šerijat koji tražimo da se primijeni, pa da konvergira, da je podesan i da daje odgovore na potrebe i zahtjeve našega doba te koji sadrži rješenja za njegove zamršene probleme koje vladajući sistemi danas nisu u stanju riješiti na zadovoljavajući način.

Prema mome mišljenju, nelogična je stvar zahtijevati da se primijeni šerijat prije uspostavljanja kritičkog mišljenja (al-idṭihād) i deriviranja propisa i rješenja iz islamskih izvora za probleme našega života.

Islamsko mišljenje, kako rekosmo maločas, odgovara za svako vrijeme i mjesto. A značenje te tvrdnje je da islamsko mišljenje sadržava, svojim univerzalnim postavkama i općim principima, rješenja za sve što se pomalja kao novo i što se događa u bilo kojem vremenu i bilo kojem mjestu. Polazeći odatle, nužno proizlazi da znalci islama moraju iznova, do u detalje i sveobuhvatno, analizirati to islamsko mišljenje, kako bi u njemu tako pronašli, i iz njega derivirali, sve što potrebuje naš moderni život: sisteme, rješenja i propise za sve njegove tekovine.

Pa, iako mi uveliko uvažavamo, respektiramo i smatramo velikim imame (utemeljitelje) mezheba (klasičnih škola) islamskoga pravnog nauka (fikha), mi moramo reći da islamsko pravo ovih mezheba nije odgovarajuće, niti je dostatno za potrebe našega doba.

Ne treba promaći našem umu da većina onih koji pozivaju da se primijeni šerijat pod tim misle samo na njegov kazneni aspekt – to jest na uspostavljanje ĥudūda (tjelesnoga kažnjavanja). Naime, kako oni smatraju, tjelesne kazne jesu jedina osnova na kojoj počiva islamsko društvo. Doznali smo iz novina i časopisa da je ‘ulema Al-Azhara (teolozi najstarijeg islamskog univerziteta) predložila Parlamentu Egipta nacrt kaznenog zakona, koji se temelji na islamskom šerijatu i koji obuhvata razne vrste (tjelesnih) kazni za delikte kao što su: ubistvo, preljuba, po-tvora, pijenje alkoholnih pića, apostazija, krađa i drugo.

A to nas navodi da postavimo pitanje: Da li šejhovi časnoga (univerziteta) Al-Azhar vjeruju da je kazna (kažnjavanje) jedino sredstvo, ili u najmanju ruku najbolje sredstvo, da se pripremi dobar čovjek i da se formira islamsko društvo, da se iz njega iskorijeni zlo i da se ostvari njegova sreća? E, ako oni tako misle, onda je štap šejha ‘Ulayša i danas zmija koja još uvijek gmiže!

A zapravo, postoje mnogobrojna sredstva koja treba upotrijebiti prije primjene kazni. Dužnost je islamskog društva da opskrbi siromaha svime što mu treba, hranom, odjećom, stanom, sredstvom prijevoza... prije amputiranja njegove ruke kad ga se procesuiru za krađu, kako je to smatrao Ibn Hazm.

Sarajevo,
Husein Dozo

Preveo s arapskog:
Enes Karić

حسين جوزو

بالعلم... لا بالرؤية تتحدد الشهور العربية

فقه المذاهب ليس كافيا لعصرنا

كان حسين جوزو (١٩١٢-١٩٨٢) أبرز ممثل للفكر الإسلامي بيوغوسلافيا الاشتراكية في النصف الثاني من القرن العشرين. في عام ٢٠٠٦م نشرت دار القلم مختارات من أعماله في ستة مجلدات، غير أن الأكاديمي أنس كاريتش وجد لاحقا ثلاث مقالات له كتبها باللغة العربية ونشرها في مجلة العربي الكويتية. واثنان من تلك المقالات الثلاثة ننشرها في هذا العدد من مجلة غلاسنيق بالبوسنية بترجمة البروفسور أنس كاريتش.

Husein Dozo

To Date the Arab Months with Science, Not the Naked Eye -

The Legal Doctrine of the Madhhabs Is Not Sufficient for Our Time

Summary

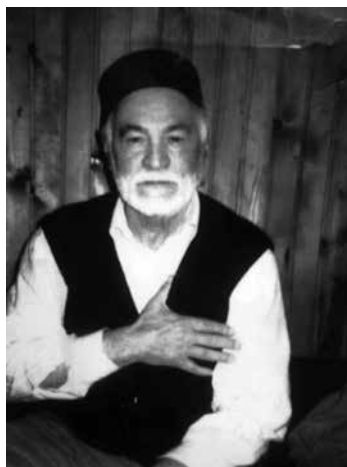
Husein Dozo (1912-1982) was the most prominent representative of Islamic thought in socialist Yugoslavia in the second half of the 20th century. El-Kalem published his selected works in five volumes in 2006, but academician Enes Karic later found three more of his works, published in Arabic. Two of these three papers are published in this issue of Glasnik (The Herald), translated by Enes Karic.

Prisjećanje na lik i djelo znamenitog sufije i šejha hadži Zakir-efendije Bektića

Šejh Muamer Šehić Durmišević

usulski šejh u kadirijском tarik
durmisevicmuamer@gmail.com

Ove godine navršava se sedamnaest godina od preseljenja na ahiret šejha hadži Zakira-ef. Bektića, Allah bio zadovoljan s njim, jednog od najznačajnijih sufijskih učitelja proteklog stoljeća u ovom dijelu svijeta. Bio je šejh kadirijskog, rifaijskog, bedevijskog, sadijskog i nakšibendijskog derviškog reda. Arif, insani-kamil, alim, mukašif, muvehid, duboko upućen u tajne tevhida, spoznaju i išarete, muršid aška, hizmećar, odgajatelj derviša, staratelj jetima i siromaha, mudžahid i gazija šejh Zakir-ef. Bektić, rođen 1933. godine u Sarajevu, u skromnoj porodici od oca Safet-efendije i majke Rifije hanume. Školovao se i

Šejh hadži Zakir-ef. Bektić

cijeli svoj radni vijek proveo u Sarajevu, gdje se oženio hadži Advija-hanumom i sa njom zaimao kćerke Almedinu, Zakiru i Amelu.

Tarikat sufija preuzeo je od šejha, arifa i askete Mehmed-efendije Kerlerdžića, opunomoćenog halife znamenitog velije šejha hadži Muhidina Kadri-ef. Pred njim daje dervišku prisegu, bejat, kreće na put adaba i sejri suluka, te dobija izun za vođenje derviškog zikra po kadirijском usulu. Kroz život intenzivno druguje i muhabeti sa više istaknutih šejhova i dinskih autoriteta, a neki su: Adem-ef. Karadozović, Mustafa-ef. Mujić, Fejzulah-ef. Hadžibajrić, Halid-f. Salihagić, Fuad-ef. Šehbajraktarević, Salih-ef. Ibrišević, Mahmut-ef. Handžić, Mustafa-ef. Čolić, Muhjedin-ef. Ensari – od kojeg dobija evrade, izune i teberuken tarikat, Abdalbaki Golpinarli – od kojeg dobija izun za mesnevihana – tumača mesnevi-je, Fahri-ef. Iljazi – koji mu daje virdove, izune i vekilstvo za kadirijski tarikat, Behaudin-ef. Hadžimejlić – od kojeg dobija nakšibendijski idžazet. Kada osamdesetih godina odlazi do šejhova Sirije, oni uviđaju njegovu predanost i istinsku duhovnu vrijednost. Dodjeljuju mu višestruke idžazete i mnoge izune, a oni su: Šejh Omer Zejdan – od kojeg preuzima kadirijski, rifajijski i bedevijski idžazet, šejh Sejjid Nassan – od kojeg preuzima rifajijski idžazet, šejh Ahmed Dža'džul – od kojeg preuzima bedevijski i sadijski idžazet. Duhovna postignuća Zakir-efendije su takva da je znameniti sufija arifi billah Halid-ef. Salihagić rekao: "Iščekivali smo u suluku derviškog šejha i dobili šejh Zakira, pa ko želi savladati stvarnu dervišku praksu i podučiti se metodama neka mu ode!"

Šejh je bio ugodne vanjštine, crnih očiju, lijepog vedrog lica, žustrih pokreta. Savršen insan, rijedak poput suhog zlata, predan pobožnosti, zikru, askezi i hizmetu. Iz svijetlog mu lica, blistave brade, isijavao je *nur*. Kada bi razgovarao s nekim, okrenuo bi mu se cijelim tijelom, podignuo obrve, vedrim licem s osmijehom i dubokim pogledom kao da bi motrio ono sveto u svima nama. Život je proveo u stalnom *zikru*, pa onaj ko mu je dao ime *Zakir* u cijelosti je opisao njegov život.

Za svog života izgradio je i obnovio na desetine tekija, džamija i mesdžida te u njima uspostavio zajednički namaz, zikr halke, medžlise salavata, iluma, hizmeta i aška. Od tekija je načinio odgojno-obrazovne ustanove, sa katedrama na kojima će se redovito iščitavati i tumačiti

hadiska i tefsirska djela, djela imama Gazalija, Ibn Arebija, Abdulkadira Gejlaniye, Abdulvehaba Šaraniye, Ahmeda Rifaije, Dželaludina Rumija. Davao bi prelijepe komentare na njih. Prednjačio je u izdavačkoj djelatnosti. Preveo je i izdao stotine tesavufskih djela i učinio ih dostupnim, bez naknade, svima koji su željeli tu vrstu literature. Zahtijevao je od murida moralnost, učenost i poznavanje vjerskih nauka. Knjiga njegovih dersova *Tarikatski šehadet* postat će prelijepe derviški ilmihal, uvodnik u sufijske znanosti i njihovo temeljito i pravilno razumijevanje.

Koncipirao je intenzivan tekijski život, koji se sastojao od muhabeta, terbijeta, hizmeta, uz obavljanje farzova, nafile, učenja Kur'ana, zikrova i virdova, posta, spremanja hrane u tekijskoj kuhinji, zajedničkih sofri, itikafa/halveta. Osmislio je tri stepena obavezne vjerske lektire, za novopridošle, one koji su tu već određeno vrijeme i one koji su napredovali u spoznaji. Svaki od stepena lektire bi se sastojao od nekoliko desetaka djela iz oblasti fikha, tefsira, hadisa i tesavufa. Nakon isteka predviđenih rokova za čitanje, učenje, organizovao bi ispite, pismeno testiranje derviša iz predmetne literature i provjeru znanja. Šejh Zakirova potraga za znanjem te nastojanje da se naučeno primijeni i prenese drugima, jedna je od njegovih važnijih karakteristika. Govorio je: „Znanje, edeb, aškullah su ono najbolje što čovjek može imati i darovati drugima. Kome Allah, dž.š, hoće dobro uputi ga u vjerske znanosti. Poslanici i evlije nisu u nasljedstvo ostavljali imetak materijalne prirode već znanje, tevhid, edeb, ašk.“

Hiljade je onih koji su se okoristili iršadom ovog vjerskog muršida i kod njega ispili šerbe aška na Allaha i Poslanika, alejhi selam. Ulema i autoriteti su jedinstvenog stava u pogledu njegove vanredne sposobnosti da predvodi ljude tarikatskim putem, podučava zikru, ilumu, edebu i hizmetu. U susretu s njim osjetio bi se njegov snažan intelekt, duhovna ozbiljnost i silina mu zanosa Allahom.

Bio je derviš dubokih kontemplativnih misli, snažne murakabe sa iskustvima doživljene džezbe. Srce učenika bi se u njegovu prisustvu ispunilo skrušenošću, prisnošću i svijesti o Allahu. On je utjelovljenje hadisa: „Evlije su oni koji te, kada ih vidiš, podsjetite na Allaha!“ Manifestirao je najljepše vrline, objedinio fizičku praksu sa njenim duhovnim

značenjima i prednjačio u skromnosti i ustezanju od prohtjeva. Stanje bi mu ustalasalo poput mora kada bi spominjao evlije i predaje o njima. Isticao se u dijeljenju sadake siromasima i brigom za sirotinju. Eh, koliko je onih kojima je olakšao tegobe, odagnao brige i boli, obrisao suze, podigao ih iz životnih posrnuća i ponora. Njegova dominantna, autoritativna pojava istovremeno je posjedovala stid i blagost. Pokazivao je veliku samilost prema svima, a bio strog u čuvanju šerijatskih propisa. Odužilo bi se kazivanje o njegovim osobinama, zaslugama i hizmetima. Izdvojio je četiri bitnosti koje su mu činile životno zadovoljstvo i radost: dočekivanje musafira, muhabet sa dervišima, otklanjanje nevolja vjernicima, namaz uz virdove i zikrove.

Nikada prije ni poslije nismo vidjeli nekoga da tako revnosno i skrušeno obavlja namaz. Govorio je: "Namaz je miradž vjernika, ali to nije samo ovaj namaz između početnog tekbira i selama već duhovno stanje koje se valja zaimati i trajno nositi. Taj namaz je Uzvišeni Allah spomenuo u 23. ajetu sure El-Me'āridž: ...Oni koji su u trajnom salatu – namazu. Pojašnjavao je 238. ajet sure El-Bekare: *Čuvajte namaz, naročito salat-ul-vusta – srednji namaz, i pred Allahom ponizni budite! Salat-ul-vusta* odnosi na stalni srčani namaz. Srce je naša tjelesna i duhovna sredina.

Svaki namaz obavljen u njegovo vrijeme je, prema hadisu, najbolje i Allahu najdraže djelo, a mi nastojimo uz pet obaveznih namaza biti i u srčanom stalnom namazu – huduru, misaonoj i srčanoj povezanosti sa Allahom. U tom namazu srce padne na sedždu pred Allahom i ne ustaje sa sedžde nikada. Iz takvog bismo se namaza, stanja, ukoliko bismo ustrajali u njemu, mogli nadati uzdignuću na naš vlastiti miradž – visal Hakku!"

Upravo ovo stanje je dominantna duhovna preokupacija šejha Zakira. Njegov odnos prema prirodnom okruženju – *stvorenom*, bio je odnos sa Stvoriteljem. Svjedočio je Božijem prisustvu ma gdje se okrenuo i ponašao se kao da Ga vidi, što je i najveće duhovno stanje i ponašanje koje sufije zaimaju nazvano *Adab ya Hu!* Činio bi jednostavnu radnju, a ona bi bila prožeta dubokim halom njegove prisnosti sa Allahom. Podučavao je tevhidu po podjelama na *tevhid ef'al, sifāt, zat*. Insistirirao je na spoznaji tevhida i govorio: "Duhovni napredak mjeri se našom spoznajom

tevhida te halom, pogledom, djelovanjem i ponašanjem koji odgovaraju tevhidu!“

I zaista, šejhom je dominirao tevhidski hal, viđenje Allaha kao Jednog upravljača i pokretača u svakom nedjeljivom trenutku, preokupiranost mu nutrine Božijim Hadretom, te svjedočenje Allahovih imena i svojstava ma gdje bi se okrenuo.

Neposredno pred susret s njim, primio sam nadahnuće, u snu, kojim mi je ukazano na visok mekam šejha. Usnio sam veliki skup vjernika u mjestu Zovik koji dočekuju Poslanika Muhammeda, alejhi selam. Okupljeni su donosili salavate i selame, praveći špalir kako bi Alejhisselam prošao, a kada je nailazio pored mene, vidjeh ga u zelenoj odori u liku šejha Zakira. Kada sam mu ispričao san, dao mi je divno tumačenje riječima: “Čisti se pojavio na čistom mjestu. San ti je istinit, i neka je hvala Allahu koji nas je uputio putem Voljenog Poslanika, a.s., i dao nam da budemo od njegovih odanih, iskrenih sljedbenika. Povezanost sa Poslanikom i pripadnost Ehli-bejtu nam je omogućena. Ona nije isključivo krvne prirode i može se zadobiti duhovnom čistoćom i vjernim sljedjenjem Alejhiselama. U ajetu 33. sure El-Ahzāb Allah kaže: *Allah želi od vas, o Ehli-bejtu, da grijeha odstrani, i da vas potpuno očisti.* Iz ajeta saznajemo da je Ehli- bejt čist od grijeha. Poslanik, a.s., njima pridružuje stranca, Perzijanca Selmana Farisiju riječima: ‘Selman je od nas – Ehli-bejta!’ Tim činom Ehli-bejt se nije uprljao. Čistima se pridružio onaj ko je čist. Ovim nam je otkriveno da i mi možemo pripasti Ehli-bejtu ukoliko postignemo najveće stanice duhovne čistoće! Ko se očisti biva poput ogledala u kojemu se zrcale muhamedanska svojstva i osobine.”

Unatoč njegovoj skromnosti, svjedočili smo djelima, pogledima, mislima i praksi kakvu mogu imati samo odabrani Allahovi robovi – *ridžalullah*. Sahibija je na stotine otkrovljenja i snoviđenja kojima bi se dala ispisati posebna knjiga. Kazivao bi: „Poslanik, a.s., govorio je: ‘Siromaštvo i ovisnost o Allahu su moj ponos, dika!’ Pa i naša dika, čast i ugled jeste biti apsolutni robovi Apsolutnog Gospodara! Robovi koji nemaju ništa svoje, pa ni vlastiti život, snagu, postojanje. Potvrdimo svoj robovski status kroz život, ovisnost o Njemu i budimo Mu potpuno predani!“

Visok mekam šejha Zakira potvrdit će i šejhovi Sirije, koji mu 1989. godine izdaju idžazete. Smatrali su ga evlijom pod menzilom Ibrahima, alejhi selam. Osobine takvih odabranih Allahovih robova su: uronjenost u hal tevhida, kombinovanje šerijatsko-tarikatske prakse, dočekivanje musafira, dijeljenje hrane sirotinji, hizmet zajednici, mnogo zikra, tes-piha, gradnja mesdžida.

Šejh Zakir se snažno protivio devijacijama prisutnim kod nekih samozvanih sufijskih grupa. Oспорavao je teorijski sufizam i govorio: "Sufizam je napadnut u posljednjih stotinu godina od dvije vrste ljudi. Od onih koji odvajaju sufizam od šerijatskih obaveza i propisa, ili ga prikazuju kao nadriljekarstvo, da nas Allah sačuva njihove zablude, te teoretičara, orijentalista, koji se bave sufizmom samo na teorijskoj ravni, bez vjerskih i derviških obaveza i prakse. Orijentalisti, mahom nemuslimani, nadugo su raspravljali i pisali o sufizmu kao misaonoj, filozofskoj pojavi i svojim radom nudili iskrivljenu varijantu sufizma lišenu duha i života. Ružin miris nikada neće osjetiti onaj ko o njoj samo prepričava prazne priče. Njen miris i njenu ljepotu osjetiti može samo baščovan koji uskopa i pognoji zemlju, zasadi ružu, brine o njoj, zalijeva je i čuva od mrazeva i štetočina. Istovjetno je i sa sufizmom. Od praznih priča, *kil ve kal*, te bez derviških obaveza, ne može se preći sufijski put niti zaimati iskustvena spoznaja."

Po njemu je derviški put predstavljao nošenje emaneta zikra, vjerskih obaveza i hizmeta. Rekao je: "Dervišluk je uspravljen na deset nužnih stubova, obaveza, ili preduslova bez kojih nema derviša:

1. Pokajati se za sve grijehe javne i tajne i napustiti ih!
2. Biti iskren, imanski, islamski, šerijatski potpun i ispravan te pripadati jednom od priznatih mezheba.
3. Imati šejha i dati mu dervišku prisegu – bejat!
4. Ići redovito u tekiju i biti član bratstva!
5. Neizostavno obavljati džematske namaze, zikrove, pojedinačne nafile i virdove.
6. Stalna mudžaheda, terbijet, rijazat.
7. Svakodnevno sticanje znanja i produbljivanje spoznaje.
8. Hizmet tekiji, džamiji, džematu, zajednici muslimana!

9. Biti strog po pitanju bidata i lahkomislenosti!
10. Da ne bude od samoiniciranih i samovođenih osoba na ovom putu, niti da preuzima tarikatu od samozvanih i samoproglasnih šejhova, jer je u tome zastranjivanje i nazadak.

Šejh Zakir, preselio je, Allah bio zadovoljan s njim, iza džume namaza, blagoslovljenog petka 14. ševvala 1426. godine po H. ili 25. novembra 2005. godine. Na dan preseljenja izgovorio je riječi koje sam zapisao: „Jedan pogled Muhammeda, a.s., vrijedniji je od hiljadu dženneta!“

Kad se pročula vijest o smrti šejha Zakira, nad Sarajevom se nadvila tuga, a mahale Starog Grada ispunila praznina. Dženazi mu je prisustvo-vao impozantan skup, dinskih i tarikatskih autoriteta, uleme, šejhova, derviša, vjernika, poštovalaca. Ukopan je sa zikrom, u kojem je proveo cijeli svoj život, na mezarju Faletići, u blizini ulazne kapije. Njegov kabur je nad Sarajevom, poput kabura drugih evlija i šejhova, da mu budu štit od dušmana, belaja i nesreća.

Neka je Allahov blagoslov na šejha Zakira u odabranom društvu evlija, kojima i pripada!

الشيخ معمر شيهيتش دورميشفيتش

ذكرى على شخصية وأعمال المتصوف المشهور الشيخ الحاج ذاكر أفندي بكتيتش

كان ذاكر أفندي بكتيتش (١٩٣٣ - ٢٠٠٥) شخصية بارزة ومشهورة ليس فقط في الأوساط الصوفية في البوسنة والهرسك وإنما كذلك بين عامة المسلمين فيها. كان الشيخ ذاكر يعمل عملاً دؤوباً على إثبات النظر الإسلامي إلى الحياة والطريقة الإسلامية للعيشة وقد خلف وراءه عدداً كبيراً من المؤلفات والمتبعين والتلاميذ. وهذه المقالة ذكرى واحد من تلاميذه عليه مناسبة مضي ١٧ عاماً على انتقاله إلى الحياة الآخرة.

Sheikh Muamer Sehic Durmisevic

Remembrance of the Character and Work of the Famous Sufi and Sheikh Haji Zakir-ef. Bektic

Summary

Zakir-ef. Bektic (1933-2005) was a prominent figure not only in Sufi circles in Bosnia-Herzegovina, but also among the ordinary people. He was strongly engaged in affirming the Islamic way of life and the Islamic conception of the world. He left behind a large number of works, admirers and students. This is the remembrance of one of them, on the occasion of the 17th anniversary of his departure from this world.

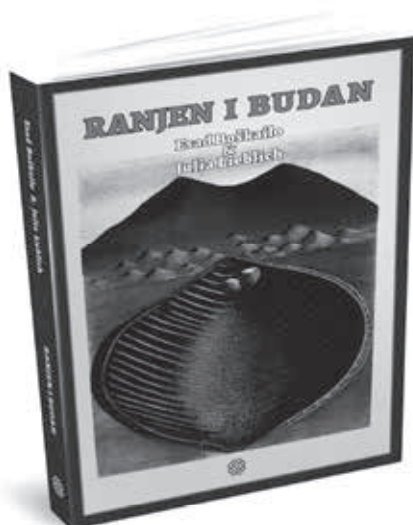
Zar su to ljudi

Hadžem Hajdarević

hadzem_h@yahoo.com

Bilješka o dokumentarističkoj knjizi *Ranjen i budan* Julie Lieblich i Esada Boškaila, koja potresno i historiografski uvjerljivo govori o neposrednom iskustvu logora u vremenu neofašističkih agresorskih ratova u Bosni i Hercegovini i na Balkanu 1992./1995. godine (Sarajevo, "Dobra knjiga", 2022.)

Ne znam koliko sam u posljednjih tridesetak godina pročitao knjiga, publikacija, novinskih članaka, teških i potresnih ispovijedi o koncentracionim logorima i različitim zvjerinjim nakaznostima unutar logorskih bodljikavih žica, koliko sam bivao pritисnut informacijama o mnogim osionim demonstracijama užasa i bestijalnostima svih mogućih vrsta... Koncentracioni logori su mjesta najtraumatičnijih anticivilizacijskih perverzija, koje se, ideološki, medijski, propagandistički, lahko premeću u demonsku

religiju ubijanja i zatiranja svega što je *drugo* i što je *drukčije*. Svaki logor tokom ratnog sukoba funkcionira kao još jedna autentična mašinerija masovnog ponižavanja, mučenja i ubijanja. Logorologija je pretvorena u onu društvenu “nauku” koja, kako mi se čini, i dalje više služi agresivnim naciokratskim ideologijama negoli što služi znanstvenoetičkim, dokumentiranim historiografskim poredanim činjenicama. Tako je barem na rovitim balkanskim prostorima.

Kao što je svako iskustvo koncentracionog logora sasvim lično, samosvojno, neponovljivo, gotovo neusporedivo s nekim drugim logorskim stradanjima i iskušenjima, na isti se način može *razumijevati* i svako informacijsko ili čitateljsko sudjelovanje/svjedočenje u onome što bismo, uvjetno kazano, mogli nazvati ovdašnjom logorologijskom literaturom... Iz tog sam razloga naslov za ovaj svoj osvrt za bosansko izdanje knjige o jednom također osobnom iskustvu/svjedočenju o logoru Esada Boškaila i suautorice Julie Liebllich *Ranjen i budan* unekoliko *posudio* iz naslova čuvenog romana Prima Levija *Zar je to čovjek...* Zar može biti čovjek onaj pojedinac koji beščutno ubija druge samo zato što ti drugi nisu njegove religijske, etničke ili koje druge neželjene pripadnosti i u kojoj mjeri može biti čovjek onaj nesretnik koji je doveden do ponižavajuće razine golog nagona za preživljavanjem u surovim logorskim nametnutostima?

U svome autobiografskom romanu *Zar je to čovjek* Primo Levi svjedoči o svirepom nacističkom logoru u Auschwitzu, svjedoči, dakako, i o drugim hitlerovskim logorima tokom Drugoga svjetskog rata, a kako su velikosrpski i velikohrvatski agresorski ratovi na prostoru Bosne i Hercegovine 1992.-1995. godine, svojom ideologijom i genocidnom “aparaturom”, u osnovi bili neonacistički nastavci Drugoga svjetskog rata, tako nam se, evo, historije na “brdovitom Balkanu” i dalje ponavljaju, povijest nam se kadikad i ruga, samim tim se *ponavljaju* i priče o slojevitim događajima i živim iskustvima u ovdašnjim traumatičnim historijama.

Više puta sam u svojim tekstovima ponovio kako je Bosna i Hercegovina od 1992. do 1995. godine bila nešto kao živi, pokretni muzej traumatične evropske povijesti, dogodili su nam se i koncentracioni logori, i fašizmi, i nacizmi, i krvave opsade gradova, i zatiruće i pljačkaške križarske vojne, i najužasniji mogući kleronacionalizmi, i dželatska nepriznavanja

žrtvi njezine samosvojnosti, tradicije i kakva-takva identiteta, nepriznavanja ni golog prava na elementarni ljudski život, dogodili su nam se i hitleri, staljini, kvislinzi, i masovna etnička čišćenja, i progoni i raseljavanja, i besprizorna rušenja bogomolja i rušenja cijelih gradova, i gulazi, auschwitzi, jasenovci, i sistematska silovanja kao jedan od najsvirepijih vidova psihološkog rata, i masovne grobnice, i ponižavajući gebelsovski propagandizmi, i brutalni izgoni i pljačke materijalnih dobara, i genocid, i masovna nijekanja čak i onih počinjenih zločina koji su javno i pravomoćno osuđeni pred međunarodnim sudovima... Još je u antičkom dobu Aristotel konstatirao: "Onome ko je odlučio počiniti kakvo zlo nije teško naći način da bi to doista i učinio!" Balkan najdirektnije pokazuje kako je najveće zlo zla u njegovoj cikličnoj ponovljivosti.

Zato je teško imati dovoljno emotivne kuraži pa mirnije se upustiti u čitanje objavljenih knjiga-ispovijedi mnogih bosanskohercegovačkih logoraša iz devedesetih godina prošlog stoljeća, od Manjače, Omarske, Batkovića, pa do Heliodroma i Dretelja – npr. knjige/iskustva Muhidina Šarića, Rezaka Hukanovića, Fikreta Alića, Ruvejda Jahića, Jasmina Hodžića, Nijaza Mujkanovića, Hasana Dizdarevića i dokumentiranih ispovijedi još na desetine i desetine drugih pojedinaca koji u sebi bremene mučna iskustva četničkih ili ustaških koncentracionih logora 1992.-1995. godine, zatim, evo, doći do još jednoga neposrednog logoraškog svjedočenja predočena u knjizi *Ranjen i budan* autorskog dvojca Julie Lieblich i Esada Boškaila. Pisanjem i govorenjem sjećanja i pamćenja se najdirektnije materijaliziraju, socijalno oživljavaju, postajući dostupnim edukativnim "dobrom" svima drugima koji ponavljaju onu dobro nam poznatu licemjernu balkansku frazu "da se više nikada i nikome ne ponovi", te s vremenom, u pojedinim svojim segmentima, priložena sjećanja "sakraliziraju" u žive historijske fakte unutar određenih društvenih zajednica.

Od prve do posljednje strane ovoga jedinstvenog historiografskog djela, okupljena, evo, pod neobičnim, pridjevovitim imenom *Ranjen i budan*, jasno se vidi da, za svakog logoraša koji u svojoj svijesti nosi/trpi iskustvo ponižavajućih logorskih bedastoća i patnji, *sjećanje* i *pamćenje* ne moraju biti istovjetni pojmovi, sjećanje ima svoju širinu, prigodnu ambijentalnost, ima i svoju povremenu kolebljivost u onim tzv. sitnim

detaljima, pamćenje je, međutim, jedna snažna armatura unutar prostranstava čovjekova sjećanja, koja onome koji se sjeća omogućava da nađe najpogodniji način kako dostojanstveno obvladati vlastitim sjećanjem i učiniti osobni odnos prema svojoj sjećajućoj prošlosti najpozitivnijim mogućim “gorivom” za ono što je još ostalo od zdravlja i od života.

Koliko god se bilo *ranjenim*, najvažnije je ostati dovoljno *budnim*! Tako, sjećanje može biti i opće, i zajedničko, može biti i generacijsko, koliko god da je u svojim međusobno povezujućim supstancijama sasvim lično; pamćenje je, s druge strane, uvijek *svoje*, uvijek pojedinačno, pamćenje je, prvenstveno, lično svjedočenje o onome što se dogodilo i što se i dalje *dogada* u mozaičnim geometrijama očuvana i distribuirana čovjekova sjećanja.

Doktor Esad Boškailo, kao neposredna žrtva neonacističkih zlostavljanja u logorima Hrvatskog vijeća obrane i Hrvatske demokratske zajednice u Mostaru i u Čapljini, koje je išlo do divljih ponižavanja i bilo u neprestanoj izloženosti smrti, ni jednoga trenutka u ovoj knjizi ne želi biti među onima koji se *ispovijedaju*, koji se na nešto i na nekoga žale, on samo želi biti odgovorni i ponositi svjedok jednoga opakog vremena i posvemašnjeg zla demonstrirana u istom tom opakom i nehumanom vremenu. Njegovo lično specijalističko iskustvo doktora psihijatra itekako je pomoglo Esadu Boškailu da “razumije” i, u mjeri Bogom darovane fizičke i psihičke izdržljivosti, “nadvlada” sve te nepredvidive razmjere zla i bezosjećajnosti onih koji zlo provode te ga osobnim psihotičnim “inovacijama” i nadopunjavaju. Najvažnije je da se *pamti*. Uvijek me u ovakvim slučajevima misao privede stihu “pjesnik pamti” velikoga pjesnika poljskog jezika Czesława Miłosza. Nimalo slučajno, Julia Lieblich i Esad Boškailo svoja poglavlja u knjizi *Ranjen i budan* počinju, kao pogodnim *mottom* ispod naslova, stihovima nekog od bosanskih ili svjetskih pjesnika.

Svi znamo da je koncentracioni logor jedan od najsurovijih izuma u povijesti ljudskoga roda. Znaju to i oni koji popunjavaju logore onima koji imaju nešto drukčiju boju svoje religijske ili etničke pripadnosti, znaju to i pisci raznih udžbenika iz nacionalnih povijesti, školski pedagozi, duhovnici, moralisti raznih ideologijskih usmjerenja. Surova

logorska atmosfera, kad zatvorenik biva sveden na pusto i zapušteno ostrvo vlastitog tijela koliko god da je u mračnoj, prljavoj, zagušljivoj logorskoj prostoriji natrpano ljudskih tijela i njihovih zadaha, postupno se uspinje u (samo)nasilničko dolaženje do onog stanja svijesti kada u ljudskome biću ništa više nije na svome starom mjestu, sve biva pomjeren, uzmiješano, uskovitlano u neku novu, apokaliptičnu "reljefizaciju" i onoga što se doživljava/trpi i onoga što se neposredno osjeća, duboko snovidi, pretpostavlja...

Naravno da unutar surovih logorskih uvjetovanosti ništa više nije na svome uobičajenom mjestu ni kod žrtve ni kod žrtvina naoružana dželata. Najdirektnije to ilustriraju fotografije iz logora rasijanih po Bosni i Hercegovini devedeset druge, devedeset treće godine prošloga stoljeća. Lice na tim logorskim fotografijama često prestaje biti i onaj čuveni krik norveškoga ekspresionističkog slikara Edvarda Muncha, lice koje je zatečeno u svegorećem apokaliptičnom pejzažu, nego u zastrašujućoj logorskoj atmosferi postaje sjena nekog nekadašnjeg ljudskog lica obješena nevidnim koncima ponad nečega što može da liči na nekadašnji čovjekov torzo...

Jedna od prihvatljivijih mogućnosti spasa od koncentracionog logora i od prezagušenosti akumuliranom atmosferom logorstva, i kad je u pitanju potencijalna žrtva i kad je u pitanju žrtvin dželat, jest ito da se strpljivo, hrabro, dokumentno govori/piše o "instituciji" koncentracionog logora kao jednog od najopakijih, najpoganijih, najdestruktivnijih i najnehumanijih oblika čovjekova ponašanja. Jer jedino se neposrednim pisanjem/svjedočenjem mogu "utirati tragovi" u povijesti i u kolektivnoj memoriji šta je to bilo i na koji se način dogodilo to što se dogodilo. Pisanje/svjedočenje najsvrhovitiji je edukacijski odgovor na eventualne ponovljivosti zla i naprema sadašnjih i naprema budućih generacija u zemlji Bosni i u državi Bosni i Hercegovini.

U svojim kazivanjima doktor Esad Boškailo gotovo nesvjesno pokazuje koliko se u zemlji Bosni, prvenstveno u onim društvenim zajednicama u kojima je živjelo muslimansko stanovništvo, bilo krajnje naivno, manihejski čedno, tugaljivo neinformirano, nimalo spremno za najavljujuće agresorske ratove, koliko se vjerovalo u univerzalno ljudsko dobro i

koliko se nije htjelo vjerovati u mogućnost da se mogu ponoviti fašistički međuvjerski i međuetnički zločini počinjeni u vrijeme Drugoga svjetskog rata. Pokazalo se kako je bosanski čovjek odvajkada odgajan tako da više vjeruje svojim osobnim željama, nadama i iščekivanjima negoli što vjeruje surovim realnostima i kontinuiranim prijetnjama o planiranu njegovu uništenju. Nebrojeno je takvih primjera iz vremena komšijske srpsko-hrvatske nacionalističke agresije na državu Bosnu i Hercegovinu od proljeća 1992. do jeseni 1995. godine... Jednako se tako, međutim, pokazalo kako se život, ipak, najdjelotvornije brani snažnom željom da se ostane živim, brani se dostojanstvom i nepomućenom sviješću da se mora ostati biti čovjek, a samo Boškailovo iskustvo logora pokazuje kako vlastiti život može da se brani i iskrenom molitvom, upamćenim stihovima domaćih i svjetskih pjesnika, međusobnim povjerenjem u najkritičnijim životnim momentima i nepokolebljivom odvažnošću da se ostane biti uspravnim i onda kad se mora biti u čučecem ili ležećem položaju. Koliko se god pokazivalo prijetećim, nasilničkim, opasnim, zlo, ipak, ima vrijeme svoga trajanja, zlo bude i prođe, zločinci ostaju biti trajno *obilježeni* među generacijama koje dolaze, dobro je ono što biva vječno i što svojom univerzalnom božanskom svjetlovitošću ostaje da ohrabruje nadu u ljudima šta *znači* a šta *ne znači* biti čovjek.

Ono što je mene, kao čitaoca (i, posredno, susvjedoka), naročito *doticalo* u ovom jedinstvenom historiografskom štivu jest jedna odmjerena, gospodstvena mirnoća Boškailova kazivanja/svjedočenja. Koliko god da je početak kazivanja o koncentracionom logoru i nacionalističkom divljaštvu logorskih čuvara bio dosta težak, mučan, otéžući, neizvjestan, žrtva se, nakon što se samoprivoljela i okuražila da priča i otkriva, sve vrijeme, ito bez imalo osobne oholosti, osjeća toliko nadmoćnom nad svojim dželatima da oni koji čitaju ove stranice mogu zaimati osjećaj kako logoraš, iz dubine svoga bića, sažalijeva osione i napucikane čuvarе ustaškog/neonacističkog logora na način da to ne govori izravno ni njima ni samome sebi. Još jednom se pokazalo koliko pričanje pomaže, rasterećuje, liječi, koliko terapijski obnavlja sve ugrožene sastavnice čovjekova bića i čovjekova odnosa prema sebi i prema vremenu u kojemu živi. To je ono osjećanje kad bol prestaje biti bol a postaje odsudna

nada u trijumf razuma i pobjeda Dobra nad svim onim što u sebi sadrži ikoliko zlo.

U Boškailovim kazivanjima nema nikog poriva osvete. Nikome se ne daju nikakve "lekcije". Nema ni otvorenog gađenja prema jučerašnjim logorskim osionicima. Najbolje o svemu govore neposredne, otvorene, poredane činjenice. Gotovo da se doima nevjerovatnom psihotrilernom filmskom scenom kad jedan od čuvara u koncentracionom logoru poziva, nakon rata i u vrijeme jednog Boškailova boravka u svome Počitelju, nekadašnju logorsku žrtvu, doktora Boškaila, dakle, poziva sasvim lično, reklo bi se – zemljački, zavičajski, prijateljski, da mu on, eto, vidi paprike, koje su dobro krenule i od čijeg uroda nekadašnji logorski čuvar dosta očekuje. U knjizi je naznačeno da je taj bivši stražar iz koncentracionog logora živio u kući odmah iza Boškailove kuće. Riječ je o vojnom policajcu kojeg je doktor Boškailo viđao u Dretelju.

I mada je Esad Boškailo smatrao da između njih dvojice "postoji neizrečeni dogovor da se nikada neće obazirati jedan na drugog", dogodilo se, eto, da "jednog vrućeg, sunčanog jutra, taj visoki, mršavi čovjek" priđe Boškailu u njegovu dvorištu i zovne ga da mu vidi paprike, a "Boškailo ga je slijedio i poslušno pregledao redove paprika". To su oni trenuci kad žrtva spontano pokazuje svoju ljudsku nadmoć i nad kategorijom zla i nad svojim nekadašnjim dželatima. Među logorskim zarobljenicima nema suviše direktnih imena, kazivač se zadržava na profesiji pojedinog logoraša, prijateljskom nadimku, mjestu porijekla, ali mnogo je logoraša Bošnjaka iz Boškailova zarobljeničkog okruženja koje čitaoci mogu brzo da prepoznaju.

Mogao bih se, na kraju ovoga prigodnog osvrta na knjigu logorskog iskustva/sjećanja *Ranjen i budan* malo i našaliti pa *preporučiti* dr. Esadu Boškailu, svjetskom stručnjaku iz oblasti psihijatrije, s trenutnom stalnom adresom u Sjedinjenim Američkim Državama, da u vrijeme svoga ljetnjeg boravka u rodnom Počitelju otvori prigodni dispanzer, ambulantu, šta god to bude i kako god se zvalo, za terapeutsko iscjeljivanje i antifašističku resocijalizaciju nekadašnjih logorskih čuvara u Bosni i Hercegovini i na Balkanu... Ili je, ipak, bolje da se svi mi koji u zemlji Bosni znamo šta su koncentracioni logori radije držimo one čuvene misli

Leonarda da Vinci, svjetskog genija na prijelomnici XV. i XVI. stoljeća, koji rezolutno poručuje: “Ko ne kažnjava zlo, taj kao da zapovijeda da se zlo i dalje neometano čini!”

حاجم حيدارفيتش

أكائات بشرية هؤلاء

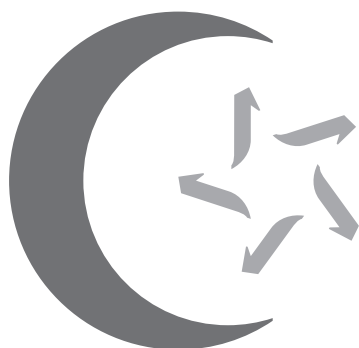
هذه المقالة ملاحظة عن كتاب وثائقي بعنوان «جريح ويقظان» ليوليا لايبليه وأسعد بوشكايلو والذي يتناول - وبطريقة مريضة ومقنعة بالنسبة إلى ما سجله التاريخ - التجربة المباشرة للمعتقل في زمن الحروب الاعتدائية الفاشية في البوسنة والهرسك والبلقان في الفترة ١٩٩٢-١٩٩٥ م. والكتاب نشرته دوبرا كنيغا في سراييفو عام ٢٠٢٢ م.

Hadzem Hajdarevic

Are They People

Summary

This is a note on the documentary Wounded and Awakened by Julie Lieblich and Esad Boskailo, which speaks shockingly and historiographically convincing about the immediate experience of the camps during the neo-fascist wars of aggression in Bosnia-Herzegovina and the Balkans in 1992/1995. The book was published by «Dobra knjiga», Sarajevo, 2022.

Službeni dio

Aktivnosti Vijeća muftija

Broj: 04-1-146-2/21

Datum: 23. safer 1443. h. g.

30. septembar 2021. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini je na svojoj tridesetoj redovnoj sjednici održanoj u Travniku dana 23. safera 1443. h.g., odnosno 30. septembra 2021. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Koldžić Sedina rođ. Jusić kći Sejdalije, iz Kalesije, može za potrebe džemata Kalesija Gornja, Medžlis IZ Kalesija, uvakufiti svoju zemljišnu parcelu označenu kao k.č. br. 3938/1 zv. „Milać“, u naravi kuća i zgrada, površine 121 m², dvorište površine 447 m², ukupne površine 568 m², upisane u p.l. br. 1608 K.O. Kalesija, uz uvjet da se predmetne nekretnine uknjiže na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Kalesija – Vakuf džemata Kalesija Gornja.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija za predmetno uvakufljenje i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama i katastarskom operatu, Vakufska direkcija će vakifi izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis IZ Kalesija i Vakufska direkcija Sarajevo.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 04-1-147-2/21

Datum: 23. safer 1443. h. g.

30. septembar 2021. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini je na svojoj tridesetoj redovnoj sjednici održanoj u Travniku dana 23. safera 1443. h.g., odnosno 30. septembra 2021. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Hodžić rođ. Kuduzović Džemila kći Fehima, iz Kalesije, može za potrebe mezarja džemata Memići Stara džamija, Medžlis IZ Kalesija, uvakufiti svoju zemljišnu parcelu označenu kao k.č. br. 401 zv. „LUKA“, u naravi oranica/njiva 3. klase površine 3288 m², upisane u p.l. br. 1972 K.O. Memići, uz uvjet da se predmetna nekretnina uknjiži na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Kalesija – Vakuf džemata Memići Stara džamija.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija za predmetno uvakufljenje i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama i katastarskom operatu, Vakufska direkcija će vakifi izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis IZ Kalesija i Vakufska direkcija Sarajevo.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 04-1-148-2/21

Datum: 23. safer 1443. h. g.

30. septembar 2021. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini je na svojoj tridesetoj redovnoj sjednici održanoj u Travniku dana 23. safera 1443. h.g., odnosno 30. septembra 2021. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Bureković rođ. Memić Senada kći Ibri, Bureković Alija sin Mevludina i Mehačević Memsija kći Mevludina, iz Kalesije, mogu za potrebe džemata Hrasno Donje, Medžlis IZ Kalesija, uvakufiti svoje suvlasničke dijelove u udjelu 1/3, na zemljišnoj parceli označenoj kao k.č. br. 1528/2 zv. „Strana“, u naravi voćnjak 4. klase, površine 240 m², upisane u p.l. br. 1469 K.O. Hrasno, uz uvjet da se predmetna nekretnina uknjiži na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Kalesija – Vakuf džemata Hrasno Donje.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija za predmetno uvakufljenje i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama i katastarskom operatu, Vakufska direkcija će vakifima izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis IZ Kalesija i Vakufska direkcija Sarajevo.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 04-1-149-2/21

Datum: 23. safer 1443. h. g.

30. septembar 2021. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini je na svojoj tridesetoj redovnoj sjednici održanoj u Travniku dana 23. safera 1443. h.g., odnosno 30. septembra 2021. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo sljedeći

Z A K L J U Č A K

Daje se saglasnost da Delić rođ. Šmigalović Hadžira kći Jusufa i Šmigalović Halima kći Jusufa, iz Kalesije, mogu za potrebe džemata Tojišić, Medžlis IZ Kalesija, uvakufiti svoje suvlasničke dijelove u udjelu 1/2, na zemljišnoj parceli označenoj kao k.č. br. 609 zv. „Džehino brdo“, u naravi kuća i zgrada površine 16 m², oranica/njiva 7. klase površine 7935 m², šuma 3. klase površine 440 m², ukupne površine 8391 m², upisane u p.l. br. 3100 K.O. Vukovije, uz uvjet da se predmetne nekretnine uknjiže na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Kalesija – Vakuf džemata Tojišić.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija za predmetno uvakufljenje i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama i katastarskom operatu, Vakufska direkcija će vakifama izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis IZ Kalesija i Vakufska direkcija Sarajevo.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 04-1-150-2/21

Datum: 23. safer 1443. h. g.

30. septembar 2021. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini je na svojoj tridesetoj redovnoj sjednici održanoj u Travniku dana 23. safera 1443. h.g., odnosno 30. septembra 2021. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo sljedeći

Z A K L J U Č A K

Daje se saglasnost da Avdibašić rođ. Mujkanović Sajda kći Kasima, Selimović rođ. Mujkanović Faketa kći Kasima i Sinanović rođ. Mujkanović Zilka kći Kasima, iz Kalesije, mogu za potrebe džemata Seljublje, Medžlis IZ Kalesija, uvakufiti svoje suvlasničke dijelove u udjelu 1/3, na zemljišnoj parceli označe-

noj kao k.č. br. 139 zv. „Priješka Njiva“, u naravi voćnjak 3. klase površine 4186 m², upisane u p.l. br. 2473 K.O. Hrasno, uz uvjet da se predmetna nekretnina uknjiži na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Kalesija – Vakuf džemata Seljublje.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija za predmetno uvakufljenje i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama i katastarskom operatu, Vakufska direkcija će vakifama izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis IZ Kalesija i Vakufska direkcija Sarajevo.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 04-1-151-2/21

Datum: 23. safer 1443. h. g.

30. septembar 2021. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini je na svojoj tridesetoj redovnoj sjednici održanoj u Travniku dana 23. safera 1443. h.g., odnosno 30. septembra 2021. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Hujdur rođ. Husić Fatima kći Osme, Mujkanović rođ. Hujdur Sabina kći Mustafe, Šehić rođ. Hujdur Samira kći Mustafe, iz Kalesije, mogu za potrebe džemata Hrasno Gornje, Medžlis IZ Kalesija, uvakufiti svoje suvlasničke dijelove u udjelu 1/3, na zemljišnoj parceli označenoj kao k.č. br. 1654 zv. „Gotovci“, u naravi oranica/njiva 5. klase površine 1095 m², upisane u p.l. br. 2807 K.O. Hrasno, uz uvjet da se predmetna nekretnina uknjiži na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Kalesija – Vakuf džemata Hrasno Gornje.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija za predmetno uvakufljenje i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama i katastarskom operatu, Vakufska direkcija će vakifama izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis IZ Kalesija i Vakufska direkcija Sarajevo.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 04-1-152-2/21

Datum: 23. safer 1443. h. g.

30. septembar 2021. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini je na svojoj tridesetoj redovnoj sjednici održanoj u Travniku dana 23. safera 1443. h.g., odnosno 30. septembra 2021. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Selimović Fahrudin sin Ramiza, iz Jelovče Sela, u ime rahm. djeda Selimović Halila i rahm. nene Selimović Hanife, može za potrebe džemata Jelovče Selo, Medžlis IZ Gradačac, uvakufiti svoju zemljišnu parcelu označenu kao k.č. br. 1280 zv. „GRABOVAC“, u naravi oranica/njiva 7. klase površine 3970 m2, upisane u p.l. br. 971 K.O. Jelovče Selo, uz uvjet da se predmetna nekretnina uknjiži na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Gradačac – Vakuf džemata Jelovče Selo.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija za predmetno uvakufljenje i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama i katastarskom operatu, Vakufska direkcija će vakifu izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis IZ Gradačac i Vakufska direkcija Sarajevo.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 04-1-153-2/21

Datum: 23. safer 1443. h. g.

30. septembar 2021. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini je na svojoj tridesetoj redovnoj sjednici održanoj u Travniku dana 23. safera 1443. h.g., odnosno 30. septembra 2021. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Medžlis IZ Tešanj, može za potrebe džamije Bobare-Drinčići, uvakufiti svoje zemljišne parcele označene kao k.č. br. 712 zv. „GAJ“, u naravi kuća i zgrada površine 13 m2, dvorište površine 500 m2 i livada 3. klase 6 m2 i k.č. br. 713 zv. „GAJ“, oranica/njiva 5. klase površine 863, ukupne površine 1382 m2, upisane u p.l. br. 812 K.O. BOBARE, uz uvjet da se predmetne neket-

nine uknjiže na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Tešanj – Vakuf džamije Bobare-Drinčići.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija za predmetno uvakufljenje i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama i katastarskom operatu, Vakufska direkcija će vakifu izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis IZ Tešanj i Vakufska direkcija Sarajevo.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 04-1-154-2/21

Datum: 23. safer 1443. h. g.

30. septembar 2021. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini je na svojoj tridesetoj redovnoj sjednici održanoj u Travniku dana 23. safera 1443. h.g., odnosno 30. septembra 2021. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Medžlis IZ Tešanj, može za potrebe džamije Novi Miljanovci, uvakufiti svoje zemljišne parcele označene kao k.č. br. 1447/1 zv. „SREDNJA NJIVA“, u naravi oranica/njiva 5. klase površine 3443 m² i k.č. br. 1447/2 zv. „SREDNJA NJIVA“, u naravi oranica/njiva 5. klase površine 704, ukupne površine 4147 m², upisane u p.l. br. 932 K.O. Miljanovci Gornji i svoje suvlasničke dijelove u udjelu 1/3, zemljišne parcele označene kao k.č. 1447/3 zv. „SREDNJA NJIVA-PUT, oranica/njiva 5. klase, površine 231 m², upisane u p.l. br. 935 K.O. Miljanovci Gornji, uz uvjet da se predmetne nekretnine uknjiže na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Tešanj – Vakuf džamije Novi Miljanovci.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija za predmetno uvakufljenje i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama i katastarskom operatu, Vakufska direkcija će vakifu izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis IZ Tešanj i Vakufska direkcija Sarajevo.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 04-1-155-2/21

Datum: 23. safer 1443. h. g.

30. septembar 2021. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini je na svojoj tridesetoj redovnoj sjednici održanoj u Travniku dana 23. safera 1443. h.g., odnosno 30. septembra 2021. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Karasalihović Vahid sin Husnije, iz Kiseljaka, može za potrebe džemata Bilalovac, Medžlis IZ Kiseljak, uvakufiti svoju zemljišnu parcelu označenu kao k.č. br. 2166/3 zv. „Bara“, u naravi livada 3. klase površine 1248 m², upisane u p.l. br. 359 i z.k. ul. br. 283 K.O. Bilalovac, uz uvjet da se predmetna nekretnina uknjiži na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Kiseljak – Vakuf džemata Bilalovac.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija za predmetno uvakufljenje i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama i katastarskom operatu, Vakufska direkcija će vakifu izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis IZ Kiseljak i Vakufska direkcija Sarajevo.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 03-2-11/22

Sarajevo, 21. ševval 1443. h.g.

22. maj 2022. godine

Na temelju odredbi člana 5. Izbornih pravila – prečišćeni tekst i člana 14. Poslovnika o radu, Sabor Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini na osmoj redovnoj sjednici održanoj 21. ševvala 1443. h.g., odnosno 22. maja 2022. godine u Sarajevu, na prijedlog Rijaseta Islamske zajednice donio je:

O D L U K U

o imenovanju članova Glavne izborne komisije

Član 1.

Za provođenje izbora u Islamskoj zajednici na području Bosne i Hercegovine, na mandat od četiri godine, imenuje se Glavna izborna komisija u sastavu:

1. Mensur Karadža - predsjednik Komisije;
2. Samed Omerdić, muftiluk sarajevski – član;
3. Muamer Zukić, muftiluk tuzlanski – član;
4. Midhat Bašić, muftiluk goraždanski – član;
5. Said Mujakić, muftiluk bihaćki – član;
6. Fikret Čelenka, muftiluk banjalučki – član;
7. Ilham Puce, muftiluk mostarski – član;
8. Rešad Lendo, muftiluk travnički – član;
9. Elvir Mehić, muftiluk zenički – član.

Član 2.

Glavna izborna komisija se zadužuje da u skladu sa Izbornim pravilima pozduzme sve neophodne mjere i aktivnosti za provođenje izbora u Islamskoj zajednici na području Bosne i Hercegovine za nivo džemata, medžlisa i Sabora, što uključuje i određivanje termina za provođenje izbora za pojedine nivoe.

Rijaset Islamske zajednice će osigurati materijalna sredstva za rad Komisije i provođenje izbora.

Član 3.

Ova Odluka stupa na snagu danom donošenja i objavit će se u *Glasniku* Islamske zajednice u BiH.

Predsjednik Sabora
Safet Softić

Broj: 03-2-10/22

Sarajevo, 21. ševval 1443. h.g.

22. maj 2022. godine

Na osnovu člana 2. Izbornih pravila – prečišćeni tekst i člana 14. Poslovnika o radu, Sabor Islamske zajednice u BiH na osmoj redovnoj sjednici održanoj u Sarajevu 21. ševvala 1443. h.g., odnosno 22. maja 2022. godine, donio je:

ODLUKU

o raspisivanju izbora u Islamskoj zajednici u Bosni i Hercegovini

Član 1.

Raspisuju se izbori za sve organe i tijela u Islamskoj zajednici u Bosni i Hercegovini kojima ističe četverogodišnji mandat na koji su izabrani na izborima provedenim 2018. godine.

Član 2.

Zadužuje se Glavna izborna komisija da, u skladu sa Izbornim pravilima, organizira i provede izbore u Islamskoj zajednici u BiH najkasnije do isteka mandata organa za koje se vrše izbori.

Član 3.

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja i objavit će se u *Glasniku* Islamske zajednice.

Predsjednik Sabora
Safet Softić

Broj: 03-2-12/22

Sarajevo, 21. ševval 1443. god po H.

22. maj 2022. godine

Na osnovu člana 68. Ustava Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini – prečišćeni tekst i člana 14. Poslovnika o radu Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, Sabor Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini na osmoj redovnoj sjednici održanoj u Sarajevu dana 21. ševvala 1443. god po H., odnosno 22. maja 2022. godine, donio je:

O D L U K U

Član 1.

Utvrđuje se novi prečišćeni tekst Izbornih pravila za provođenje izbora u Islamskoj zajednici.

Član 2.

Novi prečišćeni tekst Izbornih pravila obuhvata: Izborna pravila – prečišćeni tekst, broj: 03-2-78/15 od 29. decembra 2015. godine i Pravila o izmjenama i dopunama Izbornih pravila, broj: 03-02-17/18 od 28. aprila 2018. godine.

Član 3.

Prečišćeni tekst Izbornih pravila objavit će se u Glasniku Rijaseta Islamske zajednice u BiH.

Član 4.

Ova Odluka stupa na snagu danom donošenja.

Predsjednik Sabora
Safet Softić

IZBORNA PRAVILA **-novi prečišćeni tekst-**

Član 1.

Ovim pravilima uređuje se organizacija i način provođenja izbora u Islamskoj zajednici u Bosni i Hercegovini za: džematske odbore, skupštine medžlisa, izvršne odbore medžlisa i Sabor Islamske zajednice.

Član 2.

Odluku o raspisivanju izbora u Islamskoj zajednici donosi Sabor, a izbore organizira i provodi Glavna izborna komisija u skladu sa Izbornim pravilima.

Sredstva za provedbu izbora osigurat će se u budžetima Rijasetu, muftijstava i medžlisa, u zavisnosti za koji nivo organizacije Islamske zajednice se provode izbori.

Odluku o raspisivanju izbora u Islamskoj zajednici donosi Sabor najmanje šest mjeseci prije isteka mandata organima Islamske zajednice.

Izbori za džematske odbore, skupštine medžlisa, izvršne odbore medžlisa i članove Sabora trebaju se provesti prije isteka njihovih mandata.

Član 3.

Aktivno biračko pravo u Islamskoj zajednici ima svaki njezin član koji je navršio osamnaest godina života.

Pasivno biračko pravo u Islamskoj zajednici ima svaki njezin član koji je navršio osamnaest godina koji je član Islamske zajednice najmanje tri godine prije izbora i koji izvršava svoje obaveze u džematu.

Aktivno i pasivno pravo glasa muslimani ostvaruju u skladu sa odredbama ovih pravila.

Aktivno i pasivno biračko pravo ostvaruje se prema mjestu prebivališta, a prema potrebi prema mjestu boravišta o čemu odlučuju nadležni izborni organi.

Član 4.

Prilikom sastavljanja kandidatskih lista obaveza je voditi računa da kandidati imaju sljedeće karakteristike:

- da se pridržava islamskih normi, štiti islamske vrijednosti i čuva islamske običaje;
- da poznaje i primjenjuje propise Islamske zajednice;
- da plaća članarinu i daje redovne doprinose i druge priloge za potrebe Islamske zajednice;
- da čuva ugled i jedinstvo Islamske zajednice;
- da je svojim stručnim znanjem i islamskim ponašanjem stekao ugled u džematu u kojem djeluje i sredini u kojoj živi;
- da svojim djelovanjem i ponašanjem doprinosi da se ispoštuje ustavni princip prema kojem se u tumačenju i izvršavanju ibadetskih islamskih dužnosti u Islamskoj zajednici primjenjuje maturidijski akaid i hanefijski mezheb.

Član 5.

Izborni organi Islamske zajednice su: izborne komisije i birački odbori.

Izborne komisije, u skladu sa odredbama ovih Pravila, obavljaju poslove pripreme i provođenja izbora, uključujući i sastavljanje izbornih listi.

Na nivou Rijaseta, odnosno Sabora djeluje Glavna izborna komisija koju imenuje Sabor na prijedlog Rijaseta, na mandat od četiri godine.

Glavna izborna komisija sastoji se od devet članova, po jedan član sa područja svakog muftiluka kojeg predlaže nadležno muftijstvo i predsjednika komisije kojeg predlaže Rijaset.

Na nivou muftiluka djeluje okružna izborna komisija, koju imenuje Glavna izborna komisija, na prijedlog muftijstva, na mandat od četiri godine a koja broji pet članova.

Na nivou medžlisa djeluje izborna komisija medžlisa, koju imenuje okružna izborna komisija na prijedlog izvršnog odbora medžlisa, koja broji tri člana a čiji mandat traje do okončanja izbornog procesa.

Na nivou džemata djeluje izborna komisija džemata, koju imenuje izborna komisija medžlisa na prijedlog imama i predsjednika džematskog odbora koja broji tri člana a čiji mandat traje do okončanja izbornog procesa.

Birački odbori provode izbore na biračkom mjestu, u skladu sa odredbama ovih Pravila.

Biračke odbore za izbor članova Sabora imenuje Glavna izborna komisija, na prijedlog Okružne izborne komisije.

Biračke odbore za izbor članova izvršnog odbora medžlisa imenuje okružna izborna komisija, na prijedlog izborne komisije medžlisa.

Biračke odbore za nivo džemata imenuje izborna komisija medžlisa, na prijedlog izborne komisije džemata.

U džematima koji iz objektivnih razloga ne mogu formirati biračke odbore, funkciju biračkih odbora obavljat će izborna komisija džemata, o čemu će sa glasnost dati okružna izborna komisija.

Član 6.

Biračke spiskove utvrđuje izborna komisija džemata a verificira izborna komisija medžlisa u roku kojeg određuje Glavna izborna komisija.

Birački spisak se utvrđuje, verificira i zatvara prije datuma utvrđivanja kandidatskih listi.

Biračko pravo ne mogu ostvariti osobe koje nisu na biračkom spisku.

Član 7.

Izbori u Islamskoj zajednici vrše se tajnim glasanjem između više kandidata.

Komisija za izbore dužna je odbiti kandidaturu lica za koje se utvrdi da ne ispunjava uvjete za izbor u organe Islamske zajednice.

Jedna osoba ne može istovremeno obavljati dužnost u predstavničkim tijelima i izvršnim organima na istom nivou organizovanja Islamske zajednice.

U predstavničkim organima Islamske zajednice ne može biti više od jedne trećine zaposlenih u Islamskoj zajednici.

Član 8.

Mandat članova svih kolegijalnih organa u Islamskoj zajednici traje četiri godine.

Izabrani organi Islamske zajednice obavljaju svoju dužnost i poslije isteka mandata, sve do izbora, odnosno konstituiranja novih organa.

Član 9.

Skupština džemata bira članove džematskog odbora, zastupnike džemata u skupštinu medžlisa i delegate džemata za izbornu tijelo koje bira sabornike Islamske zajednice.

U medžlisu koji čini jedan džemat nadležnost džematske skupštine vršit će skupština medžlisa.

Član 10.

U džematski odbor biraju se četiri člana u džematima koji imaju do 200 domaćinstava i šest članova u džematima s više od 200 domaćinstava.

Džematski imam član je džematskog odbora po položaju.

U džematima koji imaju više imama, dekretom o postavljenju odredit će se prvi imam koji će biti član džematskog odbora po položaju.

Član 11.

U medžlisima koji imaju do 10 džemata, džemati do 300 domaćinstava u skupštinu medžlisa biraju 3 zastupnika, a džemati preko 300 domaćinstava biraju 4 zastupnika.

U medžlisima koji imaju više od 20 džemata, džemati do 300 članova u skupštinu medžlisa biraju jednog zastupnika, a džemati preko 300 članova biraju dva zastupnika.

U medžlisima koji imaju više od 10 džemata, džemati do 300 domaćinstava u skupštinu medžlisa biraju 2 zastupnika, a džemati preko 300 domaćinstava biraju 3 zastupnika.

U medžlisima koji imaju do 5 džemata, zastupnici u skupštinu medžlisa i delegati za izbornu tijelo za izbor sabornika Islamske zajednice, na način kao u prethodnom stavu, biraju se po rejonima koje odredi medžlis a potvrdi nadležno muftijstvo, s tim što skupština medžlisa ne može imati manje od 15 zastupnika.

Član 12.

U izborno tijelo za izbor sabornika biraju se po dva delegata svakog džemata u izbornom okrugu.

Član 13.

Izbori koje provodi džematska skupština shodno članu 7 ovih pravila provode se istoga dana u svim džematima Islamske zajednice.

Na dan zakazanih izbora izborna mjesta se otvaraju u 9,00 sati, a zatvaraju u 19,00 sati.

Izborna, odnosno biračka mjesta određuje izborna komisija medžlisa na prijedlog izborne komisije džemata.

Izborna, odnosno biračka mjesta se određuju u objektima Islamske zajednice.

Član 14.

Na dan provođenja izbora glasanje se provodi po odvojenim izbornim listama i odvojenim glasačkim kutijama za članove džematskog odbora, zastupnike džemata u skupštinu medžlisa i delegate džemata za izborno tijelo koje bira sabornike Islamske zajednice.

Član 15.

Biranje članova džematskog odbora i zastupnika džemata u skupštinu medžlisa i delegata džemata za izborno tijelo koje bira sabornike Islamske zajednice, vrši se na temelju kandidatskih lista koje sadrže najmanje dvostruki broj kandidata od broja koji se bira.

Član 16.

Kandidatske liste iz prethodnog člana, na prijedlog izborne komisije džemata, sačinjava izborna komisija medžlisa.

Izborna komisija džemata, prije utvrđivanja prijedloga kandidatske liste, ima obavezu konsultirati nadležnog džematskog imama, te džematlije na odgovarajući način.

Prilikom sačinjavanja kandidatske liste obavezno se vodi računa o teritorijalnoj zastupljenosti.

Član 17.

Glasanje se provodi putem glasačkih listića.

Glasački listići moraju biti ovjereni pečatom izvršnog odbora medžlisa.

Član 18.

Na glasačkim listićima glasač zaokružuje redne brojeve pod kojim su upisani kandidati kojima on daje svoj glas.

Glasački listić neće biti važeći ukoliko je zaokruženo više kandidata od broja koji se bira.

Član 19.

Glasački listići za izbore na svim nivoima na kojima nije izvršeno zaokruživanje prilikom glasanja u skladu sa prethodnim članom, ili na kojima je vršeno bilo kakvo prepravljanje, dopisivanje ili potpisivanje smatrat će se nevažećim.

Član 20.

Brojanje glasačkih listića po zatvaranju glasačkog mjesta vršit će birački odbor.

Brojanje se, na svim nivoima, vrši javno, odmah po zatvaranju glasačkog mjesta.

Prebrojani glasački listići se sa zapisnikom potpisanim od članova biračkog odbora predaju izbornoj komisiji medžlisa u roku od 24 sata.

Član 21.

Za članove džematskog odbora, zastupnike džemata u skupštini medžlisa, delegate džemata u izbornom tijelu za izbor sabornika izabrani su kandidati sa lista koji dobiju najveći broj glasova.

Izabrani članovi džematskog odbora između sebe biraju predsjednika džematskog odbora, uz prethodnu pisanu saglasnost izborne komisije medžlisa.

Najstariji član džematskog odbora saziva prvu konstituirajuću sjednicu.

Izborni organi neće dati saglasnost na izbor predsjednika džematskog odbora u slučaju:

- da je imam, ili zaposlenik Zajednice u toj organizacionoj jedinici;
- ukoliko obnaša rukovodeću funkciju u političkoj stranci.

Član 22.

Članove izvršnog odbora medžlisa biraju izabrani zastupnici u Skupštinu medžlisa, a glasački listić neće biti važeći ukoliko je zaokruženo više kandidata od broja koji se bira u izvršni odbor.

Broj zaposlenika u izvršnom odboru medžlisa, uključujući i imame, ne može biti veći od jedne trećine ukupnog broja članova izvršnog odbora medžlisa.

U izvršni odbor medžlisa bira se: od 4-6 članova 1 zaposlenik, od 8-10 članova 2 zaposlenika, od 12 članova 3 zaposlenika i od 14 članova 4 zaposlenika, ne računajući glavnog imama.

Član 23.

Kandidatsku listu za članove izvršnog odbora medžlisa sastavlja okružna izborna komisija na prijedlog izborne komisije medžlisa.

Izborna komisija medžlisa, prije utvrđivanja prijedloga iz prethodnog stava, ima obavezu konsultirati glavnog imama.

Izborna lista sadrži najmanje dvostruki broj kandidata od broja koliko se članova bira u izvršni odbor medžlisa.

Prilikom sastavljanja kandidatske liste za članove izvršnog odbora obavezno se vodi računa o teritorijalnoj zastupljenosti.

Član 24.

Brojanje glasačkih listića vrši birački odbor.

Izbrojane glasačke listiće zajedno sa potpisanim zapisnikom o rezultatima prebrojanih glasova komisija u zapečaćenoj koverti dostavlja okružnoj izornoj komisiji, najkasnije u roku od 24 sata.

Član 25.

Za članove izvršnog odbora medžlisa izabrani su kandidati sa izborne liste koji dobiju najveći broj glasova.

Izabrani članovi izvršnog odbora između sebe biraju predsjednika izvršnog odbora medžlisa, uz prethodnu pisanu saglasnost okružne izborne komisije.

Najstariji član izvršnog odbora medžlisa saziva prvu konstituirajuću sjednicu.

Okružna izborna komisija neće dati saglasnost na izbor predsjednika izvršnog odbora u slučaju:

- da je imam, osim izuzetaka utvrđenih ovim Pravilima, ili da je zaposlenik Zajednice u toj organizacionoj jedinici;
- ukoliko obnaša rukovodeću funkciju u političkoj stranci.

Izuzetno, Rijaset može na prijedlog muftijstva, ukoliko interesima Islamske zajednice ocijeni opravdanim, dati saglasnost da imam bude verificiran kao predsjednik medžlisa ukoliko bude prethodno izabran na tu poziciju.

Član 26.

Verifikaciju izabranih članova džematskih odbora, delegata za izbornu tijelo za izbor sabornika i izabranih zastupnika u skupštine medžlisa vrši Okružna izborna komisija, a verifikaciju izabranih članova i predsjednika izvršnih odbora medžlisa, te izabranih sabornika vrši Glavna izborna komisija.

Član 27.

Provođenje izbora za članove Sabora zakazuje glavna izborna komisija istovremeno na cijelom području Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Član 28.

Sabor Islamske zajednice ima 87 sabornika, koji se biraju u izbornim okruzima. Izborni okruzi biraju:

Sarajevo.....	13 sabornika,
Tuzla	10 sabornika,
Bihać	7 sabornika,
Banja Luka.....	7 sabornika,
Goražde.....	7 sabornika,
Mostar.....	7 sabornika,
Travnik.....	7 sabornika,
Zenica	7 sabornika,
Novi Pazar.....	5 sabornika,
Zagreb.....	5 sabornika,
Ljubljana	3 sabornika,
Njemačka.....	2 sabornika,
Sjeverna Amerika	2 sabornika,
Australija.....	1 sabornik,
Austrija	1 sabornik,
Švicarska i Francuska	1 sabornik,
Švedska, Norveška, Danska i Finska	1 sabornik,
Benelux, Velika Britanija i Irska.....	1 sabornik.

Izbor članova Sabora vrši posebno tijelo koje sačinjavaju po dvojica delegata svakog džemata u izbornom okrugu.

Delegate džemata u izbornu tijelo bira skupština džemata.

Pri izboru članova Sabora obavezno je poštivanje teritorijalne zastupljenosti tako da se na određeni broj muslimana bira jedan član Sabora.

Sve članove Sabora iz jednoga izbornog okruga, u skladu sa prethodnim stavom, izbornu tijelo bira na jednome mjestu.

Izbornu tijelo u jednom izbornom okrugu ne može imati manje od pedeset članova.

Član 29.

U Sabor se može birati do jedne trećine iz reda zaposlenika Islamske zajednice.

Izbor iz reda zaposlenika vrši se po okruzima na sljedeći način: izborni okrug Sarajevo do 4 zaposlenika, Tuzla do 3 zaposlenika, Bihać, Banja Luka, Goražde, Mostar, Travnik, Zenica, Novi Pazar, Zagreb do 2 zaposlenika, Ljubljana do 1 zaposlenika, Njemačka do 1 zaposlenika, Sjeverna Amerika do 1 zaposlenika, Australija do 1 zaposlenika, Austrija zajedno sa Švicarskom i Francuskom do 1

zaposlenika i Švedska, Norveška, Danska i Finska zajedno sa Beneluxom , Velikom Britanijom i Irskom do 1 zaposlenika.

Član 30.

Izborima za članove Sabora u pojedinim izbornim okruzima rukovodi komisija koju imenuje Glavna izborna komisija.

Član 31.

Kandidatske liste za izbor sabornika sačinjava Glavna izborna komisija na prijedlog okružne izborne komisije.

Okružna izborna komisija prije utvrđivanja prijedloga iz prethodnog stava ima obavezu konsultirati muftiju.

Na svakoj kandidatskoj listi za sabornike jednog izbornog okruga mora biti najmanje dvostruki broj predloženih kandidata od broja koji se za sabornike bira na dotičnom izbornom okrugu.

Pri sačinjavanju kandidatske liste obavezno se vodi računa o teritorijalnoj zastupljenosti kandidata.

Član 32.

Za članove Sabora na području dotičnog okruga izabrani su po regionalnoj zastupljenosti oni kandidati koji dobiju veći broj glasova.

Član 33.

Po izvršenom glasanju za sabornike komisija će zapisnički javno prebrojati glasove i glasačke listiće te ih zajedno sa potpisanim zapisnikom od komisije dostaviti Glavnoj izbornoj komisiji na verifikaciju u roku od sedam dana.

Član 34.

Prilikom verifikacije izbora za članove Sabora, Glavna izborna komisija će voditi računa da izabrani broj sabornika na svim izbornim okruzima iz reda zaposlenih u Islamskoj zajednici ne bude veći od jedne trećine.

Član 35.

Ukoliko su na izborima za organe Islamske zajednice, u skladu sa ovom odlukom, dva ili više kandidata dobili isti broj glasova, izabran je između njih onaj kandidat koji je po godinama stariji.

Član 36.

Izabrani organi Islamske zajednice obavljaju svoju dužnost i poslije isteka mandata, sve do izbora, odnosno konstituiranja novih organa.

Član 37.

Izbore u Islamskoj zajednici u Srbiji - Sandžaku, Islamskoj zajednici u Hrvatskoj i Islamskoj zajednici u Sloveniji organizirat će i provesti mešihati u okviru rokova utvrđenih Ustavom Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini i u skladu sa normativnim aktima koje će ovi mešihati donijeti, na koje saglasnost daje Sabor Islamske zajednice u BiH.

Mešihati su dužni u utvrđivanju izbornih pravila pridržavati se osnovnih izbornih načela navedenih u ovoj odluci.

Mešihati su dužni u pogledu izbora sabornika sa svog područja pridržavati se rokova koje utvrdi Glavna izborna komisija.

Član 38.

O svim prigovorima na izborni postupak u prvom stepenu odlučuje Okružna izborna komisija, a u drugom stepenu odlučuje Glavna izborna komisija.

Glavna izborna komisija postupa kao prvostepeni organ po prigovorima na postupak izbora sabornika Islamske zajednice.

Rok za podnošenje prigovora je 8 dana od dana provođenja izbora.

Odluke Glavne izborne komisije su konačne i na njih ne postoji pravo prigovora, ali se u roku od 15 dana može pokrenuti postupak pred Ustavnim sudom Islamske zajednice.

Član 39.

Vanredni izbori provode se po postupku predviđenom Izbornim pravilima za redovne izbore.

Član 40.

Mandat izabranim članovima predstavničkih i izvršnih organa je ličan i neprenosiv.

Mandat izabranim članovima predstavničkih i izvršnih organa može biti oduzet u slučajevima kada se utvrdi:

- da su njegovo ponašanje i rad u suprotnosti sa islamskim normama;
- da radi suprotno propisima i odlukama organa Islamske zajednice;
- da ne izvršava osnovne obaveze na mjestu za koje je izabran, odnosno imenovan;
- da je svoj položaj zloupotrijebio;
- da je nesposoban da obavlja svoju dužnost.

Odluku o oduzimanju mandata izabranim članovima predstavničkih i izvršnih organa donosi izborni organ koji je nadležan za verifikaciju mandata.

Odluku o oduzimanju mandata za članove džematskih odbora i skupštine medžlisa u prvom stepenu donosi okružna izborna komisija.

Odluku o oduzimanju mandata za članove izvršnih odbora i članove Sabora u prvom stepenu donosi Glavna izborna komisija.

Pokretanje i postupak oduzimanja mandata u skladu sa ovim članom provodit će se prema posebnim pravilima koja će donijeti Glavna izborna komisija.

Član 41.

Uputstvo o primjeni ovih izbornih pravila i provođenju izbora donosi Glavna izborna komisija.

Član 42.

Ova Izborna pravila stupaju na snagu danom njihovog usvajanja od strane Sabora Islamske zajednice.

Član 43.

Autentično tumačenje određaba Izbornih pravila daje Sabor.

Na osnovu člana 68. Ustava Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini-prečišćeni tekst, Sabor Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini na osmoj redovnoj sjednici održanoj u Sarajevu 21. ševvala 1443. h.g., odnosno 22. maja 2022. godine donosi:

PRAVILNIK O DODJELI MURASELE

Član 1.

(Predmet pravilnika)

Ovim pravilnikom uređuje se procedura davanja, uskraćivanja i povlačenja murasele, nosioci murasele, uslovi za dobivanje murasele te druga pitanja koja se odnose na institut murasele.

Član 2.

(Pojam)

- (1) Murasela je pisano ovlaštenje, kojim se nosioci vjerskog autoriteta: muf-tije, muderisi, imami i hatibi, muallimi i muallime, vjeroučitelji i vjero-učiteljice, odgajatelji i odgajateljice u ustanovama Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, urednici vjerskih programa i sadržaja u medijima Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini i drugi nosioci vjerskog au-toriteta, ovlašćuju da tumače učenja islama u skladu sa maturidijskim

akaidom, hanefijskim mezhebom i ustavnim vrijednostima Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini. Murasela se daje licima koja posjeduju stručne i moralne kompetencije potrebne za izbor ili imenovanje u odgovarajuću službu u Islamskoj zajednici.

- (2) Zasnivanje službe nije validno niti može proizvesti pravna djelstva bez prethodno pribavljene murasele.

Član 3.

(Ovlaštenje za davanje, uskraćivanje i povlačenje murasele)

- (1) Muraselu daje reisul-ulema Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini kao njen poglavar i vrhovni muftija u skladu sa ovlaštenjima, dužnostima i odgovornošću preuzetih putem Menšure te na osnovu Ustava i drugih normativnih akata Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.
- (2) Reisul-ulema odluku o davanju, uskraćivanju ili povlačenju murasele donosi na osnovu ovlaštenja poglavara i vrhovnog muftije i na osnovu procjene najboljih razloga i interesa Islamske zajednice.
- (3) Povlačenjem murasele prestaje ugovor o službi.

Član 4.

(Murasela muftiji)

- (1) Reisul-ulema daje muraselu muftiji ovlašćujući ga i nalažući da tumači učenja islama u okviru nadležnosti propisanih normativnim aktima kojima se uređuju nadležnosti i rad muftija.
- (2) Murasela muftiji se daje nakon njegovog imenovanja potvrđenog od strane Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini i nakon polaganja zakletve pred reisul-ulemom i Saborom.
- (3) Murasela muftiji se izdaje na period koliko traje njegov mandat, a vrijedi i u slučaju uzastopnog ponovnog imenovanja na još jedan mandat.

Član 5.

(Murasela imamu)

- (1) Reisul-ulema daje muraselu imamu ovlašćujući ga i nalažući da tumači učenja islama u okviru nadležnosti propisanih normativnim aktima kojima se uređuju nadležnosti i rad imama.
- (2) Murasela imamu se daje prilikom njegovog prvog prijema u službu, nakon pripravnčkog staža, nakon što se ustanovi da imenovani posjeduje stručne i moralne kompetencije potrebne za imamsku službu.
- (3) Murasela imamu važi sve dok obavlja imamsku službu, odnosno do njenog opoziva.

- (4) Zahtjev za davanje murasele imamu podnosi muftija na prijedlog izvršnog odbora medžlisa kod kojeg imam stupa u prvu profesionalnu službu.
- (5) Murasela izdata imamu vrijedi i u slučaju njegovog imenovanja na mjesto glavnog imama.

Član 6.

(Murasela za hatibske i muallimske poslove)

- (1) Murasela data imamu predstavlja ovlaštenje imamu i za vršenje hatibskih i muallimskih poslova.
- (2) U slučaju potrebe, na zahtjev muftije a na osnovu prijedloga izvršnog odbora nadležnog medžlisa, murasela se može izdati i samo za obavljanje hatibskih poslova ili samo za obavljanje muallimskih poslova, licu koje ispunjava potrebne uvjete za obavljanje tih poslova.
- (3) Učenicima i studentima koji u okviru svoje stručne prakse obavljaju hatibske poslove, ovlaštenje daje nadležni muftija.

Član 7.

(Murasela muderrisu u medresi)

- (1) Reisul-ulema daje muraselu muderrisima, odnosno profesorima i predavačima u medresama Islamske zajednice koji predaju: Kiraet, Akaid, Fikh, Tefsir, Hadis, Ahlak i druge islamske discipline, ovlašćujući ih i nalažući da tumače učenja islama u okviru nadležnosti propisanih normativnim aktima medrese i Islamske zajednice, poštujući pravila struke, odnosno obrazovne i pedagoške standarde prihvaćene od strane nadležnog organa Islamske zajednice kroz odgovarajuće akte.
- (2) Murasela muderrisima u medresi se izdaje na prijedlog direktora medrese uz prethodno pribavljeno mišljenje nadležnog muftije i dokaz o ispunjavanju stručnih i moralnih kompetencija neophodnih za prijem u službu.
- (3) Murasela važi sve dok imenovani vrši službu iz stava (1) ovog člana, odnosno do njenog opoziva.
- (4) Murasela važi i u slučaju da osoba kojoj je data pređe u drugu medresu Islamske zajednice i nastavi sa obavljanjem iste službe za koju je dobila muraselu.

Član 8.

(Murasela muderrisima na fakultetima)

- (1) Reisul-ulema daje muraselu muderrisima, odnosno profesorima i predavačima na fakultetima Islamske zajednice koji predaju: Kiraet, Akaid,

- Tesavvuf, Fikh, Tefsir, Hadis, Ahlak i druge islamske discipline, ovlašćujući ih i nalažući da tumače učenje islama u okviru nadležnosti propisanih normativnim aktima Islamske zajednice i fakulteta, poštujući pravila struke, odnosno obrazovne i pedagoške standarde prihvaćene od strane nadležnog organa Islamske zajednice kroz odgovarajuće akte.
- (2) Murasela muderrisima na fakultetu se daje na prijedlog dekana uz prethodno pribavljeno mišljenje nadležnog muftije i dokaz o ispunjavanju stručnih i moralnih kompetencija neophodnih za prijem u službu.
 - (3) Murasela se daje prilikom izbora u prvo akademsko zvanje, odnosno prilikom prvog prijema u službu na fakultetu i važi sve dok imenovani vrši službu na fakultetu, odnosno do njenog opoziva.
 - (4) Murasela važi i za eventualno izvođenje nastave na drugom fakultetu ili za prelazak u službu na drugi fakultet Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, odnosno drugu obrazovnu ustanovu Islamske zajednice.

Član 9.

(Murasela vjeroučitelju)

- (1) Reisul-ulema daje muraselu vjeroučitelju ovlašćujući ga i nalažući da tumači učenje islama u okviru nadležnosti propisanih normativnim aktima kojima se uređuju nadležnosti i rad vjeroučitelja.
- (2) Murasela vjeroučitelju se daje prilikom njegovog prvog prijema u službu nakon što se ustanovi da imenovani posjeduje stručne i moralne kompetencije potrebne za vjeroučiteljsku službu.
- (3) Murasela vjeroučitelju važi sve dok obavlja vjeroučiteljsku službu, odnosno do njenog opoziva.
- (4) Zahtjev za davanje murasele vjeroučitelju podnosi muftija na čijem području vjeroučitelj stupa u službu.
- (5) Jednom izdata murasela vjeroučitelju važi i u slučaju njegovog prelaska na službu u drugu obrazovnu ustanovu.

Član 10.

(Murasela odgajatelju u ustanovama Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini)

- (1) Reisul-ulema daje muraselu odgajatelju ovlašćujući ga i nalažući da tumači učenje islama u okviru nadležnosti propisanih normativnim aktima kojima se uređuju nadležnosti i rad odgajatelja.
- (2) Murasela odgajatelju se daje prilikom njegovog prvog prijema u službu nakon što se ustanovi da imenovani posjeduje stručne i moralne kompetencije potrebne za službu odgajatelja.

- (3) Murasela odgajatelju važi sve dok obavlja poslove odgajatelja, odnosno do njenog opoziva.
- (4) Murasela odgajatelju u ustanovi Islamske zajednice daje se na prijedlog rukovodioca ustanove uz prethodno pribavljeno mišljenje nadležnog muftije.
- (5) Jednom izdata murasela odgajatelju važi i u slučaju njegovog prelaska na službu odgajatelja u drugu ustanovu Islamske zajednice.

Član 11.

(Murasela uredniku vjerskog programa i sadržaja u medijima Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini)

- (1) Reisul-ulema daje muraselu uredniku vjerskog programa i sadržaja u medijima Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini ovlašćujući ga i nalažući da tumači učenje islama u okviru nadležnosti propisanih normativnim aktima kojima se uređuju nadležnosti i rad urednika vjerskog programa i sadržaja.
- (2) Murasela uredniku vjerskog programa i sadržaja se daje prilikom njegovog prvog imenovanja na mjesto urednika vjerskog programa i sadržaja, nakon što se ustanovi da imenovani posjeduje stručne i moralne kompetencije potrebne za urednika vjerskog programa i sadržaja u medijima Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.
- (3) Murasela uredniku vjerskog programa i sadržaja važi sve dok obavlja posao urednika vjerskog programa i sadržaja, odnosno do njenog opoziva.
- (4) Zahtjev za davanje murasele uredniku vjerskog programa i sadržaja podnosi rukovodilac medija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini uz prethodno pribavljeno mišljenje Zamjenika reisul-uleme.
- (5) Murasela izdata uredniku vjerskog programa i sadržaja u jednom mediju vrijedi i u slučaju njegovog imenovanja na mjesto urednika vjerskog programa i sadržaja u drugom mediju Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Član 12.

(Vremensko važenje murasele)

- (1) Murasela vrijedi do isteka mandata na dužnosti ili prestanka službe za koju je službeniku izdata murasela, odnosno do njenog opoziva od strane reisul-uleme.
- (2) Opoziv murasele se vrši u slučaju ostavke i napuštanja, odnosno prestanka službe, te u slučaju utvrđene povrede islamskih normi.

- (3) Opoziv murasele iz prethodnog stava vrši se odlukom na prijedlog organa kod kojeg službeniku prestaje služba.

Član 13.

(Stručne kompetencije)

- (1) Stručne kompetencije potrebne za dobivanje murasele dokazuju se ispunjavanjem uvjeta potrebnih za prijem u službu poropisanih normativnim aktima Islamske zajednice i aktima organizacione jedinice, odnosno ustanove Islamske zajednice.
- (2) Ovlaštenik za podnošenje prijedloga reisul-ulemi za davanje murasele uz prijedlog dostavlja i dokaze o stručnoj kompetenciji, odnosno o ispunjavanju traženih uvjeta, potvrđujući to svojim potpisom.
- (3) Murasela izdata na temelju netačnih ili lažnih dokaza o ispunjavanju uvjeta smatra se ništavnom, a podnosilac podliježe disciplinskoj ili mogućoj drugoj odgovornosti.

Član 14.

(Moralne kompetencije)

- (1) Kandidat za dobivanje murasele dužan je dostaviti pisanu izjavu kojom potvrđuje da ne čini ili nije činio radnje protivne islamskim moralno-etičkim kriterijima i šerijatskim propisima kojima se narušava ugled službenika Islamske zajednice.
- (2) Lažni iskaz o moralnim kompetencijama, utvrđen kao takav u postupku davanja murasele ili naknadno, za posljedicu ima povlačenje izdate murasele, te moguću disciplinsku ili drugu odgovornost.

Član 15.

(Forma murasele)

- (1) Murasela se daje u formi pisanog dokumenta na obrascu kojeg propisuje Uprava za vjerske poslove Rijasetu Islamske zajednice.
- (2) Dokument mora sadržavati: memorandum reisul-uleme, broj djelovodnog protokola i datum izdavanja dokumenta, podaci o licu kome se daje murasela, naziv službe koju će sticalac obavljati, potpis reisul-uleme i pečat.
- (3) Murasela se potpisuje u četiri primjerka od kojih se jedan dostavlja podnosiocu prijedloga, jedan licu kome se izdaje murasela, jedan za arhivu Rijasetu i jedan za registar izdanih murasela kojeg vodi Uprava za vjerske poslove Rijasetu Islamske zajednice.

Član 16.

(Dodjela murasele)

- (1) Muraselu uručuje reisul-ulema, odnosno drugo lice po njegovom ovlaštenju.
- (2) Uprava za vjerske poslove će donijeti uputstvo kojim će se urediti procedura podnošenja zahtjeva za dodjelu odnosno opoziv murasele.

Član 17.

(Retroaktivno izdavanje murasele)

Svim službenicima kojima murasela nije izdata ranije, a na koje se odnosi ovaj pravilnik, ista će se izdati retroaktivno po proceduri koju propisuje ovaj pravilnik.

Član 18.

(Zakletva)

Lice kojem se dodjeljuje murasela prilikom dodjele polaže zakletvu koju potpisuje.

Član 19.

Akt o dodjeli, odnosno opzivu murasele objavljuje se u *Glasniku* Rijaseta Islamske zajednice.

Član 20.

(Završne odredbe)

Ovaj pravilnik stupa na snagu danom donošenje i isti će biti objavljen u *Glasniku* Islamske zajednice.

Predsjednik Sabora
Safet Softić
Broj: 03-2-13/22

Na osnovu člana 74. stav (2) Ustava Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, Sabor Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini na osmoj redovnoj sjednici održanoj dana 21. ševvala 1443. h.g., odnosno 22. maja 2022. godine, donio je:

P R A V I L N I K
o organizaciji i radu Ustavnog suda Islamske zajednice
u Bosni i Hercegovini

I - OPĆE ODREDBE

Član 1.

(Predmet Pravilnika)

Ovim se Pravilnikom uređuju organizacija i rad Ustavnog suda Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini (u daljnjem tekstu: Sud), uslovi za izbor članova Suda, trajanje mandata i razrješenje članova Suda, imenovanje sekretara Suda, nadležnost Suda, uslovi za pokretanje postupka za ocjenu ustavnosti, tok postupka, akti odlučivanja, pravno djelovanje odluka Suda i druga pitanja od značaja za rad Suda.

Član 2.

(Samostalnost i nezavisnost)

- (1) Sud je vrhovni organ za ocjenu ustavnosti akata i rada ustanova i organa Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini (u daljem tekstu: Islamska zajednica).
- (2) Sud je samostalan i nezavisan u svom radu i odlučivanju.

Član 3.

(Sjedište i zasjedanje Suda)

- (1) Sjedište Suda je u Sarajevu.
- (2) Sud, u pravilu, zasjeda u Sarajevu, a može, u slučaju da tako odluči, zasjedati i u drugim mjestima u kojima djeluju organi Islamske zajednice.

Član 4.

(Sredstva za rad)

Sredstva za rad Suda se osiguravaju u budžetu koji donosi Sabor Islamske zajednice na prijedlog Suda.

Član 5.

(Pečat i štambilji Suda)

- (1) Sud ima pečat i štambilje.
- (2) Oblik i sadržaj pečata i štambilja utvrđuje Sud svojim aktom u skladu sa Ustavom Islamske zajednice.

- (3) Pečat i štambilje Suda čuva sekretar Suda.

Član 6.

(Protokol i memorandum Suda)

Sud ima svoj protokol, a u službenoj komunikaciji koristi memorandum Suda.

Član 7.

(Upotreba jezika)

Službeni jezik Suda je bosanski jezik.

II - ORGANIZACIJA SUDA

Član 8.

Sudije Suda

Sud ima pet (5) sudija koji su članovi Ustavnog suda.

Član 9.

Imenovanje sudija

- (1) Sudije Suda imenuje Sabor Islamske zajednice na prijedlog Rijasetu Islamske zajednice.
- (2) Sudije Suda imenuju se iz reda istaknutih poznavalaca vjerskih i društveno-pravnih nauka, koji uživaju ugled u Islamskoj zajednici.

Član 10.

Mandat sudija

- (1) Mandat sudija Suda traje šest (6) godina koji počinje teći od dana polaganja zakletve.
- (2) Broj mandata sudija Suda nije ograničen.

Član 11.

Polaganje zakletve

- (1) Prilikom preuzimanja dužnosti sudije Suda polažu zakletvu pred predsjednikom Sabora Islamske zajednice.
- (2) Tekst zakletve iz stava (1) ovog člana glasi:

بسم الله الرحمن الرحيم

U ime Allaha, Milostivog, Samilosnog

Zaklinjem se da ću vršiti dužnost sudije Ustavnog suda Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini u skladu sa Ustavom i propisima Islamske zajednice u Bo-

sni i Hercegovini i da ću svoju dužnost obavljati savjesno pridržavajući se načela objektivnosti i istinoljubivosti.

Molim Uzvišenog Allaha da mi otvori puteve istine i pravde.

Član 12.

Prestanak mandata

- (1) Mandat sudije Suda prestaje:
 - a) nakon isteka perioda na koji je imenovan;
 - b) smrću;
 - c) razrješenjem prije isteka mandata:
 - na lični zahtjev - podnošenjem ostavke;
 - ako zbog bolesti ili drugih razloga nije u mogućnosti duže vrijeme obavljati dužnost;
 - ako iz neopravdanih razloga ne obavlja svoje dužnosti i obaveze čime onemogućava, usporava ili izaziva druge štetne posljedice u radu Suda;
 - ako se u svom ličnom životu, po mišljenju većine ostalih članova Suda, grubo ogriješio o Ustav i propise Islamske zajednice ili načela javnog morala na način da to šteti ugledu Islamske zajednice.
- (2) Odluku o razrješenju sudije donosi Sabor Islamske zajednice na zahtjev najmanje trojice sudija Suda, a na prijedlog Rijasetu Islamske zajednice.
- (3) Zahtjev za razrješenje iz stava (2) ovog člana se donosi na sjednici Suda.
- (4) Rijaset Islamske zajednice će u razumnom roku dostaviti Saboru Islamske zajednice prijedlog za imenovanje novog člana Suda čiji mandat će trajati do isteka mandata aktualnog saziva Suda.

Član 13.

Predsjednik i zamjenik predsjednika Suda

- (1) Sudije Suda biraju predsjednika i zamjenika predsjednika Suda na prvoj konstituirajućoj sjednici.
- (2) Predsjednik i zamjenik predsjednika Suda se biraju iz reda svih sudija.
- (3) Izbor se vrši tajnim glasanjem.
- (4) Predsjednik Suda:
 - rukovodi radom Suda,
 - predstavlja Sud,
 - potpisuje akte koje donosi Sud,
 - donosi pojedinačne akte izvan sjednica i rasprava Suda,
 - saziva i predsjedava raspravama i sjednicama Suda,
 - nadzire materijalno-finansijsko poslovanje Suda,

- stara se o pravilnoj primjeni ovog Pravilnika i Poslovnika Ustavnog suda,
 - imenuje izvjestioca za svaki pojedini predmet raspravljanja,
 - obavlja i odlučuje i o drugim poslovima potrebnim za pravilno djelovanje Suda.
- (5) U slučaju spriječenosti ili odsutnosti predsjednika, poslove predsjednika obavlja zamjenik predsjednika Suda.

Član 14. **Sekretar Suda**

- (1) Sud ima sekretara.
- (2) Sekretara Suda imenuju sudije Suda na prijedlog Rijaseta Islamske zajednice.
- (3) Za sekretara Suda može biti imenovana osoba koja ispunjava sljedeće uslove:
- da ima završen Pravni fakultet,
 - da ima najmanje 5 (pet) godina iskustva na obavljanju pravnih poslova.
- (4) Prednost pri imenovanju imaju osobe sa položenim pravosudnim ispitom.
- (5) Sekretar Suda:
- organizuje i usklađuje obavljanje upravnih, stručnih, administrativnih, računovodstvenih, tehničkih i drugih poslova za potrebe Suda,
 - vodi zapisnike sa sjednica Suda,
 - stara se o blagovremenom pozivu stranaka na sjednice Suda,
 - vodi evidenciju spisa i odluka Suda,
 - evidentira prijedloge za izmjene i dopune normativnih akata Islamske zajednice,
 - vodi i druge poslove iz nadležnosti Suda.

III - NADLEŽNOST SUDA

Član 15. **Nadležnost Suda**

Nadležnost Suda:

- ocjenjuje ustavnost općih i pojedinačnih pravnih i drugih akata organa i ustanova svih nivoa organiziranja Islamske zajednice,
- donosi odluke kojima utvrđuje povrede ustavnosti i nalaže njihovo otklanjanje,

- rješava sukobe nadležnosti u radu organa i ustanova Islamske zajednice.

Član 16.

Sjednice Suda

- (1) Sud, u pravilu, radi u nejavnim sjednicama.
- (2) Sud na sjednicama:
 - donosi odluke po zahtjevima za ocjenu ustavnosti,
 - utvrđuje prijedlog budžeta Suda koji podnosi Saboru Islamske zajednice na usvajanje,
 - donosi finansijski plan Suda,
 - utvrđuje Prijedlog Pravilnika o organizaciji i radu Suda,
 - donosi Poslovnik o radu,
 - odlučuje o naknadama za rad zaposlenih u Sudu, savjetnika ili drugih povremeno angažiranih saradnika,
 - odlučuje i o drugim poslovima iz nadležnosti Suda.

IV - POKRETANJE POSTUPKA

Član 17.

Stranke u postupku

Strankama u postupku smatraju se ovlašćeni podnosilac zahtjeva za ocjenu ustavnosti rada ili akata organa Islamske zajednice i organ koji je pobijani akt donio ili radnju poduzeo ili propustio da poduzme.

Član 18.

Pravo na pokretanje postupka

- (1) Pravo na pokretanje postupka ocjene ustavnosti općih akata Islamske zajednice pred Sudom imaju:
 - a. predsjednik Sabora Islamske zajednice,
 - b. reisul-ulema,
 - c. predsjednik predstavničkog tijela-Sabora mešihata,
 - d. mešihati i muftijstva,
 - e. najmanje 1/4 sabornika Sabora Islamske zajednice,
 - f. najmanje 1/2 članova Vijeća muftija i
 - g. najmanje 1/2 članova Rijasetu Islamske zajednice.
- (1) Pravo na pokretanje postupka ocjene ustavnosti pred Sudom imaju članovi i pripadnici Islamske zajednice čije je ustavno pravo povrijeđeno, protiv konačnih pojedinačnih akata, konkretne radnje ili propuštanja organa i ustanova Islamske zajednice.

- (2) Ako je protiv istog akta zahtjev za ocjenu ustavnosti podnijelo više ovlaštenih lica, dužni su odrediti punomoćnika ili punomoćnike ovlaštene za zastupanje i prijem odluka Suda.

Član 19.

Zahtjev

- (1) Postupak pred Sudom pokreće se pismenim zahtjevom koji se podnosi Sudu neposredno ili preporučenom poštom.
- (2) Predmeti se zavode u Sudu redosljedom kojim su zaprimljeni.
- (3) Zahtjev treba sadržavati:
 - (a) naziv i ime ovlaštenog ili ovlaštenih lica ili organa koji podnose zahtjev,
 - (b) naziv organa čiji se akt, konkretna radnja ili propuštanje podvrgava ocjeni ustavnosti,
 - (c) naziv, broj i datum donošenja akta koji se podvrgava ocjeni ustavnosti,
 - (d) opis konkretne radnje ili propuštanja koje se podvrgava ocjeni ustavnosti,
 - (e) navode u kojem dijelu su akt, konkretna radnja ili propuštanje u suprotnosti sa odredbama Ustava Islamske zajednice,
 - (f) dokaze iz kojih bi proizlazila osnovanost zahtjeva,
 - (g) dokaze:
 - da su iscrpljena sva pravna sredstva i/ili,
 - da o zahtjevu nije odlučivano u razumnom roku i/ili,
 - da nije ostavljena mogućnost podnošenja pravnog lijeka.
 - prepis pobijanog akta.
- (4) Zahtjev iz stava (1) ovog člana se podnosi lično ili putem punomoćnika preporučenom poštom na bosanskom jeziku, na propisanom obrascu, dostupnom u Sudu ili na web-stranici Suda, u 2 (dva) istovjetna primjerka.

Član 20.

Blagovremenost zahtjeva

- (1) Zahtjev se smatra blagovremenim ako je podnesen u roku od 60 dana od prijema pojedinačnog akta koji se podvrgava ocjeni ustavnosti ili saznanja za pojedinačnu radnju koje se podvrgava ocjeni ustavnosti, a najduže u roku godinu dana od dana donošenja akta koji se pobija, radnje koja se pobija i propuštanja poduzimanja radnje koje se pobija.
- (2) Opći akti Islamske zajednice koji se osporavaju zahtjevom mogu se pobijati dok su isti važeći.

V - POSTUPAK PRED SUDOM

Član 21.

Prijem zahtjeva

- (1) Sud rješava zahtjeve onim redoslijedom kojim su zaprimljeni.
- (2) Datum predaje pošti preporučene pošiljke smatra se datumom prijema zahtjeva.
- (3) Sud može, ako to zahtijeva priroda spora, odlučiti da se neki zahtjev prioritetno uzme u rad.

Član 22.

Ispitivanje zahtjeva

- (1) Svaki zahtjev koji zaprimi Sud prethodno razmatra sudija izvjestilac.
- (2) Izvjestilac predmeta je dužan prethodno utvrditi:
 - da li je zahtjev podnesen od ovlaštenog lica ili organa,
 - da li je zahtjev blagovremen,
 - da li je zahtjev iz nadležnosti Suda,
 - da li je zahtjev potpun u skladu sa odredbom člana 19. stav (3) ovog Pravilnika.
- (3) Ako Sud utvrdi da je zahtjev podnesen blagovremeno od ovlaštenog lica, da je zahtjev iz nadležnosti Suda i da sadrži sve predviđene elemente, isti će, uz dostavljene dokaze, biti upućen na izjašnjenje organu čiji se akt pobija.
- (4) Izvjestilac će o prethodnom ispitivanju zahtjeva i njemu priloženih dokaza sačiniti pismeni referat i podnijeti ga Sudu na sjednici.
- (5) Sudija izvjestilac može po službenoj dužnosti pribaviti relevantne dokaze ukoliko procijeni da je to potrebno radi donošenja pravilne odluke o dopustivosti zahtjeva u skladu sa stavom (2) ovog člana.

Član 23.

Odbacivanje zahtjeva

- (1) Sud će bez otvaranja javne rasprave odbaciti zahtjev:
 - koji nije iz nadležnosti Suda,
 - koji je podnesen od neovlaštenog lica ili organa,
 - koji nije blagovremeno podnesen,
 - ako nisu iskorištena sva pravna sredstva.
- (2) Ako zahtjev ne sadrži sve elemente iz člana 19. stav (3) ovog Pravilnika, Sud će zahtjev vratiti stranci da ga u određenom roku ispravi i dopuni.
- (3) Ukoliko podnosilac u određenom roku ne ispravi i dopuni zahtjev Sud će smatrati da je zahtjev povučen.

- (4) Izuzetno, ukoliko Sud utvrdi da se radi o naročito značajnom pitanju, Sud može da neblagovremen zahtjev ili zahtjev podnesen od strane neovlaštenog lica ili ako nisu iskorištena sva pravna sredstva, uputiti na izjašnjenje organu čiji se akt, radnja ili propuštanje podvrgava ocjeni ustavnosti.
- (5) Po prijemu izjašnjenja ili protekom ostavljenog roka za izjašnjenje Sud će na sjednici odlučiti da li će o tom predmetu raspravljati i donijeti odluku o meritumu.

Član 24.

Zakazivanje sjednica Suda

- (1) Protekom roka za očitovanje predsjednik Suda će zakazati sjednicu Suda.
- (2) Nakon razmatranja podnesenog referata Sud će odlučiti da li je podneseni zahtjev dopustiv ili ne.
- (3) Ukoliko je podneseni zahtjev dopustiv Sud može zakazati javnu raspravu ukoliko je potrebno provođenje bitnih dokaza koji ranije nisu mogli biti provedeni iz objektivnih razloga.
- (4) Ukoliko podneseni zahtjev nije dopustiv Sud će isti odbaciti.

Član 25.

Donošenje odluka

- (1) Odluke Suda donose se većinom glasova sudija Suda.
- (2) Sudija koji nije glasao za odluku Suda koja je donijeta većinom glasova dužan je dati izdvojeno mišljenje u pismenoj formi sa obrazloženjem i isto čini sastavni dio odluke Suda.

Član 26.

Kvorum

- (1) Sud zasjeda i odluke donosi u punom sastavu.
- (2) Izuzetno, kvorum Suda čine četvorica sudija pod uslovom da je peti sudija onemogućen da prisustvuje sjednici Suda ili iz drugih opravdanih razloga.
- (3) Po potrebi, Sud može održati sjednicu i elektronskim putem.

VI - JAVNA RASPRAVA

Član 27.

Javna rasprava

- (1) Radi provođenja bitnih dokaza Sud može zakazati javnu raspravu.
- (2) Javnu raspravu otvara predsjednik Suda i daje riječ sudiji izvjestiocu.

- (3) Sudija izvjestilac izlaže predmet bez davanja svog mišljenja.
- (4) Poslije izlaganja izvjestioca predsjednik Suda daje riječ strankama da obrazlože svoje stavove i iznesu eventualno nove dokaze u predmetu.
- (5) Sud odlučuje koje će od predloženih dokaza izvesti, a može odlučiti da i sam izvede druge dokaze ukoliko je to potrebno da u potpunosti utvrdi odlučne činjenice.

Član 28.

Isključenje javnosti

- (1) Rasprave su, u pravilu, javne.
- (2) Sud može, ako se radi o službenoj i poslovnoj tajni, razlozima javnog morala ili drugim opravdanim slučajevima odlučiti da isključi javnost sa rasprave.

Član 29.

Izjašnjenje o dokazima

Stranke imaju pravo da se izjasne o izvedenim dokazima.

Član 30.

Završna riječ

- (1) Nakon što Sud utvrdi da su provedeni svi potrebni dokazi predsjednik Suda daje završnu riječ strankama.
- (2) Podnosilac zahtjeva ima pravo do zaključenja javne rasprave da povuče zahtjev u cijelosti ili u jednom njegovom dijelu.

Član 31.

Zaključenje rasprave

Nakon što stranke daju završnu riječ, predsjednik Suda objavljuje da je rasprava zaključena i Sud se povlači na vijećanje.

VII - ODLUČIVANJE

Član 32.

Vijećanje i glasanje

- (1) Vijećanje i glasanje sudija se obavlja na sjednici Suda neposredno nakon zaključenja rasprave.
- (2) Izuzetno, u slučaju osobito kompliciranog predmeta ili drugih objektivno opravdanih razloga Sud može odgoditi donošenje odluke na sjednici Suda koja će biti naknadno održana.

Član 33.

Izjašnjavanje sudija

O osnovanosti zahtjeva se izjašnjava pojedinačno svaki sudija i usmeno obrazlaže svoj stav.

Član 34.

Vrste odluka

- (1) Nakon vijećanja i glasanja Sud donosi odluke kojima:
 - udovoljava zahtjevu u cijelosti ili djelimično, ukazuje na povredu Ustava i daje nalog za otklanjanje povrede;
 - odbija zahtjev ako utvrdi da isti nije osnovan;
 - odbacuje zahtjev ukoliko je propušteno da se isti odbaci u skladu sa članom 23. stav (1) ovog Pravilnika;
 - odlučuje o meritumu po službenoj dužnosti ukoliko se radi o članu 23. stav (4) ovog Pravilnika.
- (2) O procesnim i unutarnjim pitanjima Sud odlučuje u formi rješenja ili zaključka.

Član 35.

Sadržaj Odluke

Odluka Suda treba sadržavati:

- uvod - u kome se navodi sastav Suda, naziv stranaka u postupku, akt, radnja ili propuštanje radnje koja je bila predmet rasprave, mjesto i datum donošenja odluke Suda;
- dispozitiv - u kome se navodi sadržaj odluke;
- obrazloženje - u kome se navode: sadržaj zahtjeva, izjašnjenje druge strane u postupku, činjenični i pravni razlozi, odredbe materijalnog prava, koji su bili osnov za donošenje odluke navedene u dispozitivu;
- potpis predsjednika Suda i pečat Suda.

Član 36.

Potpis Odluke

Odluke Suda potpisuje predsjednik Suda.

Član 37.

Prijepis Odluke

- (3) Prijepis odluke Suda dostavlja se strankama u postupku i organima koji su je dužni provesti, te Rijasetu Islamske zajednice.
- (4) Sud prati izvršenje odluka Suda.

Član 38. Objava Odluka

Odluke suda za koje Sud odluči da su od posebnog značaja za rad Suda i organa i ustanova Islamske zajednice objavljuju se u *Glasniku* Rijaseta Islamske zajednice.

VIII - PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 39. Raniji propisi

Danom stupanja na snagu ovog pravilnika prestaje da važi Pravilnik o organizaciji i radu Ustavnog suda Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini - prečišćeni tekst (*Glasnik RIZ* u BiH, broj 1-2, 2017).

Član 40. Stupanje na snagu

(1) Pravilnik o organizaciji i radu Suda usvaja Sabor Islamske zajednice, a stupa na snagu danom objavljivanja u *Glasniku* Rijaseta Islamske zajednice.

(2) Sudski postupci povodom zahtjeva podnijetih Sudu prije stupanja na snagu ovog Pravilnika biće dovršeni po odredbama Pravilnika o organizaciji i radu Ustavnog suda Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini - prečišćeni tekst (*Glasnik RIZ* u BiH, broj 1-2, 2017).

Predsjednik Sabora
Safet Softić
Broj: 03-2-14/22

Broj: 03-2-09/22
Sarajevo, 21. ševval 1443. h.g.
22. maj 2022. godine

U skladu sa odredbama člana 14. Poslovnika o radu Sabora IZ u BiH i odredbama člana 68. Ustava IZ u BiH – prečišćeni tekst, Sabor Islamske zajednice u BiH na osmoj redovnoj sjednici održanoj u Sarajevu dana 21. ševvala 1443. h.g., odnosno 22. maja 2022. godine razmatrajući Finansijski izvještaj organa Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini za 2021. godinu, usvojio je sljedeći:

Z A K L J U Č A K

Usvaja se Finansijski izvještaj organa Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini za 2021. godinu.

Predsjednik Sabora
Safet Softić

Broj: 03-2-08/22

Sarajevo, 21. ševval 1443. h.g.

22. maj 2022. godine

U skladu sa odredbama člana 14. Poslovnika o radu Sabora IZ u BiH i odredbama člana 68. Ustava IZ u BiH – prečišćeni tekst, Sabor Islamske zajednice u BiH na osmoj redovnoj sjednici održanoj u Sarajevu dana 21. ševvala 1443. h.g., odnosno 22. maja 2022. godine razmatrajući Izvještaj o radu organa Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini za 2021. godinu, usvojio je sljedeći:

Z A K L J U Č A K

Usvaja se Izvještaj o radu organa Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini za 2021. godinu:

- Reisul-ulema;
- Vijeće muftija;
- Rijaset Islamske zajednice u BiH.

Predsjednik Sabora
Safet Softić

Aktivnosti Rijaseta

Broj: 02-03-2-1130-3/22

Datum: 21. ša'ban 1443. h.g.

24. mart 2022. godine

Na temelju odredbe člana 17. i člana 34. Pravilnika o organizaciji i radu Rijaset, Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini na 54. redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 21. ša'bana 1443. h.g., odnosno 24. marta 2022. godine, na prijedlog muftije tuzlanskog dr. Vahid-ef. Fazlovića, donio je sljedeće:

RJEŠENJE

I

Muamer Zukić imenuje se za rukovodioca službe za pravne i administrativne poslove u Muftijstvu tuzlanskom na mandat od četiri godine.

Imenovanjem za rukovodioca imenovani postaje član Muftijstva.

II

Imenovani će svoju dužnost obavljati u skladu sa Ustavom, Pravilnikom o organizaciji i radu muftijstva Islamske zajednice u BiH i drugim propisima Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

III

Rješenje stupa na snagu danom donošenja i biće objavljeno u *Glasniku* Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 02-03-2-1128-4/22

Datum: 21. ša'ban 1443. h.g.

24. mart 2022. godine

Na temelju odredbe člana 17. i člana 34. Pravilnika o organizaciji i radu Rijaset, Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini na 54. redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 21. ša'bana 1443. h.g., odnosno 24. marta 2022. godine, na prijedlog muftije bihaćkog hafiza Mehmed-ef. Kudića, donio je sljedeće:

RJEŠENJE

I

Sabahudin-ef. Begić imenuje se za rukovodioca službe za pravne i administrativne poslove i službe za finansijske i ekonomske poslove u Muftijstvu bihaćkom na mandat od četiri godine.

Imenovanjem za rukovodioca imenovani postaje član Muftijstva.

II

Imenovani će svoju dužnost obavljati u skladu sa Ustavom, Pravilnikom o organizaciji i radu muftijstva Islamske zajednice u BiH i drugim propisima Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

III

Rješenje stupa na snagu danom donošenja i biće objavljeno u *Glasniku* Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 02-03-2-1216-2/22

Datum: 21. ša'ban 1443. h.g.

24. mart 2022. godine

Na temelju odredbe člana 17. i člana 34. Pravilnika o organizaciji i radu Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini na 54. redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 21. ša'bana 1443. h.g., odnosno 24. marta 2022. godine, na prijedlog Uprave za ekonomske i finansijske poslove, donio je sljedeću:

ODLUKU

I

Rijaset Islamske zajednice daje saglasnost Medžlisu Islamske zajednice Travnik na Odluku o osnivanju Tesnim d.o.o. društva za opremanje umrlih i organizaciju dženaze.

II

Odluka stupa na snagu danom donošenja.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 02-03-2-220-4/22

Datum: 21. ša'ban 1443. h.g.

24. mart 2022. godine

Na temelju odredbe člana 17. i člana 34. Pravilnika o organizaciji i radu Rijaset, Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini na 54. redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 21. ša'bana 1443. h.g., odnosno 24. marta 2022. godine, na prijedlog Uprave za obrazovanje i nauku, donio je sljedeću:

ODLUKU

Član 1.

Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini daje saglasnost na Pravila Fakulteta islamskih nauku Univerziteta u Sarajevu donesena na 9. elektronskoj sjednici Vijeća Fakulteta održanoj 09.11.2021. godine, na kojoj je Upravni odbor Fakulteta dao pozitivno mišljenje na 9. redovnoj sjednici održanoj 29.12.2021. godine.

Član 2.

Pravila iz člana 1. ove odluke usklađena su s općim normativnim aktima Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Član 3.

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja i biće objavljena u *Glasniku* Rijaset Islamske zajednice.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 02-03-2-1162-2/22

Datum: 21. ša'ban 1443. h.g.

24. mart 2022. godine

Na temelju odredbe člana 17. i člana 34. Pravilnika o organizaciji i radu Rijaset, a u skladu sa odredbom člana 5. Pravilnika o polaganju hifza i nostrifikaciji idžazetname iz oblasti kiraeta (hifza), Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini na 54. redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 21. ša'bana 1443. h.g., odnosno 24. marta 2022. godine, na prijedlog Uprave za vjerske poslove, donio je sljedeću:

ODLUKU o imenovanju Komisije za polaganje hifza

I

Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini imenuje Komisiju za polaganje hifza, na period od četiri godine, kako slijedi:

Hafiz Ismet Spahić, predsjednik,
Kurra hafiz Dževad Šošić, član,
Hafiz Mensur Malkić, član,
Hafiz Haso Popara, član,
Hafiz Muhamed Čajlaković, član,
Hafiz Abdul-Aziz Drkić, član,
Hafiz Salih Halilović, član,
Hafiz Sadrudin Išerić, član,
Hafiz Hamza Lavić, član,
Hafiz Kenan Musić, član,
Hafiz Špendi Fidani, član,
Hafiz Mensud Đulović, član,
Hafiz Omer Zulić, član,
Hafiz Elmir Mašić, član,
Hafiz Nedžad Ćeman, član,
Hafiz Almir Pramenković, član,
Hafiz Abdurrahman Kujević, član,
Hafiz Elvedin Avdović, član.

II

Uprava za vjerske poslove će imenovati Ispitnu komisiju sa liste ispitivača za svakog prijavljenog kandidata sa područja Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

III

Ovom Odlukom stavlja se van snage Odluka broj: 03-08-2-3298/14. od 17. safera 1436. god. po H., odnosno 9. decembra 2014. godine.

IV

Odluka stupa na snagu danom donošenja i biće objavljena u *Glasniku* Rijaseta Islamske zajednice.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 02-03-2-147-3/22

Datum: 21. ša'ban 1443. h.g.

24. mart 2022. godine

Na temelju odredbe člana 17. i člana 34. Pravilnika o organizaciji i radu Rijaset, Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini na 54. redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 21. ša'bana 1443. h.g., odnosno 24. marta 2022. godine, na prijedlog Uprave za obrazovanje i nauku, donio je:

O D L U K U
o imenovanju Školskog odbora
Medrese „Reis Džemaludin-ef. Čaušević“

Član 1.

Imenuje se Školski odbor Medrese „Reis Džemaludin-ef. Čaušević“ u sastavu:

1. Mehmed-ef. Kudić, predsjednik;
2. Ekrem Tucaković, član;
3. Rifet Šahinović, član;
4. Nijaz Kovačević, član i
5. Hajrudin Hodžić, član.

Školski odbor će svoju dužnost obavljati u skladu sa Pravilima Medrese, normativnim aktima Islamske zajednice u BiH i drugim pozitivno-pravnim propisima.

Član 2.

Školski odbor se imenuje na mandatni period od četiri godine, počev od 20. marta 2022. godine do 19. marta 2026. godine.

Član 3.

Odluka stupa na snagu danom donošenja.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 02-03-2-1048-2/22

Datum: 21. ša'ban 1443. h.g.

24. mart 2022. godine

Na temelju odredbe člana 17. i člana 34. Pravilnika o organizaciji i radu Rijaset, Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini na 54. redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 21. ša'bana 1443. h.g., odnosno 24. marta 2022. godine, na prijedlog Uprave za obrazovanje i nauku, donio je:

O D L U K U
o imenovanju Upravnog odbora
Studentskog centra Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini

Član 1.

Imenuje se Upravni odbor Studentskog centra Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, u sastavu:

1. Mr. Seid Eminović, predsjednik;
2. Dr. Amrudin Hajrić, član;
3. Ibrahim Malanović, član;

Upravni odbor će svoju dužnost obavljati u skladu sa Pravilima Studentskog centra i drugim normativnim aktima Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Član 2.

Upravni odbor se imenuje na mandat od četiri godine.

Član 3.

Odluka stupa na snagu danom donošenja.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

P R A V I L N I K
O USLOVIMA, KRITERIJIMA I POSTUPKU PRIJEMA U RADNI ODNOS
U MEDRESAMA ISLAMSKJE ZAJEDNICE U BOSNI I HERCEGOVINI

Sarajevo, 2022. godina

Broj: 02-03-2-1085-3/22

Datum: 21. ša'ban 1443. h.g.

24. mart 2022. godine

Na osnovu člana 17. i člana 34. Pravilnika o organizaciji i radu Rijaseta, člana 11. Zakona o slobodi vjere i pravnom položaju crkava i vjerskih zajednica u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH", broj 5/04), člana 6. stav (5) Uputstva o provođenju Zakona o slobodi vjere i pravnom položaju crkava i vjerskih zajednica ("Službeni glasnik BiH", broj 28/19), te odredbe člana 21. Pravila medresa Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini na 54. redovnoj sjednici održanoj u Sarajevu dana 21. ša'bana 1443. h.g., odnosno 24. marta 2022. godine, donio je:

P R A V I L N I K o uslovima, kriterijima i postupku prijema u radni odnos u medresama Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini

I OSNOVNE ODREDBE

Član 1. (Predmet)

Ovim pravilnikom određuju se uslovi, kriteriji i postupak prijema u radni odnos nastavnika, odgajatelja, stručnih saradnika, sekretara, saradnika za ekonomsko-fnansijske poslove, pomoćno-tehničkog i administrativno-tehničkog osoblja u medresama Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini (u daljem tekstu: medresa).

Član 2. (Upotreba jezika)

Gramatički izrazi upotrijebljeni u ovom pravilniku za označavanje muškog ili ženskog roda podrazumijevaju oba roda.

Član 3. (Prijem radnika/službenika)

Prijem radnika/službenika u radni odnos medresa vrši se u skladu s ovim pravilnikom, putem konkursa/oglasa (u daljem tekstu: konkurs).

Član 4. (Uslovi za prijem radnika u radni odnos)

Uslovi za pokretanje postupka prijema u radni odnos radnika/službenika putem konkursa su:

- a. odluka školskog/upravnog odbora kojom se utvrđuje potreba za prijemom u radni odnos radnika, radna mjesta, broj izvršilaca, radno vrijeme i rok trajanja radnog odnosa;
- b. osigurana sredstva u budžetu medrese,
- c. pribavljena prethodna saglasnost Rijaseta Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini (u daljem tekstu: Osnivač) ili nadležnog ministarstva, ako se traži.

Član 5. (Izuzeci od obaveze raspisivanja konkursa)

- (1) Prijem u radni odnos bez raspisivanja konkursa može se vršiti na određeno vrijeme ako se radi o poslovima koji ne trpe odlaganje, a najduže do 3 mjeseca, u kojem periodu se mora okončati procedura prijema u

radni odnos u skladu s odredbama ovog pravilnika, u sljedećim slučajevima:

- a. prestanka radnog odnosa zbog smrti radnika/službenika;
 - b. prestanka radnog odnosa bez otkaznog roka;
 - c. porodijskog odsustva ili odsutnosti radnika/službenika zbog bolovanja;
 - d. neophodnog hitnog radnog angažiranja radnika/službenika zbog iznenadnog povećanja obima posla, sprečavanja nastanka veće štete, elementarne nepogode, epidemije i sl.
- (2) Konkurs nije potreban za sklapanje ugovora o radu kada radnik/službenik, koji je u stalnom radnom odnosu na neodređeno vrijeme u medresi biva preraspoređen i želi biti raspoređen na drugo radno mjesto i zaključiti ugovor o radu na upražnjeno radno mjesto i za koje ispunjava uvjete definirane pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji poslova i radnih zadataka. U tom slučaju, direktor mu otkazuje ugovor o radu ili zaključuje sporazumni prekid radnog odnosa i istovremeno nudi zaključivanje ugovora o radu pod izmijenjenim uvjetima na upražnjenom radnom mjestu na neodređeno vrijeme.

Član 6.

(Konkurs za prijem radnika/službenika u radni odnos)

- (1) Konkurs za prijem radnika/službenika raspisuje medresa.
- (2) Tekst konkursa objavljuje se u islamskim informativnim novinama *Preporod* ili na način propisan zakonom.
- (3) Tekst konkursa sadrži: naziv radnog mjesta, broj potrebnih izvršilaca, opći i posebni uslovi koje kandidat treba da ispunjava u skladu s pravilnikom o sistematizaciji, vremenski period na koji se zasniva radni odnos (neodređeno ili određeno vrijeme), radno vrijeme (puno ili nepuno), rok za podnošenje prijava, popis obavezne dokumentacije koju je kandidat dužan dostaviti uz prijavu i kraću biografiju, kao dokaz da ispunjava uslove konkursa i dodatne dokumentacije za bodovanje po kriterijima iz ovog pravilnika, adresu na koju se prijave podnose i način predaje dokumentacije (lično ili preporučenom poštom), te drugi elementi potrebni za odgovarajuće provođenje konkursne procedure.
- (4) Rok za prijavu na konkurs je 8 dana od dana objavljivanja.

Član 7.

(Prijavljivanje na konkurs)

- (1) Prijavu na konkurs kandidat prilaže, zajedno s potrebnim dokumentima koji se traže u konkursu, u pismenoj formi, s jasno naznačenim

radnim mjestom na koje se prijavljuje i tačno navedenim podacima za kontakt.

- (2) Prijava na konkurs koja nije potpisana i koja ne sadrži podatak o kontaktu u vidu broja telefona, poštanske adrese ili e-mail adrese, odbacuje se kao nepotpuna, a kandidat se eliminira iz dalje konkursne procedure.
- (3) Prijava na konkurs se podnosi komisiji iz člana 12. ovog pravilnika putem preporučene pošte ili lično na protokol medrese u zatvorenoj kovrta, s naznakom „Prijava na konkurs na poziciju (navesti poziciju/e na koju/koje se prijavljuje) NE OTVARAJ – OTVARA KOMISIJA.

Član 8.

(Dokumentacija koju kandidat dostavlja)

- (1) Dokumentaciju kojom dokazuje ispunjavanje uslova za zasnivanje radnog odnosa (obavezna dokumentacija) i kriterija za bodovanje (dodatna dokumentacija), u originalu ili ovjerenoj kopiji, kandidat dostavlja putem pošte ili neposredno na protokol medrese (u kojoj se prijavljuje).
- (2) Pod obaveznom dokumentacijom kojom se dokazuje da kandidat ispunjava uslove konkursa podrazumijeva se:
 - a. svojeručno potpisana prijava na konkurs s kratkom biografijom, kontakt podacima kandidata (adresa, broj telefona, e-mail adresa), preciznom naznakom na koju poziciju konkuriira i precizno navedenom dokumentacijom koja se prilaže uz prijavu na konkurs.
 - b. diploma/svjedodžba o stečenoj stručnoj spremi,
 - c. izvod iz matične knjige rođenih,
 - d. uvjerenje o državljanstvu (ne starije od šest mjeseci),
 - e. uvjerenje o nevođenju krivičnog postupka (izdaje nadležni sud) i
 - f. druge dokaze o ispunjavanju uslova za to radno mjesto u skladu s pravilnikom o sistematizaciji ili nastavnim planom i programom, a koji su navedeni u konkursu.
- (7) Pod dodatnom dokumentacijom za bodovanje po kriterijima iz ovog pravilnika podrazumijeva se:
 - a. diploma o stečenom akademskom zvanju,
 - b. uvjerenje o radnom stažu i uvjerenje sa šifrom zanimanja koje izdaje Zavod za penzijsko i invalidsko osiguranje, a kojim se dokazuje radni staž na poslovima koji se traže konkursom,
 - c. rješenje o stečenom stručnom zvanju,
 - d. uvjerenje/rješenje nadležnih organa o pripadnosti boračkoj populaciji u skladu sa zakonom,

- e. uvjerenje o prosjeku ocjena tokom studija za sticanje stručne spre-
me koja se traži konkursom,
 - f. diploma o završenoj medresi,
 - g. uvjerenje o položenom stručnom ispitu.
- (4) Pored dokumentacije iz stava (1) ovog člana izabrani kandidat dužan
je prije zaključivanja ugovora o radu dostaviti ljekarsko uvjerenje nad-
ležne zdravstvene ustanove, koje nije starije od tri mjeseca, te drugu
dokumentaciju određenu tekstom konkursa.
- (5) Pod ovjerenom kopijom, u smislu ovog člana, smatra se dokumentacija
ovjerena od strane nadležnog organa uprave ili notara.
- (6) Prijava kandidata koji nije dostavio dodatnu dokumentaciju će se sma-
trati urednom, a prijavljeni kandidat će se bodovati samo po osnovu
onih kriterija za koje je dostavio urednu dokumentaciju.

II USLOVI I KRITERIJI ZA BODOVANJE KANDIDATA I POSTUPAK PRIMANJA U RADNI ODNOS

Član 9.

(Uslovi za zasnivanje radnog odnosa)

Kandidat za zasnivanje radnog odnosa u medresi dužan je ispunjavati sve
opće i posebne uslove propisane pravilnikom o sistematizaciji za radno mjesto
na koje se prijavljuje.

Član 10.

(Kriteriji za bodovanje kandidata)

- (1) Kriteriji po osnovu kojih se može vršiti bodovanje kandidata za prijem
u radni odnos, u zavisnosti od radnog mjesta na koje se prijavljuje, jesu:
- a. akademska zvanja, stručna i naučna zvanja (najviše 30 bodova),
 - b. radni staž na poslovima koji se traže konkursom (najviše 30 bodo-
va),
 - c. prosjek ocjena tokom studija za sticanje stručne spre-
me koja se traži konkursom (najviše 10 bodova),
 - d. stečeno više stručno zvanje (najviše 10 bodova),
 - e. pripadnost nekoj od boračkih kategorija, shodno pozitivnom za-
konodavstvu,
 - f. intervju (najviše 15 bodova),
 - g. stručni ispit (najviše 5 bodova),
 - h. završena jedna od medresa, priznatih od Islamske zajednice u Bo-
sni i Hercegovini,
 - i. testiranje kandidata.

- (2) Za bodovanje kandidata na radna mjesta na poslovima saradnika za ekonomsko-finansijske poslove, te pomoćno-tehničkog i administrativno-tehničkog osoblja uzimaju se u obzir kriteriji iz tačaka b), e) i f) iz stava (1) ovog člana.

Član 11. **(Bodovanje)**

- (1) Bodovanje kandidata po osnovu kriterija iz člana 10. ovog pravilnika vrši se u skladu s bodovnom skalom koju propisuje svaka medresa.
- (2) Školski/upravni odbor utvrđuje bodovnu skalu.

III KOMISIJA I RAD KOMISIJE

Član 12. **(Imenovanje konkursne komisije)**

- (1) Konkursnu komisiju, koju čine tri člana, imenuje školski/upravni odbor na prijedlog direktora na period od jedne godine. Komisija se može razriješiti i prije isteka perioda na koji je imenovana, ukoliko se utvrdi da je neuspješna u svom radu ili ukoliko se utvrdi njen nezakonit rad.
- (2) Članovi komisije moraju imati najmanje isti stepen stručne spreme koja se traži za radno mjesto za koje je konkurs raspisan.

Član 13. **(Rad komisije)**

- (1) Komisija, u skladu s ovim pravilnikom i tekstom konkursa, utvrđuje blagovremenost, potpunost i ispravnost dokumentacije dostavljene od kandidata i vrši bodovanje kandidata po kriterijima iz člana 10. ovog pravilnika.
- (2) Neblagovremene i nepotpune prijave komisija odbacuje, a kandidata eliminira iz dalje konkursne procedure, što se, navodeći razloge odbacivanja, zapisnički konstatira.
- (3) Komisija za bodovanje o svom radu vodi zapisnik, koji potpisuju svi članovi komisije, a koji sadrži minimalno sljedeće podatke:
 - a. prezime i ime kandidata,
 - b. broj bodova koje je kandidat ostvario po kriterijima iz člana 10. ovog pravilnika i ukupan broj bodova,
 - c. prijedlog liste prvorangiranih kandidata s kojima će se obaviti intervju, a čiji broj utvrđuje svaka medresa.

- (4) Rang-lista kandidata predstavlja pregledan dokument s prikazanim brojem bodova koje je kandidat ostvario po kriterijima iz člana 10. ovog pravilnika i ukupan broj bodova.
- (5) Rang-lista iz stava (4) ovog člana ovjerava se potpisima članova komisije i pečatom medrese.

Član 14. (Intervju)

- (1) Komisija poziva na intervju 5 prvorangiranih kandidata s preliminarne rang-liste, kao i sve kandidate koji imaju isti broj bodova kao petorangirani.
- (2) Ukoliko se na konkurs prijavi manje od pet kandidata za jednu radnu poziciju, komisija poziva na intervju sve prijavljene kandidate.
- (3) Intervju obavlja konkursna komisija, uz mogućnost prisustvovanja direktora.
- (4) Intervju ima za cilj procjenu profesionalnih karakteristika, iskazanih sposobnosti i kompetencija za radnu poziciju na koju se kandidat prijavio.
- (5) Intervju se odnosi na stav kandidata prema obavezi slijeđenja islamskih propisa, pripadnost hanefijskom mezhebu i maturidijskom akaidu, teme iz oblasti odgoja i obrazovanja, pri čemu se uzima u obzir i cijeni radno iskustvo kandidata na istom ili sličnom radnom mjestu, ličnost i ponašanje kandidata i motivacija kandidata za rad na radnom mjestu na koje se prijavio.
- (6) O svom radu komisija vodi zapisnik, koji sadrži sljedeće podatke:
 - a. prezime i ime kandidata,
 - b. sadržaj intervjuu (pitanja koja su kandidatu postavljena),
 - c. broj bodova koji je kandidatu dodijeljen na intervjuu.
- (7) Intervju se provodi u određenim terminima, a kandidat koji u zakazanom terminu ne pristupi intervjuu gubi pravo učešća u daljoj konkursnoj proceduri.
- (8) Ukoliko se jedan kandidat prijavio na više radnih pozicija u okviru iste medrese za koje ispunjava uslove, obavlja se samo jedan intervju, a broj bodova koji je ostvario na tom intervjuu uzima se kao mjerodavan u odnosu na sve radne pozicije na koje se prijavio.

Član 15.

(Konačna rang-lista)

- (1) Nakon što konkursna komisija unese bodove koje su kandidati dobili na intervjuu u preliminarnu rang listu, utvrđuje konačnu rang-listu.
- (2) Konačna rang-lista iz stava (1) ovog člana ovjerava se potpisima članova komisije i pečatom medrese i objavljuje na vidnom mjestu na ulazu u medresu, s jasno naznačenim datum njenog isticanja, odnosno objavljivanja.

IV ODLUKA O IZBORU I ZAKLJUČIVANJE UGOVORA O RADU

Član 16.

(Odluka o izboru kandidata i zaključivanje ugovora o radu)

- (1) Na osnovu konačne rang-liste direktor medrese ili školski/upravni odbor donosi odluku o izboru kandidata.
- (2) U roku od dva dana od objavljivanja konačne rang liste, izabrani kandidat je dužan, putem pisane izjave, izjasniti se o prihvatanju ili odustajanju od zaključivanja ugovora o radu. Ukoliko kandidat ne prihvati zaključivanje ugovora o radu ili se ne izjasni u ostavljenom roku, direktor ili školski/upravni odbor će donijeti odluku o izboru drugog kandidata.
- (3) Pisanu izjavu o prihvatanju ili odustajanju od zaključivanja ugovora o radu izabrani kandidat dostavlja putem pošte, neposredno na protokol medrese ili putem e-maila.
- (4) Nakon što se izabrani kandidat izjasni da prihvata zaključivanje ugovora o radu, odluka o izboru kandidata se dostavlja svim kandidatima čije su prijave prihvaćene.
- (5) Kandidati koji su učestvovali u konkursnoj proceduri za određeno radno mjesto mogu izjaviti prigovor školskom/upravnom odboru u roku od 3 dana od prijema odluke o izboru kandidata.
- (6) O prigovoru iz stava (5) ovog člana odlučuje školski/upravni odbor.

Član 17.

(Odluke školskog/upravnog odbora po prigovorima na odluku o izboru kandidata)

- (1) Nakon razmatranja prigovora na odluku o izboru kandidata, većinom od ukupnog broja članova, školski/upravni odbor može donijeti:
 - a. odluku kojom se prigovor odbacuje kao neblagovremen, nedopušten ili izjavljen od neovlaštenog lica,
 - b. odluku kojom se prigovor odbija kao neosnovan,

- c. odluku kojom se prigovor usvaja i predmet vraća na ponovni postupak.
- (7) Školski/upravni odbor ne može u postupku po prigovoru donijeti odluku kojom prigovor usvaja i preinačava konačnu rang-listu, niti može donijeti odluku po osnovu koje se vrši prijem nekog od kandidata u radni odnos.
- (8) Ukoliko u postupku razmatranja prigovora školski/upravni odbor utvrdi osnovanost izjavljenog prigovora, te donese odluku o vraćanju predmeta na ponovni postupak, u obrazloženju je dužan dati uputu u kom pogledu treba upotpuniti postupak, a direktor je u svemu dužan postupiti po toj uputi.
- (9) Odluka školskog/upravnog odbora je konačna.

Član 18.

(Zaključivanje ugovora o radu sa izabranim kandidatom)

Nakon što odluka o izboru kandidata postane konačna, odnosno nakon što istekne rok za prigovor ili nakon odluke školskog/upravnog odbora kojom se prigovor odbacuje ili odbija, direktor medrese je dužan dostaviti odluku o izboru kandidata Osnivaču na saglasnost.

Član 19.

(Prijem pripravnika)

- (1) Prijem pripravnika u radni odnos na radno mjesto nastavnika, odgajatelja ili stručnog saradnika medresa vrši u skladu sa zakonom, ovim pravilnikom i drugim važećim propisima.
- (2) Prijem pripravnika u radni odnos podrazumijeva zasnivanje radnog odnosa sa licem koje ispunjava sve propisane uslove za prijem u radni odnos, izuzev uslova u pogledu položenog stručnog ispita.

V PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 20.

(Primjena drugih propisa)

Na pitanja koja nisu regulisana ovim pravilnikom, shodno će se primjenjivati odgovarajuće odredbe važećih propisa Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini i zakonskih propisa iz oblasti srednjeg obrazovanja koji se primjenjuju na području na kojem djeluje medresa.

Član 21.

(Obaveza usklađivanja pravilnika)

Školski/upravni odbor medrese će u roku od 60 dana od dana objavljivanja ovog pravilnika u *Glasniku* Rijaseta Islamske zajednice u BiH uskladiti svoj pravilnik s njegovim odredbama.

Član 22.

(Stupanje na snagu)

- (1) Ovaj pravilnik stupa na snagu danom donošenja i bit će objavljen u *Glasniku* Rijaseta Islamske zajednice u BiH.
- (2) Stupanjem na snagu ovog pravilnika, prestaju da važe svi dosadašnji propisi o uslovima, kriterijima i postupku prijema u radni odnos u medresama Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 02-03-2-872-6/22

Datum: 21. ša'ban 1443. h.g.

24. mart 2022. godine

Na temelju odredbe člana 17. i člana 34. Pravilnika o organizaciji i radu Rijaset, Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini na 54. redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 21. ša'bana 1443. h.g., odnosno 24. marta 2022. godine, na prijedlog muftije mostarskog mr. Salem-ef. Dedovića, donio je sljedeće:

RJEŠENJE

I

Faiza Alić imenuje se za rukovodioca službe za pravne i administrativne poslove i službe za finansijske i ekonomske poslove u Muftijstvu mostarskom na mandat od četiri godine.

Imenovanjem za rukovodioca imenovana postaje član Muftijstva.

II

Imenovana će svoju dužnost obavljati u skladu sa Ustavom, Pravilnikom o organizaciji i radu muftijstva Islamske zajednice u BiH i drugim propisima Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

III

Rješenje stupa na snagu danom donošenja i biće objavljeno u *Glasniku* Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 02-03-2-872-7/22

Datum: 21. ša'ban 1443. h.g.

24. mart 2022. godine

Na temelju odredbe člana 17. i člana 34. Pravilnika o organizaciji i radu Rijaset, Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini na 54. redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 21. ša'bana 1443. h.g., odnosno 24. marta 2022. godine, na prijedlog muftije mostarskog mr. Salem-ef. Dedovića, donio je sljedeće:

RJEŠENJE

I

Ilham-ef. Puce imenuje se za rukovodioca službe za vjerske poslove i obrazovanje u Muftijstvu mostarskom na mandat od četiri godine.

Imenovanjem za rukovodica imenovani postaje član Muftijstva.

II

Imenovani će svoju dužnost obavljati u skladu sa Ustavom, Pravilnikom o organizaciji i radu muftijstva Islamske zajednice u BiH i drugim propisima Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

III

Rješenje stupa na snagu danom donošenja i biće objavljeno u *Glasniku* Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 02-03-2-1357-2/22

Datum: 13. ramazan 1443. h.g.

14. aprila 2022. godine

Na temelju odredbe člana 17. i člana 34. Pravilnika o organizaciji i radu Rijaset, Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini na 55. redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 13. ramazana 1443. h.g., odnosno 14. aprila 2022. godine, na prijedlog Uprave za obrazovanje i nauku, donio je:

ODLUKU

o izgledu i sadržaju dokumenta (uvjerenja) o polaganju eksterne mature za učenike medresa Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini

Član 1.

- (1) Ovom odlukom propisuje se izgled i sadržaj uvjerenja, odnosno dokumenta sa drugim nazivom, o uspješnom polaganju eksterne mature u medresama Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

- (2) Medrese koriste naziv dokumenta shodno normativnim odredbama nadležnog ministarstva.
- (3) Medrese u kojima se polaže eksterna matura koja se realizira na entitetskom/kantonalnom nivou izdaju dokument o uspješnom polaganju eksterne mature u skladu sa entitetskim/kantonalnim propisima.
- (4) Izrazi koji se koriste u ovoj odluci, te obrascu, a koji imaju rodno značenje, bez obzira da li su korišteni u muškom ili ženskom rodu, ubuhvataju na jednak način i muški i ženski rod.

Član 2.

Dokument o uspješnom polaganju eksterne mature u medresama Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini izdaje se nakon uspješno položene eksterne mature.

Član 3.

- (1) Dokument o uspješnom polaganju eksterne mature u medresama sadrži:
 - a. Ime i prezime učenika, ime roditelja (staratelja); datum, mjesto i državu rođenja; državljanstvo;
 - b. Vrijeme polaganja mature;
 - c. Nazive predmeta obaveznog dijela eksterne mature i postignuti uspjeh (shodno propisima nadležnog ministarstva);
 - d. Djelovodni broj, matični broj (broj iz Matične knjige) i datum izdavanja dokumenta;
 - e. Potpis direktora medrese, razrednika odjeljenja i pečat škole.
- (2) Sadržaj polaganja eksterne mature u medresama je u skladu sa odredbama nadležnog ministarstva.

Član 4.

Dokument se ispisuje na obrascima koji su sastavni dio ove odluke.

Član 5.

- (1) Obrazac uvjerenja štampa se na posebnom neizbijeljenom papiru težine stotinu grama (100 gr/m^2) i veličine $21 \times 29,7 \text{ cm}$.
- (2) Obrasci se štampaju na jednoj strani lista dvobojno: tekstualni dio u crnoj boji na podlozi u avorio boji.
- (3) Obrasci se štampaju na formatu A4.

Član 6.

- (1) Zaglavlje obrasca dokumenta o uspješnom polaganju eksterne mature sadrži grb Bosne i Hercegovine i tekst „BOSNA I HERCEGOVINA“, naziv

entiteta i kantona u crnoj boji na lijevoj strani i znak Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini i tekst „ISLAMSKA ZAJEDNICA U BOSNI I HERCEGOVINI“ u crnoj boji na desnoj strani, te naziv i sjedište medrese u sredini.

- (2) Medrese čije sjedište nije u Bosni i Hercegovini navode ime države na čijoj teritoriji je njeno sjedište.

Član 7.

Obrasci dokumenta štampaju se na bosanskom jeziku latiničnim pismom.

Član 8.

Odluka stupa na snagu danom donošenja.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 02-03-2-1400-3/22

Datum: 13. ramazan 1443. h.g.

14. aprila 2022. godine

Na temelju odredbe člana 17. i člana 34. Pravilnika o organizaciji i radu Rijaset, Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini na 55. redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 13. ramazana 1443. h.g., odnosno 14. aprila 2022. godine, na prijedlog Uprave za obrazovanje i nauku, donio je:

P R A V I L N I K

o dopuni Pravilnika sa kriterijima za prijem učenika u prvi razred medresa

Član 1.

U Pravilniku sa kriterijima za prijem učenika u prvi razred medresa -prečišćeni tekst- broj: 05-03-2-323/19 od 18. januara 2019. godine (*Glasnik* Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini broj: 1-2/2019) u članu 1. dodaje se stav (3) koji glasi:

„Odluku o načinu prijema i upisa učenika u prvi razred medresa Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini donosi Rijaset na prijedlog Uprave za obrazovanje i nauku.“

Član 2.

Pravilnik stupa na snagu danom donošenja, a primjenjivat će se za upis učenika počev od 2022./23. školske godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 02-03-2-1463-2/22

Datum: 20. ramazan 1443. h.g.

21. april 2022. godine

Na temelju odredbe člana 17. i člana 34. Pravilnika o organizaciji i radu Rijasetu, a u skladu sa odredbom člana 5. Pravilnika o polaganju hifza i nostrifikaciji idžazetname iz oblasti kiraeta (hifza), Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini na nastavku 55. redovne sjednice, održane u Sarajevu dana 20. ramazana 1443. h.g., odnosno 21. aprila 2022. godine, na prijedlog Uprave za vjerske poslove, donio je sljedeću:

O D L U K U

o dopuni Odluke o imenovanju Komisije za polaganje hifza

I

Dopunjava se Odluka o imenovanju Komisije za polaganje hifza broj: 02-03-2-1162-2/22 od 21. ša'bana 1443. god. po H., odnosno 24. marta 2022. godine, na način da se iza broja 18. dodaju sljedeća imena:

„19. *Hafiz Irfan Malić, član*

20. *Hafiz Sabahudin Jerebićanin, član.*”

II

Odluka stupa na snagu danom donošenja i biće objavljena u *Glasniku* Rijasetu Islamske zajednice.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 02-03-2-4790-3/22

Datum: 20. ramazan 1443. h.g.

21. april 2022. godine

Na temelju odredbe člana 17. i člana 34. Pravilnika o organizaciji i radu Rijasetu, Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini na nastavku 55. redovne sjednice, održane u Sarajevu dana 20. ramazana 1443. h.g., odnosno 21. aprila 2022. godine, na prijedlog Uprave za obrazovanje i nauku, donio je sljedeću:

O D L U K U

Član 1.

Rijaset usvaja Elaborat o opravdanosti osnivanja Muzeja islamske umjetnosti i kulture, kao polaznu osnovu za dalje aktivnosti Rijasetu u pogledu priprema za osnivanje muzeja.

Član 2.

Pristupa se izradi Studije izvodivosti osnivanja Muzeja islamske umjetnosti i kulture.

Član 3.

Formira se Tim za izradu Studije o izvodivosti koji čine:

- Dževad Hodžić;
- Mensur Karadža;
- Razim Čolić;
- Zejnil Rebihić;
- Nedžad Grabus;
- Osman Lavić.

Član 4.

Tim iz člana 3. ove Odluke dužan je da pripremi Studiju o izvodivosti osnivanja Muzeja islamske umjetnosti i kulture u roku od šest mjeseci i dostavi je Rijasetu.

Član 5.

Odluka stupa na snagu danom donošenja.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 02-03-2-1308-2/22

Datum: 20. ramazan 1443. h.g.

21. april 2022. godine

Na temelju odredbe člana 34. stav 3. Ustava Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini - prečišćeni tekst, a u skladu sa odredbom člana 17. i člana 34. Pravilnika o organizaciji i radu Rijaseta, Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini na nastavku 55. redovne sjednice, održane u Sarajevu dana 20. ramazana 1443. h.g., odnosno 21. aprila 2022. godine, razmatrajući prijedlog Muftijstva sarajevskog za spajanje džemata u Medžlisu IZ Gračanica kod Visokog, na prijedlog Uprave za vjerske poslove, donio je:

O D L U K U

o spajanju džemata u Medžlisu Islamske zajednice Gračanica kod Visokog

Član 1.

Ovom Odlukom spajaju se džemati u Medžlisu Islamske zajednice Gračanica kod Visokog, kako slijedi:

1. **Džemat Bogošići i džemat Podvinci**, spajaju se u jedan džemat, te se isti zavodi u Registar džemata Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini pod nazivom džemat **Podvinci**.
2. **Džemat Smršnica i džemat Uvorići**, spajaju se u jedan džemat, te se isti zavodi u Registar džemata Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini pod nazivom džemat **Uvorići**.
3. **Džemat Dobrinje i džemat Slapna Gora**, spajaju se u jedan džemat, te se isti zavodi u Registar džemata Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini pod nazivom džemat **Dobrinje-Slapna Gora**.

Član 2.

Uprava za vjerske poslove će upisati džemate iz člana 1. ove Odluke u Registar džemata.

Član 3.

Medžlis Islamske zajednice Gračanica kod Visokog će u skladu sa ovom Odlukom u saradnji sa nadležnim izbornim organima Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini provesti izbore i imenovati džematske odbore džemata iz člana 1., te provesti druge aktivnosti neophodne za implementaciju ove Odluke.

Član 4.

Odluka stupa na snagu danom donošenja.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 02-03-2-1388-2/22

Datum: 20. ramazan 1443. h.g.

21. april 2022. godine

Na temelju odredbe člana 17. i člana 34. Pravilnika o organizaciji i radu Rijaset, Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini na nastavku 55. redovne sjednice, održane u Sarajevu dana 20. ramazana 1443. h.g., odnosno 21. aprila 2022. godine, na prijedlog Uprave za pravne i administrativne poslove, donio je sljedeću:

ODLUKU

Član 1

Ovom Odlukom regulišu se uvjeti i način postavljanja baznih stanica mobilnih mreža na objektima Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Član 2

- (1) Organi, organizacione jedinice, ustanove i druga pravna lica Islamske zajednice mogu odobriti postavljanje baznih stanica mobilnih mreža na objektima Islamske zajednice, čiji su vlasnici ili njima upravljaju, samo uz prethodno dobivenu pisanu saglasnost Vakufske direkcije i mišljenje nadležnog muftijstva.
- (2) Uz zahtjev za davanje saglasnosti organi, organizacione jedinice, ustanove i druga pravna lica Islamske zajednice dužni su Vakufskoj direkciji dostaviti mišljenje nadležnog muftijstva.
- (3) Saglasnost za postavljanje baznih stanica mobilnih mreža izdaje se na određeno vrijeme do pet godina, s mogućnošću produženja.
- (4) Nije dozvoljeno postavljanje opreme baznih stanica mobilnih mreža na objekte koji su proglašeni nacionalnim spomenikom Bosne i Hercegovine ili se nalaze pod određenom zaštitom Zavoda za zaštitu spomenika.

Član 3

- (1) Podnosilac zahtjeva za postavljanje bazne stanice mobilne mreže na objektima Islamske zajednice, pored dokumentacije propisane Pravilnikom o građenju, rekonstrukciji i popravci objekata IZ u BiH, obavezan je dostaviti sljedeću dokumentaciju:
 - a. Pravosnažna odobrenja od nadležnih ustanova i organa, koji uređuju i kontroliraju ovu oblast,
 - b. „Investiciono-tehničko rješenje“ koje će izraditi ovlaštena ustanova, a na osnovu kojeg se može vidjeti izgled, tehničke karakteristike i način montaže opreme,
 - c. Izjavu o sigurnosti, temeljenu na proračunima i mjerenjima jačine elektromagnetnog polja,
 - d. Mišljenje nadležne ustanove o uticaju instalirane opreme na okolinu i zdravlje ljudi.
- (2) Nakon dobivene saglasnosti Vakufske direkcije organi, organizacione jedinice, ustanove i druga pravna lica Islamske zajednice koji su vlasnici ili upravljaju imovinom Islamske zajednice na koju se postavlja bazna stanica mobilne mreže, obavezni su voditi računa o sljedećem:
 - a. Oprema (antenski sistem) svojim izgledom i izvedbom ne smije ugrožavati funkcionalne i estetske vrijednosti imovine na kojoj se oprema instalira;
 - b. Prilikom projektovanja treba odabrati opremu koja neće dominirati na objektu, te neće odudarati od vanjskog uređenja objekta i njegovog ukupnog ambijenta;

- c. Instalirana oprema tokom eksploatacije ne smije ugrožavati stabilnost i fizičko-mehaničke osobine objekta ili pojedinih njegovih dijelova;
 - d. Svi nosivi elementi opreme moraju biti kvalitetno postavljeni kako ne bi predstavljali opasnost za ljude i okolnu imovinu;
 - e. Potrebno je periodično vršiti kontrolu na izvedenim radovima, jer se usljed vremenskih i temperaturnih promjena mogu desiti određena oštećenja
 - f. Kabliranje treba propisno izvesti na manje vidnim ili zaklonjenim dijelovima objekta, uz korištenje adekvatne opreme za postavljanje i zaštitu kablovskih instalacija;
 - g. Treba voditi računa da korištena oprema ne ometa odvijanje životnih i radnih procesa unutar objekta ili u njegovoj okolini;
 - h. Baznu stanicu treba pozicionirati na mjesto koje će biti zaklonjeno i neće ometati aktivnosti u objektu ili izvan njega;
 - i. Nakon izvršene montaže potrebne opreme, a prije njenog puštanja u rad, potrebno je da nadležna Agencija provede potrebne kontrole, ispitivanja i izdavanje dozvole za njeno korištenje. Izvještaj o provedenim ispitivanjima treba dostaviti vlasniku imovine na kojoj je oprema instalirana;
 - j. Vlasnik instalirane opreme je u potpunosti odgovoran za njenu stabilnost, sigurnost i ispravnost. U tom kontekstu, istu je dužan u vlastitoj režiji adekvatno zaštititi, održavati, kontrolirati i servisirati. Sve navedene aktivnosti treba provoditi uz potpuno poštivanje interesa vlasnika na čijoj je imovini oprema montirana;
 - k. Sve eventualne štete koje nastanu tokom i nakon uklanjanja opreme, a za koje se ustanovi da su prouzrokovani tokom montaže, korištenja ili demontaže navedene opreme, mobilni operater je dužan o vlastitom trošku sanirati i imovinu vratiti u stanje prije korištenja;
 - l. Vlasnik instalirane opreme polaže depozit u visini jedne mjesečne zakupnine, kao garanciju za dovođenje predmetne površine u prvobitno stanje, po isteku vremena važnosti odobrenja.
- (3) O postavljanju baznih stanica obavezno se potpisuje ugovor o pravima i obavezama.

Član 4

- (1) Vakufska direkcija u postupku odlučivanja o svakom konkretnom zahtjevu, pored ispunjenosti uslova iz ove Odluke, cijeni opravdanost za-

htjeva za izdavanje saglasnosti za postavljanje bazne stanice mobilne mreže na objektima Islamske zajednice.

- (2) Vakufska direkcija je dužna obavijestiti Rijaset o svakoj izdatoj saglasnosti za postavljanje bazne stanice mobilne mreže na objektima Islamske zajednice.

Član 5

Odluka stupa na snagu danom donošenja.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 02-03-2-5371-5/21

Datum: 20. ramazan 1443. h.g.

21. april 2022. godine

Na temelju odredbe člana 17. i člana 34. Pravilnika o organizaciji i radu Rijaset, Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini na nastavku 55. redovne sjednice, održane u Sarajevu dana 20. ramazana 1443. h.g., odnosno 21. aprila 2022. godine, na prijedlog Uprave za vjerske poslove, donio je sljedeću:

O D L U K U

Član 1.

Odobrava se Prijedlog Nastavnog plana i programa mektebske pouke Mešihata Islamske zajednice u Republici Sloveniji.

Član 2.

Prijedlog Nastavnog plana i programa mektebske pouke Mešihata Islamske zajednice u Republici Sloveniji proslijeđuje se Vijeću muftija na saglasnot.

Član 3.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija Nastavni plan i program mektebske pouke Mešihata Islamske zajednice u Republici Sloveniji je punopravan pedagoški dokument i može biti u primjeni.

Član 4.

Odluka stupa na snagu danom donošenja, a primjenjuje se od dana dobivanja saglasnosti Vijeća muftija.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 02-03-2-1461-3/22

Datum: 20. ramazan 1443. h.g.

21. april 2022. godine

Na temelju odredbe člana 17. i člana 34. Pravilnika o organizaciji i radu Rijasetu i člana 21. Pravilnika o polaganju hifza i nostrifikaciji idžazetname iz oblasti kiraeta (hifza) (*Glasnik* Rijasetu Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, br: 3-4, mart-april 2021.), Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini na nastavku 55. redovne sjednice, održane u Sarajevu dana 20. ramazana 1443. h.g., odnosno 21. aprila 2022. godine, na prijedlog Uprave za vjerske poslove, donio je sljedeći:

RJEŠENJE **o nostrifikaciji idžazetname**

IRFANU (REŠAD) MALIĆU, rođenom 21. augusta 1983. godine u Novom Pazaru, Republika Srbija, nostrificira se Idžazetnama za učenje Kur'ani-kerima prema rivajetima koje prenose Šu'be i Hafs od Asima, koju je stekao pred muhaffizom šejhom Jasin bin Ahmedom Karutom, te mu se priznaje zvanje Hafizul-Kur'anil-kerim.

Na osnovu ovog Rješenja Rijaset će imenovanom izdati diplomu i promovirati ga u časno zvanje Hafizul-Kur'anil-kerim, te ga uvesti u evidenciju hafiza u Bosni i Hercegovini koji su časno zvanje Hafizul-Kur'anil-kerim stekli pred Komisijom za polaganje hifza.

Rješenje stupa na snagu danom donošenja.

Obrazloženje

Irfan Malić podnio je Upravi za vjerske poslove Rijasetu Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini zahtjev za priznavanje stečene idžazetname i zvanja Hafizul-Kur'anil-kerim.

Rješavajući po ovom zahtjevu, Komisija za provođenje postupka priznavanja idžazetname iz oblasti kiraeta (hifza) je, uvidom u priloženu dokumentaciju Irfana Malića, utvrdila da je imenovani proučio cijeli Kur'an napamet pred muhaffizom šejhom Jasin bin Ahmedom Karutom u Damasku (Sirija), te je na osnovu toga, 6. septembra 2008. godine, stekao idžazetnamu za učenje Kur'ani-kerima prema rivajetima koje prenose Šu'be i Hafs od Asima.

Na osnovu iznesenog, Komisija je usvojila zahtjev za priznavanje idžazetname stečene pred navedenim muhaffizom i predložila priznavanje zvanja Hafizul-Kur'anil-kerim kandidatu Irfanu Maliću.

Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini na osnovu podnesenog Izvještaja Komisije Rijasetu za provođenje postupka priznavanja idžazetname iz

oblasti kiraeta (hifza) od 6. aprila 2022. godine, a na prijedlog Uprave za vjerske poslove riješio je kao u dispozitivu.

Pouka o pravnom lijeku: *Žalba na ovo Rješenje može se uputiti Rijasetu Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini u roku od 15 dana od dana prijema Rješenja.*

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 02-03-2-1462-3/22

Datum: 20. ramazan 1443. h.g.

21. april 2022. godine

Na temelju odredbe člana 17. i člana 34. Pravilnika o organizaciji i radu Rijasetu i člana 21. Pravilnika o polaganju hifza i nostrifikaciji idžazetname iz oblasti kiraeta (hifza) (Glasnik Rijasetu Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, br: 3-4, mart-april 2021.), Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini na nastavku 55. redovne sjednice, održane u Sarajevu dana 20. ramazana 1443. h.g., odnosno 21. aprila 2022. godine, na prijedlog Uprave za vjerske poslove, donio je sljedeće:

R J E Š E N J E **o nostrifikaciji idžazetname**

SABAHUDINU (SELJAMUDIN) JEREBIČANINU, rođenom 22. septembra 1990. godine u Novom Pazaru, Republika Srbija, nostrificira se Idžazetnama za učenje Kur'an-kerima prema rivajetu kojeg prenosi Hafsa od Asima, koju je stekao pred muhaffizom šejhom dr. Jusufom bin Džudehom ed-Davudijem, te mu se prizna je zvanje Hafizul-Kur'anil-kerim.

Na osnovu ovog Rješenja Rijaset će imenovanom izdati diplomu i promovirati ga u časno zvanje Hafizul-Kur'anil-kerim, te ga uvesti u evidenciju hafiza u Bosni i Hercegovini koji su časno zvanje Hafizul-Kur'anil-kerim stekli pred Komisijom za polaganje hifza.

Rješenje stupa na snagu danom donošenja.

O b r a z l o ž e n j e

Sabahudin Jerebičanin podnio je Upravi za vjerske poslove Rijasetu Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini zahtjev za priznavanje stečene idžazetname i zvanja Hafizul-Kur'anil-kerim.

Rješavajući po ovom zahtjevu, Komisija za provođenje postupka priznavanja idžazetname iz oblasti kiraeta (hifza) je, uvidom u priloženu dokumentaciju Sabahudina Jerebičanina, utvrdila da je imenovani proučio cijeli Kur'an napamet pred muhaffizom šejhom dr. Jusufom bin Džudehom ed-Davudijem

u Poslanikovoj džamiji u Medini, te je na osnovu toga stekao idžazetnamu za učenje Kur'ani-kerima prema rivajetu kojeg prenose Hafs od Asima.

Na osnovu iznesenog, Komisija je usvojila zahtjev za priznavanje idžazetname stečene pred navedenim muhaffizom i predložila priznavanje zvanja Hafizul-Kur'anil-kerim kandidatu Sabahudinu Jerebičaninu.

Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini na osnovu podnesenog Izvještaja Komisije Rijasetu za provođenje postupka priznavanja idžazetname iz oblasti kiraeta (hifza) od 6. aprila 2022. godine, a na prijedlog Uprave za vjerske poslove riješio je kao u dispozitivu.

Pouka o pravnom lijeku: *Žalba na ovo Rješenje može se uputiti Rijasetu Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini u roku od 15 dana od dana prijema Rješenja.*

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 02-03-2-1638-5/22

Datum: 11. ševval 1443. h.g.

12. maj 2022. godine

Na temelju odredbe člana 17. i člana 34. Pravilnika o organizaciji i radu Rijasetu, Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini na 56. redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 11. ševvala 1443. h.g., odnosno 12. maja 2022. godine, na prijedlog muftije sarajevskog prof. dr. Nedžad-ef. Grabusa, donio je sljedeće:

RJEŠENJE

I

Rijad Delić imenuje se za rukovodioca službe pravne i administrativne poslove u Muftijstvu sarajevskom na mandat od četiri godine.

Imenovanjem za rukovodioca imenovani postaje član Muftijstva.

II

Imenovani će svoju dužnost obavljati u skladu sa Ustavom, Pravilnikom o organizaciji i radu muftijstva Islamske zajednice u BiH i drugim propisima Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

III

Rješenje stupa na snagu danom donošenja i biće objavljeno u *Glasniku* Rijasetu Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 02-03-2-1638-6/22

Datum: 11. ševval 1443. h.g.

12. maj 2022. godine

Na temelju odredbe člana 17. i člana 34. Pravilnika o organizaciji i radu Rijaset, Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini na 56. redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 11. ševvala 1443. h.g., odnosno 12. maja 2022. godine, na prijedlog muftije sarajevskog prof. dr. Nedžad-ef. Grabusa, donio je sljedeće:

R J E Š E N J E

I

Edin Omičević imenuje se za rukovodioca službe za finansijske i ekonomske poslove u Muftijstvu sarajevskom na mandat od četiri godine.

Imenovanjem za rukovodioca imenovani postaje član Muftijstva.

II

Imenovani će svoju dužnost obavljati u skladu sa Ustavom, Pravilnikom o organizaciji i radu muftijstva Islamske zajednice u BiH i drugim propisima Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

III

Rješenje stupa na snagu danom donošenja i biće objavljeno u *Glasniku* Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 02-03-2-1809-3/22

Datum: 25. ševval 1443. h.g.

26. maj 2022. godine

Na temelju odredbe člana 34. stav 3. Ustava Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini - prečišćeni tekst, a u skladu sa odredbom člana 17. i člana 34. Pravilnika o organizaciji i radu Rijaset, Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini na 57. redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 25. ševvala 1443. h.g., odnosno 26. maja 2022. godine, razmatrajući prijedlog Muftijstva tuzlanskog za formiranje džemata Korića Han u Medžlisu IZ Gračanica, na prijedlog Uprave za vjerske poslove, donio je:

ODLUKU o formiranju džemata Korića Han

Član 1.

Ovom Odlukom formira se džemat Korića Han u Medžlisu Islamske zajednice Gračanica, koji nastaje izdvajanjem iz džemata Lipa, te se isti zavodi u Registar džemata Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini pod nazivom džemat Korića Han.

Član 2.

Na temelju ove odluke Medžlis Islamske zajednice Gračanica će definirati granice novonastalog džemata, te dostaviti prijedlog Upravi za vjerske poslove za upis u Registar džemata pod nazivom džemat Korića Han.

Član 3.

Medžlis Islamske zajednice Gračanica će u skladu sa ovom odlukom u saradnji sa nadležnim izbornim organima Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini provesti izbore i imenovati džematski odbor džemata Korića Han, te provesti druge aktivnosti neophodne za implementaciju ove odluke.

Član 4.

Odluka stupa na snagu danom donošenja.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 02-03-2-1563-4/22

Datum: 25. ševval 1443. h.g.

26. maj 2022. godine

Na temelju odredbe člana 17. i člana 34. Pravilnika o organizaciji i radu Rijaseta, uz prethodno pribavljenu saglasnost Vijeća Muftija broj: 03-2-97/22 od 16. ševvala 1443. god. po H., odnosno 17. maja 2022. godine, Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini na 57. redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 25. ševvala 1443. h.g., odnosno 26. maja 2022. godine, na prijedlog Uprave za obrazovanje i nauku, donio je sljedeću:

ODLUKU

I

Rijaset Islamske zajednice odobrava korištenje udžbenika vjeronauke za prvi razred osnovne škole koautora: Reufa Ibreljića, Sanela Mangića i Ilhane Šahinović.

II

Zadužuje se Uprava za obrazovanje i nauku da udžbenik dostavi nadležnim ministarstvima obrazovanja radi propisivanja istog za upotrebu, shodno nadležnostima ministarstava.

III

Odluka stupa na snagu danom donošenja.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 02-03-2-1899-4/22

Datum: 25. ševval 1443. h.g.

26. maj 2022. godine

Na temelju odredbe člana 17. i člana 34. Pravilnika o organizaciji i radu Rijaset i člana 11. Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva Islamske zajednice u BiH, Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini na 57. redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 25. ševvala 1443. h.g., odnosno 26. maja 2022. godine, na prijedlog muftije goraždanskog Remzija-ef. Pitića, donio je sljedeće:

R J E Š E N J E

I

Amela Mujagić imenuje se za rukovodioca službe za pravne, administrativne, finansijske i ekonomske poslove u Muftijstvu goraždanskom na mandat od četiri godine.

Imenovanjem za rukovodioca imenovana postaje član Muftijstva.

II

Imenovana će svoju dužnost obavljati u skladu sa Ustavom, Pravilnikom o organizaciji i radu muftijstva Islamske zajednice u BiH i drugim propisima Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

III

Rješenje stupa na snagu danom donošenja i biće objavljeno u *Glasniku* Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 02-03-2-1899-3/22

Datum: 25. ševval 1443. h.g.

26. maj 2022. godine

Na temelju odredbe člana 17. i člana 34. Pravilnika o organizaciji i radu Rijaset i člana 11. Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva Islamske zajednice u BiH, Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini na 57. redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 25. ševvala 1443. h.g., odnosno 26. maja 2022. godine, na prijedlog muftije goraždanskog Remzija-ef. Pitića, donio je sljedeće:

R J E Š E N J E

I

Refik-ef. Čaušević imenuje se za rukovodioca službe za vjerske poslove i obrazovanje u Muftijstvu goraždanskom na mandat od četiri godine.

Imenovanjem za rukovodioca imenovani postaje član Muftijstva.

II

Imenovani će svoju dužnost obavljati u skladu sa Ustavom, Pravilnikom o organizaciji i radu muftijstva Islamske zajednice u BiH i drugim propisima Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

III

Rješenje stupa na snagu danom donošenja i biće objavljeno u *Glasniku* Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 03-07-1-1539-2/22.

Datum: 19. ramazan 1443. god. po H.

20. april 2022. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Sarajevo broj: 03-03-1-831/22 od 4. aprila 2022. godine, te na osnovu mišljenja Muftije sarajevskog broj: 01-02-1-262-1/22 od 14. aprila 2022. godine, u predmetu postavljenja imama pripravnika u džemat Srednje, shodno odredbi člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), donesenom na petoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu dana 28. rebiul-evvela 1429. god. po H., odnosno 05. aprila 2008. godine, Reisul-ulema donosi

DEKRET

o postavljenju imama pripravnika

Efendić (Suad) Faruk, bakalaureat/bachelor islamske teologije, rođen 21. decembar 1994. godine u Srebrenici, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u svojstvu pripravnika u džemat Srednje, Medžlis Islamske zajednice Sarajevo, počevši od 1. juna 2022. godine do 31. maja 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Sarajevo i Efendić Faruk će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama pripravnika u vremenu od 1. juna 2022. godine do 31. maja 2023. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Stupanjem u službu imenovani je dužan poslove imama, hatiba i muallima obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Imenovani je dužan po okončanju pripravnčkog staža pristupiti polaganju stručnog ispita za imama, hatiba i muallima pred ispitnom komisijom Rijasetu.

Dekret stupa na snagu 1. juna 2022. godine i važi do 31. maja 2023. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 03-07-1-1584-2/22.

Datum: 25. ramazan 1443. god. po H.

26. april 2022. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Puračić broj: 02-07-2-224/22 od 14. aprila 2022. godine, te na osnovu mišljenja Muftije tuzlanskog broj: 05-2-07-1-667-1/21 od 15. aprila 2022. godine, u predmetu postavljenja imama pripravnika u džemat Devetak, shodno odredbi člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik* Rijaseta IZ u BiH, br. 5-6/2008.), donesenom na petoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu dana 28. rebiul-evvela 1429. god. po H., odnosno 05. aprila 2008. godine, Reisul-ulema donosi

DEKRET

o postavljenju imama pripravnika

Avdibašić (Mirsad) Edin Bekir, bakalaureat/bachelor islamske teologije, rođen 27. avgusta 1996. godine u Tuzli, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u svojstvu pripravnika u džemat Devetak, Medžlis Islamske zajednice Puračić, počevši od 14. aprila 2022. godine do 13. aprila 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Puračić i Avdibašić Edin Bekir će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama pripravnika u vremenu od 14. aprila 2022. godine do 13. aprila 2023. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Stupanjem u službu imenovani je dužan poslove imama, hatiba i muallima obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Imenovani je dužan po okončanju pripravnčkog staža pristupiti polaganju stručnog ispita za imama, hatiba i muallima pred ispitnom komisijom Rijaseta.

Dekret stupa na snagu 14. aprila 2022. godine i važi do 13. aprila 2023. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 03-07-1-1617-2/22.

Datum: 26. ramazan 1443. god. po H.

27. april 2022. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Cazin broj: 01-07-1-64-2/2022 od 14. aprila 2022. godine, te na osnovu mišljenja Muftije bihačkog broj: 01-07-1-120-2/22 od 19. aprila 2022. godine, u predmetu postavljenja imama pripravnika u džemat Podgredina, shodno odredbi člana 8 i člana 12 Pravilni-

ka o imamima (*Glasnik Rijaseta IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), donesenom na petoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu dana 28. rebiul-evvela 1429. god. po H., odnosno 05. aprila 2008. godine, Reisul-ulema donosi

D E K R E T o postavljenju imama pripravnika

Dervišević (Ajiz) Anes, bakalaureat/bachelor imameta, hatabeta i ta'lima, rođen 15. septembra 1985. godine u Hadžićima, općina Ključ postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u svojstvu pripravnika u džemat Podgredi-na, Medžlis Islamske zajednice Cazin, počevši od 1. aprila 2022. godine do 31. marta 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Cazin i Dervišević Anes će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama pripravnika u vremenu od 1. aprila 2022. godine do 31. marta 2023. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Stupanjem u službu imenovani je dužan poslove imama, hatiba i muallima obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Imenovani je dužan po okončanju pripravnčkog staža pristupiti polaganju stručnog ispita za imama, hatiba i muallima pred ispitnom komisijom Rijaseta.

Dekret stupa na snagu 1. aprila 2022. godine i važi do 31. marta 2023. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 03-07-1-1979-2/22.

Datum: 23. ševval 1443. god. po H.

24. april 2022. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Sarajevo broj: 03-03-1-964/22 od 20. aprila 2022. godine, te na osnovu mišljenja Muftije sarajevskog broj: 01-02-1-305-1/22 od 12. maja 2022. godine, u predmetu postavljenja imama pripravnika u džemat Hak Nur shodno odredbi člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaseta IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), donesenom na petoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu dana 28. rebiul-evvela 1429. god. po H., odnosno 05. aprila 2008. godine, Reisul-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama pripravnika

Šehić (Mirsad) Adem, diplomirani imam, hatib i muallim, rođen 12. marta 1987. godine u Bugojnu, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u svojstvu pripravnika u džemat Hak Nur, Medžlis Islamske zajednice Sarajevo, počevši od 15. juna 2022. godine do 14. juna 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Sarajevo i Šehić Adem će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor o radu na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama pripravnika u vremenu od 15. juna 2022. godine do 14. juna 2023. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Stupanjem u službu imenovani je dužan poslove imama, hatiba i muallima obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Imenovani je dužan po okončanju pripravnčkog staža pristupiti polaganju stručnog ispita za imama, hatiba i muallima pred ispitnom komisijom Rijaseta.

Dekret stupa na snagu 15. juna 2022. godine i važi do 14. juna 2023. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 03-07-1-1888-2/22.

Datum: 23. ševval 1443. god. po H.

24. april 2022. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Sarajevo broj: 03-03-1-965/22 od 20. aprila 2022. godine, te na osnovu mišljenja Muftije sarajevskog broj: 01-02-1-304-1/22 od 12. maja 2022. godine, u predmetu postavljenja imama pripravnika u džemat Čekaluša shodno odredbi člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaseta IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), donesenom na petoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu dana 28. rebiul-evvela 1429. god. po H., odnosno 05. aprila 2008. godine, Reisul-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama pripravnika

Husejnović (Nusret) Eldar, bakalaureat/bachelor imameta, hatabeta i ta'lima, rođen 22. marta 1985. godine u Sarajevu, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u svojstvu pripravnika u džemat Čekaluša, Medžlis Islamske zajednice Sarajevo, počevši od 15. juna 2022. godine do 14. juna 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Sarajevo i Husejnović Eldar će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti

Ugovor o radu na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama pripravnika u vremenu od 15. juna 2022. godine do 14. juna 2023. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Stupanjem u službu imenovani je dužan poslove imama, hatiba i muallima obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Imenovani je dužan po okončanju pripravnčkog staža pristupiti polaganju stručnog ispita za imama, hatiba i muallima pred ispitnom komisijom Rijaseta.

Dekret stupa na snagu 15. juna 2022. godine i važi do 14. juna 2023. godine.

Husein-ef. Kavazović

Reisul-ulema

Broj: 03-07-1-2152-2/22.

Datum: 15. zul-kade 1443. god. po H.

14. juni 2022. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Zenica broj: 01-07-1-130-9/22 od 10. maja 2022. godine, te na osnovu mišljenja Muftije zeničkog broj: 01-07-1-264-2/2022 od 23. maja 2022. godine, u predmetu postavljenja imama pripravnika u džemat Briznik shodno odredbi člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik* Rijaseta IZ u BiH, br. 5-6/2008.), donesenom na petoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu dana 28. rebiul-evvela 1429. god. po H., odnosno 05. aprila 2008. godine, Reisul-ulema donosi

DEKRET

o postavljenju imama pripravnika

Arnaut (Omer) Benjamin, diplomirani imam, hatib i muallim, rođen 23. februara 1992. godine u Zenici, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u svojstvu pripravnika u džemat Briznik, Medžlis Islamske zajednice Zenica, počevši od 15. juna 2022. godine do 14. juna 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Zenica i Arnaut Benjamin će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor o radu na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama pripravnika u vremenu od 15. juna 2022. godine do 14. juna 2023. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Stupanjem u službu imenovani je dužan poslove imama, hatiba i muallima obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Imenovani je dužan po okončanju pripravnčkog staža pristupiti polaganju stručnog ispita za imama, hatiba i muallima pred ispitnom komisijom Rijaseta.

Dekret stupa na snagu 15. juna 2022. godine i važi do 14. juna 2023. godine.

Husein-ef. Kavazović

Reisul-ulema

Broj: 03-07-1-2154-2/22.

Datum: 16. zul-kade 1443. god. po H.

15. juni 2022. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Zenica broj: 01-07-1-130-7/22 od 10. maja 2022. godine, te na osnovu mišljenja Muftije zeničkog broj: 01-07-1-262-2/2022 od 23. maja 2022. godine, u predmetu postavljenja imama pripravnika u džemat Pojske shodno odredbi člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaseta IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), donesenom na petoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu dana 28. rebiul-evvela 1429. god. po H., odnosno 05. aprila 2008. godine, Reisul-ulema donosi

DEKRET

o postavljenju imama pripravnika

Hasić (Enes) Aldin, profesor islamske teologije, rođen 16. juna 1992. godine u mestu Donja Orahovica, općina Zenici, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u svojstvu pripravnika u džemat Pojske, Medžlis Islamske zajednice Zenica, počevši od 1. juna 2022. godine do 31. maja 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Zenica i Hasić Aldin će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor o radu na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama pripravnika u vremenu od 1. juna 2022. godine do 31. maja 2023. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Stupanjem u službu imenovani je dužan poslove imama, hatiba i muallima obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Imenovani je dužan po okončanju pripravnčkog staža pristupiti polaganju stručnog ispita za imama, hatiba i muallima pred ispitnom komisijom Rijaseta.

Dekret stupa na snagu 1. juna 2022. godine i važi do 31. maja 2023. godine.

Husein-ef. Kavazović

Reisul-ulema

Broj: 03-07-1-2153-2/22.

Datum: 16. zul-kade 1443. god. po H.

15. juni 2022. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Zenica broj: 01-07-1-130-8/22 od 10. maja 2022. godine, te na osnovu mišljenja Muftije zeničkog broj: 01-07-1-263-2/2022 od 23. maja 2022. godine, u predmetu postavljenja imama pripravnika u džemat Varošište shodno odredbi člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaseta IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), donesenom na petoj redov-

noj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu dana 28. rebiul-evvela 1429. god. po H., odnosno 05. aprila 2008. godine, Reisul-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama pripravnika

Bilčević (Rasim) Muhamed, bachelor/bakalaureat imameta, hatabeta ta'lima, rođen 17. februara 1992. godine u mestu Rajčevići, općina Zenici, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u svojstvu pripravnika u džemat Varošište, Medžlis Islamske zajednice Zenica, počevši od 1. juna 2022. godine do 31. maja 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Zenica i Bilčević Muhamed će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor o radu na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama pripravnika u vremenu od 1. juna 2022. godine do 31. maja 2023. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Stupanjem u službu imenovani je dužan poslove imama, hatiba i muallima obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Imenovani je dužan po okončanju pripravnčkog staža pristupiti polaganju stručnog ispita za imama, hatiba i muallima pred ispitnom komisijom Rijaseta.

Dekret stupa na snagu 1. juna 2022. godine i važi do 31. maja 2023. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 03-07-1-2231-2/22

Datum: 11. zul-kade 1443. god. po H.

10. juni 2022. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Živinice broj: 02-07-1-222/22 od 23. maja 2022. godine, te na osnovu mišljenja Muftije tuzlanskog broj: 05-5-07-1-860-1/21 od 25. maja 2022. godine, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva, te člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik* Rijaseta IZ u BiH, br. 5-6/2008.) donesenom na petoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu dana 28. rebiul-evvela 1429. h.g. odnosno 05. aprila 2008. godine, Reisul-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Hodžić (Ibrahim) Teufik, rođen 9. 6. 1967. godine u mjestu Lukavica Gornja, općina Živinice, do sada raspoređen na dužnosti imama, hatiba i muallima u džematu Djedino, Medžlis Islamske zajednice Živinice, razrješava se navedene dužnosti zaključno sa 31. 5. 2022. godine i raspoređuje na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Podgajevi, Medžlis Islamske zajednice Živinice, počevši od 1. 6. 2022. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Živinice i Hodžić Teufik će, u skladu sa odredbama člana 11 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor o radu. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Imenovani je dužan poslove imama, hatiba i muallima obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. juna 2022. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 03-07-1-1609-2/22

Datum: 25. ramazan 1443. god. po H.

26. april 2022. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Sarajevo br. 01-04-1-264-1/22, od 21. aprila 2022. godine, shodno odredbi člana 40 Pravilnika o imamima (*Glasnik* Rijaseta Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, br. 5-6/2008.), donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumadel-uhra 1435. h.g., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisul-ulema donosi

DEKRET o razrješenju dužnosti imama

Kadrić (Safet) Ilijas, rođen 10. marta 1974. godine u Rogatici, imam, hatib i muallim u džematu Paje, Medžlis Islamske zajednice Sarajevo, razrješava se dužnosti imama, hatiba i muallima u džematu Paje, zaključno sa 31. 3. 2022. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 03-07-1-1843-2/22

Datum: 15. ševval 1443. god. po H.

16. maj 2022. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Zenica br. 01-07-1-136/22, od 13. maja 2022. godine, shodno odredbi člana 40 Pravilnika o imama (*Glasnik Rijaseta Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini*, br. 5-6/2008.), donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumadel-uhra 1435. h.g., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisul-ulema donosi

DEKRET

o razrješenju dužnosti imama

Ibreljić (Muhamed) Reuf, rođen 30. marta 1991. godine u Zenici, imam, hatib i muallim u džematu Stranjani, Medžlis Islamske zajednice Zenica, razrješava se dužnosti imama, hatiba i muallima u džematu Stranjani, zaključno sa 31. 5. 2022. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 03-07-1-1740-2/22

Datum: 15. ševval 1443. god. po H.

16. maj 2022. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Sanski Most br. 01-07-1-89-1/22, od 9. maja 2022. godine, shodno odredbi člana 40 Pravilnika o imama (*Glasnik Rijaseta Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini*, br. 5-6/2008.), donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumadel-uhra 1435. h.g., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisul-ulema donosi

DEKRET

o razrješenju dužnosti imama

Halilović (Safet) Ibro, rođen 15. avgusta 1962. godine u mjestu Vukotići, općina Zenica, imam, hatib i muallim u džematu Modra, Medžlis Islamske zajednice Sanski Most, razrješava se dužnosti imama, hatiba i muallima u džematu Modra, zaključno sa 03. 05. 2022. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 03-07-1-1904-2/22

Datum: 22. ševval 1443. god. po H.

23. maj 2022. godine

Rješavajući po zahtjevu Muftije tuzlanskog br. 02-07-1-782/22, od 9. maja 2022. godine, shodno odredbi člana 40 Pravilnika o imamima (*Glasnik* Rijaseta Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, br. 5-6/2008.), donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumadel-uhra 1435. h.g., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisul-ulema donosi

DEKRET

o razrješenju dužnosti glavnog imama

Mustajbašić (Fahrudin) Haris, profesor islamske teologije, rođen 06. februara 1985. godine u Tuzli, glavni imam Medžlis Islamske zajednice Zvornik, razrješava se navedene dužnosti, zaključno sa 31. 05. 2022. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 03-07-1-2124-2/22

Datum: 11. zul-kade 1443. god. po H.

10. juni 2022. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Sarajevo br. 03-03-1-1101/22, od 12. maja 2022. godine, shodno odredbi člana 40 Pravilnika o imamima (*Glasnik* Rijaseta Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, br. 5-6/2008.), donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumadel-uhra 1435. h.g., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisul-ulema donosi

DEKRET

o razrješenju dužnosti imama

Klisura (Uzeir) Ibrahim, rođen 21. februara 1961. godine u mjestu Gorica, općina Zenica, imam, hatib i muallim u džematu Rakovica, Medžlis Islamske zajednice Sarajevo, razrješava se dužnosti imama, hatiba i muallima u džematu Rakovica, zaključno sa 9. 5. 2022. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 03-07-1-2161-2/22

Datum: 11. zul-kade 1443. god. po H.

10. juni 2022. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Zenica br. 01-07-1-129/22 od 10. maja 2022. godine, shodno odredbi člana 40 Pravilnika o imama (*Glasnik* Rijaseta Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, br. 5-6/2008.), donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumadel-uhra 1435. h.g., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisul-ulema donosi

DEKRET

o razrješenju dužnosti imama

Hasić (Alija) Mirnes, rođen 7. aprila 1986. godine u mjestu Briznik, općina Zenica, imam, hatib i muallim u džematu Zapoda, Medžlis Islamske zajednice Zenica, razrješava se dužnosti imama, hatiba i muallima u džematu Zapoda, zaključno sa 31. 3. 2022. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 03-07-1-1511-2/22

Datum: 19. ramazan 1443. god. po H.

20. april 2022. godine

Na osnovu mišljenja Muftije bihaćkog br. 01-07-1-38-2/22 od 2. februara 2022. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Bosanska Krupa br. 01-07-1-29/22 od 31. januara 2022. godine, u predmetu postavljenja imama u džemat Krušnica, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik* Rijaseta IZ u BiH, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebiul-ahira 1431. h.g. odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisul-ulema donosi

DEKRET

o postavljenju imama

Mahmić (Emin) Adis, rođen 17. marta 1988. godine u Mahmića Selu – Bosanska Krupa, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Krušnica, Medžlis Islamske zajednice Bosanska Krupa, počevši od 1. februara 2022. godine do 31. januara 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Bosanska Krupa i Mahmić Adis će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od 1. februara 2022. godine do 31. januara 2023. godine, u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. februara 2022. godine i važi do 31. januara 2023. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 03-07-1-1569-2/22

Datum: 25. ramazan 1443. god. po H.

26. april 2022. godine

Na osnovu mišljenja Muftije zeničkog br. 01-07-1-167-2/2022 od 8. aprila 2022. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Tešanj br. 01-07-151-6/22 od 30. marta 2022. godine, u predmetu postavljenja imama u džemat Bobare-Drinčići, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik* Rijaseta IZ u BiH, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebiul-ahira 1431. h.g. odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisul-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Grabus (Eniz) Sakib, imam-muallim, rođen 21. 5. 1974. godine u Doboju, do sada raspoređen na dužnosti imama, hatiba i muallima u džematu Zgon, Medžlis Islamske zajednice Ključ, razrješava se navedene dužnosti zaključno sa 31. 3. 2022. godine i raspoređuje na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Bobare-Drinčići, Medžlis Islamske zajednice Tešanj, počevši od 1. 4. 2022. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Tešanj i Grabus Sakib će, u skladu sa odredbama člana 11 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Imenovani je dužan poslove imama, hatiba i muallima obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. aprila 2022. godine i važi do 31. marta 2023. godine

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 03-07-1-1565-2/22

Datum: 25. ramazan 1443. god. po H.

26. april 2022. godine

Na osnovu mišljenja Muftije zeničkog br. 01-07-1-177-2/2022 od 5. aprila 2022. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Zavidovići br. 01-07-150/22 od 30. marta 2022. godine, u predmetu postavljenja imama u džemat Ribnica, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik* Rijaseta IZ u BiH, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebiul-ahira 1431. h.g. odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisul-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Bećirović (Remzo) Ammar, rođen 25. aprila 1989. godine u Zavidovićima, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Ribnica, Medžlis Islamske zajednice Zavidovići, počevši od 1. maja 2022. godine do 30. aprila 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Zavidovići i Bećirović Ammar će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od 1. maja 2022. godine do 30. aprila 2023. godine, u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. maja 2022. godine i važi do 30. aprila 2023. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 03-07-1-1583-2/22

Datum: 25. ramazan 1443. god. po H.

26. april 2022. godine

Na osnovu mišljenja Muftije tuzlanskog br. 05-2-07-1-656-1/21, od 15. aprila 2022. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Čelić br. 02-07-1-31-1/22 od 7. februara 2022. godine, u predmetu postavljenja imama u džemat Brnjik, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik* Rijaseta IZ u BiH, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održa-

noj u Sarajevu dana 26. rebiul-ahira 1431. h.g. odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisul-ulema donosi

D E K R E T
o postavljenju imama

Bubahmetović (Hasan) Admir, rođen 7. januara 1995. godine u Tuzli, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Brnjik, Medžlis Islamske zajednice Čelić, počevši od 1. maja 2022. godine do 30. aprila 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Čelić i Admir Bubahmetović će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od 1. maja 2022. godine do 30. aprila 2023. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. maja 2022. godine i važi do 30. aprila 2023. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 03-07-1-1582-2/22

Datum: 25. ramazan 1443. god. po H.
26. april 2022. godine

Na osnovu mišljenja Muftije tuzlanskog br. 05-2-07-1-657-1/21, od 15. aprila 2022. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Čelić br. 02-07-1-31/22 od 7. februara 2022. godine, u predmetu postavljenja imama u džemat Donji Humci, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik* Rijaseta IZ u BiH, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebiul-ahira 1431. h.g. odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisul-ulema donosi

D E K R E T
o postavljenju imama

Mešanović (Mustafa) Belmin, rođen 18. decembra 1993. godine u Fojnici, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Donji Humci, Medžlis Islamske zajednice Čelić, počevši od 1. maja 2022. godine do 30. aprila 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Čelić i Mešanović Belmin će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od 1. maja 2022. godine do 30. aprila 2023. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. maja 2022. godine i važi do 30. aprila 2023. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 03-07-1-1567-2/22

Datum: 25. ramazan 1443. god. po H.

26. april 2022. godine

Na osnovu mišljenja Muftije zeničkog br. 01-07-1-175-2/2022 od 5. aprila 2022. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Zavidovići br. 01-07-170/22 od 30. marta 2022. godine, u predmetu postavljenja imama u džemat Stavci, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik* Rijaseta IZ u BiH, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebiul-ahira 1431. h.g. odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisul-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Fehrić (Safet) Ahmed, rođen 15. februara 1990. godine u Zavidovićima, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Stavci, Medžlis Islamske zajednice Zavidovići, počevši od 1. maja 2022. godine do 30. aprila 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Zavidovići i Fehrić Ahmed će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od 1. maja 2022. godine do 30. aprila 2023. godine, u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. maja 2022. godine i važi do 30. aprila 2023. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 03-07-1-1566-2/22

Datum: 25. ramazan 1443. god. po H.

26. april 2022. godine

Na osnovu mišljenja Muftije zeničkog br. 01-07-1-176-2/2022 od 8. aprila 2022. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Zavidovići br. 01-07-151/22 od 30. marta 2022. godine, u predmetu postavljenja imama u džemat Rujnica, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik* Rijasetu IZ u BiH, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebiul-ahira 1431. h.g. odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisul-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Patković (Senad) Abid, rođen 12. februara 1998. godine u Zenici, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Rujnica, Medžlis Islamske zajednice Zavidovići, počevši od 1. aprila 2022. godine do 31. marta 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Zavidovići i Patković Abid će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od 1. aprila 2022. godine do 31. marta 2023. godine, u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. aprila 2022. godine i važi do 31. marta 2023. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 03-07-1-1596-2/22

Datum: 25. ramazan 1443. god. po H.

26. april 2022. godine

Na osnovu mišljenja Muftije bihaćkog br. 01-07-1-92-2/22 od 8. aprila 2022. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Bosanska Krupa br. 01-03-1-79/22 od 22. marta 2022. godine, u predmetu postavljenja imama u džemat Bešići, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik* Rijasetu IZ u BiH, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održa-

noj u Sarajevu dana 26. rebiul-ahira 1431. h.g. odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisul-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Redžić (Mirsad) Damir, rođen 30. oktobar 1986. godine u Bihaću postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Bešići-Bosanska Otoka, Medžlis Islamske zajednice Bosanska Krupa počevši od 01. aprila 2022. godine do 31. marta 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Bosanska Krupa i Redžić Damir će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od 1. aprila 2022. godine do 31. marta 2023. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. aprila 2022. godine i važi do 31. marta 2023. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 03-07-1-1614-2/22

Datum: 26. ramazan 1443. god. po H.

27. april 2022. godine

Na osnovu mišljenja Muftije bihačkog br. 01-07-1-121-2/22 od 19. aprila 2022. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Cazin br. 01-07-1-65-2/2022 od 14. aprila 2022. godine, u predmetu postavljenja imama u džemat Horozovići, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik* Rijasetu IZ u BiH, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebiul-ahira 1431. h.g. odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisul-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Misaljević (Refik) Elmedin, rođen 8. oktobar 1984. godine u Cazinu, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Horozovići, Medžlis Islamske zajednice Cazin počevši od 1. maja 2022. godine do 30. aprila 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Cazin i Misaljević Elmedin će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti

Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od 1. maja 2022. godine do 30. aprila 2023. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. maja 2022. godine i važi do 30. aprila 2023. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 03-07-1-1907-2/22

Datum: 23. ševval 1443. god. po H.
24. maj 2022. godine

Na osnovu mišljenja Muftije tuzlanskog br. 05-2-07-1-809-1/21 od 17. maja 2022. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Janja br. 02-02-1-137-12/22 od 8. aprila 2022. godine, u predmetu postavljenja drugog imama u džemat Atik džamije, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik* Rijaseta IZ u BiH, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebiul-ahira 1431. h.g. odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisul-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Gutić (Almir) Adem, rođen 22. februar 1997. godine u Offenbach am Main, SR Njemačka, postavlja se na dužnost drugog imama, hatiba i muallima u džemat Atik džamije, Medžlis Islamske zajednice Janja počevši od 1. maja 2022. godine do 30. aprila 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Janja i Gutić Adem će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor o radu na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od 1. maja 2022. godine do 30. aprila 2023. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. maja 2022. godine i važi do 30. aprila 2023. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 03-07-1-1921-2/22

Datum: 23. ševval 1443. god. po H.

24. maj 2022. godine

Na osnovu mišljenja Muftije travničkog br. 01-07-1-077/22 od 17. maja 2022. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Travnik br. 03-A-1-193/2022 od 21. februara 2022. godine, u predmetu postavljenja imama u džemat Kljaci, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik* Rijaseta IZ u BiH, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebiul-ahira 1431. h.g. odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisul-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Šiljak (Šaban) Semir, rođen 5. februara 1988. godine u Travniku, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Kljaci, Medžlis Islamske zajednice Travnik, počevši od 1. marta 2022. do 28. februara 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Travnik i Semir Šiljak će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor o radu na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od 1. marta 2022. godine do 28. februara 2023. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. marta 2022. godine i važi do 28. februara 2023. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 03-07-1-1918-2/22

Datum: 23. ševval 1443. god. po H.

24. maj 2022. godine

Na osnovu mišljenja Muftije travničkog br. 01-07-1-206/22 od 17. maja 2022. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Travnik br. 03-A-1-450/2022 od 17. maja 2022. godine, u predmetu postavljenja imama u džemat Brajići, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik* Rijaseta IZ u BiH, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sa-

rajevu dana 26. rebiul-ahira 1431. h.g. odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisul-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Šiljak (Kasim) Semir, rođen 16. novembra 1994. godine u mjestu Kljaci, općina Travnik, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Brajići, Medžlis Islamske zajednice Travnik, počevši od 13. aprila 2022. godine do 12. aprila 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Travnik i Šiljak Semir će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor o radu na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od 13. aprila 2022. godine do 12. aprila 2023. godine, u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 13. aprila 2022. godine i važi do 12. aprila 2023. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 03-07-1-1917-2/22

Datum: 23. ševval 1443. god. po H.
24. maj 2022. godine

Na osnovu mišljenja Muftije travničkog br. 01-07-1-205/22 od 17. maja 2022. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Gornji Vakuf br. 02-07-108/22 od 16. maja 2022. godine, u predmetu postavljenja imama u džemat Hrasnica, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik* Rijaseta IZ u BiH, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebiul-ahira 1431. h.g. odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisul-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Ramić (Fuad) Rusmir, rođen 23. augusta 1987. godine u Bugojnu, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Hrasnica, Medžlis Islamske zajednice Gornji Vakuf počevši od 20. maja 2022. godine do 19. maja 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Gornji Vakuf i Ramić Rusmir će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor o radu na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od 20. maja 2022. godine do 19. maja 2023. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 20. maja 2022. godine i važi do 19. maja 2023. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 03-07-1-2164-2/22

Datum: 11. zul-kade 1443. god. po H.

10. juni 2022. godine

Na osnovu mišljenja Muftije bihaćkog br. 01-07-1-136-2/22 od 2. juna 2022. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Bihać br. 02-07-170/2022 od 19. aprila 2022. godine, u predmetu postavljenja imama u džemat Čekrlje, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik* Rijaseta IZ u BiH, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imama donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebiul-ahira 1431. h.g. odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisul-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Dedić (Husein) Haris, rođen 28. septembra 1990. godine u Bihaću, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Čekrlje, Medžlis Islamske zajednice Bihać, počevši od 1. aprila 2022. godine do 31. marta 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Bihać i Dedić Haris će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od 1. aprila 2022. godine do 31. marta 2023. godine, u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. aprila 2022. godine i važi do 31. marta 2023. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 03-07-1-2064-2/22

Datum: 11. zul-kade 1443. god. po H.

10. juni 2022. godine

Na osnovu mišljenja Muftije mostarskog br. 07-1-313-1/22 od 26. maja 2022. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Mostar br. 07-1-489/22 od 16. maja 2022. godine, u predmetu postavljenja imama u džemat Kružanj, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik* Rijasetu IZ u BiH, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebiul-ahira 1431. h.g. odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisul-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Šehić (Juso) Nermin, rođen 17. juna 1992. godine u Mostaru, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Kružanj, Medžlis Islamske zajednice Mostar, počevši od 1. juna 2022. godine do 31. maja 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Mostar i Šehić Nermin će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od 1. juna 2022. godine do 31. maja 2023. godine, u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. juna 2022. godine i važi do 31. maja 2023. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 03-07-1-2061-2/22

Datum: 11. zul-kade 1443. god. po H.

10. juni 2022. godine

Na osnovu mišljenja Muftije mostarskog br. 07-1-312-1/22 od 26. maja 2022. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Mostar br. 07-1-491/22 od 16. maja 2022. godine, u predmetu postavljenja imama u džemat Carina-Musala, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik* Rijasetu IZ u BiH, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održa-

noj u Sarajevu dana 26. rebiul-ahira 1431. h.g. odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisul-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Demirović (Huso) Arnel, rođen 8. marta 1989. godine u Sarajevu, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Carina-Musala, Medžlis Islamske zajednice Mostar, počevši od 1. juna 2022. godine do 31. maja 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Mostar i Demirović Arnel će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od 1. juna 2022. godine do 31. maja 2023. godine, u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. juna 2022. godine i važi do 31. maja 2023. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 03-07-1-2062-2/22

Datum: 11. zul-kade 1443. god. po H.

10. juni 2022. godine

Na osnovu mišljenja Muftije mostarskog br. 07-1-314-1/22 od 26. maja 2022. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Mostar br. 07-1-490/22 od 16. maja 2022. godine, u predmetu postavljenja imama u džemat Vrapčići, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik* Rijaseta IZ u BiH, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebiul-ahira 1431. h.g. odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisul-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Vrce (Mujo) Said, rođen 25. maja 1994. godine u Jablanici, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Vrapčići, Medžlis Islamske zajednice Mostar, počevši od 1. juna 2022. godine do 31. maja 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Mostar i Vrce Said će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze

između Medžlisa i imama u vremenu od 1. juna 2022. godine do 31. maja 2023. godine, u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. juna 2022. godine i važi do 31. maja 2023. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 03-07-1-22249-2/22

Datum: 16. zul-kade 1443. god. po H.

15. juni 2022. godine

Na osnovu mišljenja Muftije bihaćkog br. 01-07-1-137-2/22 od 9. juna 2022. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Bihać br. 02-07-169/2022 od 18. aprila 2022. godine, u predmetu postavljenja imama u džemat Orašac, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik* Rijaseta IZ u BiH, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebiul-ahira 1431. h.g. odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisul-ulema donosi

DEKRET

o postavljenju imama

Hrnjica (Mirsad) Midhad, rođen 26. februara 1990. godine u Bihaću, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Orašaci Medžlis Islamske zajednice Bihać, počevši od 1. aprila 2022. godine do 31. marta 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Bihać i Hrnjica Midhad će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od 1. aprila 2022. godine do 31. marta 2023. godine, u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. aprila 2022. godine i važi do 31. marta 2023. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 03-07-1-1568-2/22

Datum: 25. ramazan 1443. god. po H.

26. april 2022. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Teslić br. 07/01/25/22 od 31. januara 2022. godine, a na osnovu mišljenja Muftije zeničkog broj: 01-07-

1-173-2/2022 od 8. aprila 2022. godine, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva, te člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaseta IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), donesenom na petoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu dana 28. rebiul-evvela 1429. h.g. odnosno 5. aprila 2008. godine, Reisul-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Delić (Meho) Hajrudin, profesor islamske teologije, rođen 21. jun 1975. godine u Donjim Ruževcima, općina Teslić, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Stenjak-Teslić, Medžlis Islamske zajednice Teslić, počevši od 1. februara 2022. godine do 31. januara 2023. godine.

Stupanjem u službu imenovani je dužan poslove imama, hatiba i muallima obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. februar 2022. godine i važi 31. januara 2023. godine

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 03-07-1-1828-2/22

Datum: 15. ševval 1443. god. po H.
16. maj 2022. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Tuzla br. 03-2-DŽR-297-2/22 od 24. maja 2022. godine, a na osnovu mišljenja Muftije tuzlanskog broj: 05-2-07-1-752-1/21 od 29. aprila 2022. godine, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva, te člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaseta IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), donesenom na petoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu dana 28. rebiul-evvela 1429. h.g. odnosno 5. aprila 2008. godine, Reisul-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Ćatibušić (Halid) hafiz Eldar, bakalaureat/bachelor islamske teologije, rođen 8. jula 1998. godine u Tuzli, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Donja Obodnica, Medžlis Islamske zajednice Tuzla, počevši od 1. marta 2022. godine do 31. decembra 2022. godine.

Stupanjem u službu imenovani je dužan poslove imama, hatiba i muallima obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Imenovani je dužan na poziv Komisije pristupiti polaganju stručnog ispita za imame, hatibe i muallime.

Dekret stupa na snagu 1. marta 2022. godine i važi 31. decembra 2022. godine

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 03-07-1-1786-2/22

Datum: 15. ševval 1443. god. po H.

16. maj 2022. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Mostar br. 02-1-428/22 od 26. aprila 2022. godine, a na osnovu mišljenja Muftije mostarskog broj: 07-1-299-1/22 od 10. maja 2022. godine, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva, te člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaseta IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), donesenom na petoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu dana 28. rebiul-evvela 1429. h.g. odnosno 5. aprila 2008. godine, Reisul-ulema donosi

DEKRET

o postavljenju imama

Zukić (Alija) Ejub, bakalaureat/bachelor islamske teologije, rođen 02. marta 1996. godine u Jablanici, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Gornja Drežnica, Medžlis Islamske zajednice Mostar, počevši od 1. maja 2022. godine.

Stupanjem u službu imenovani je dužan poslove imama, hatiba i muallima obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. maja 2022. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 03-07-1-2148-2/22

Datum: 11. zul-kade 1443. god. po H.

10. juni 2022. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Zenica br. 01-07-1-130-10/22 od 10. maja 2022. godine, te na prijedlog Muftije zeničkog broj: 01-07-1-265-2/2022 od 23. maja 2022. godine, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva, te člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaseta IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), donesenom na petoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu dana 28. rebiul-evvela 1429. h.g. odnosno 5. aprila 2008. godine, Reisul-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Sarajlić (Muhamed) Tarik, profesor islamske teologije, rođen 18. maja 1979. godine u Zenici, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Janjići, Medžlis Islamske zajednice Zenica, počevši od 1. juna 2022. godine.

Stupanjem u službu imenovani je dužan poslove imama, hatiba i muallima obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. juna 2022. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 03-07-1-2158-2/22

Datum: 11. zul-kade 1443. god. po H.

10. juni 2022. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Zenica br. 01-07-1-130-2/22 od 10. maja 2022. godine, te na prijedlog Muftije zeničkog broj: 01-07-1-259-2/2022 od 23. maja 2022. godine, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva, te člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaseta IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), donesenom na petoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu dana 28. rebiul-evvela 1429. h.g. odnosno 5. aprila 2008. godine, Reisul-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Redžić (Nusret) Ramiz, bakalaureat/bachelor imameta, hatabeta i ta'lima, rođen 5. maja 1986. godine u Zenici, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Vranduk, Medžlis Islamske zajednice Zenica, počevši od 1. juna 2022. godine.

Stupanjem u službu imenovani je dužan poslove imama, hatiba i muallima obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. juna 2022. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 03-07-1-2156-2/22

Datum: 11. zul-kade 1443. god. po H.

10. juni 2022. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Zenica br. 01-07-1-130-6/22 od 10. maja 2022. godine, te na prijedlog Muftije zeničkog broj: 01-07-1-261-2/2022 od 23. maja 2022. godine, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva, te člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaseta IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), donesenom na petoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu dana 28. rebiul-evvela 1429. h.g. odnosno 5. aprila 2008. godine, Reisul-ulema donosi

DEKRET

o postavljenju imama

Dizdarević (Mehmed) Halid, diplomirani imam, hatib i muallim, rođen 3. januara 1983. godine u Zenici, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Gnjusi, Medžlis Islamske zajednice Zenica, počevši od 1. juna 2022. godine.

Stupanjem u službu imenovani je dužan poslove imama, hatiba i muallima obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. juna 2022. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 03-07-1-2159-2/22

Datum: 11. zul-kade 1443. god. po H.

10. juni 2022. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Zenica br. 01-07-1-130-3/22 od 10. maja 2022. godine, te na prijedlog Muftije zeničkog broj: 01-07-1-258-2/2022 od 23. maja 2022. godine, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva, te člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaseta IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), donesenom na petoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu dana 28. rebiul-evvela 1429. h.g. odnosno 5. aprila 2008. godine, Reisul-ulema donosi

DEKRET

o postavljenju imama

Čolaković (Abid) Halim, diplomirani imam, hatib i muallim, rođen 4. januara 1977. godine u Kovačićima, općina Olovo, postavlja se na dužnost imama,

hatiba i muallima u džemat Topčić Polje, Medžlis Islamske zajednice Zenica, počevši od 1. juna 2022. godine.

Stupanjem u službu imenovani je dužan poslove imama, hatiba i muallima obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. juna 2022. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 03-07-1-2449-2/22

Datum: 11. zul-kade 1443. god. po H.

10. juni 2022. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Zenica br. 01-07-1-130-11/22 od 10. maja 2022. godine, te na prijedlog Muftije zeničkog broj: 01-07-1-266-2/2022 od 23. maja 2022. godine, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva, te člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik* Rijaseta IZ u BiH, br. 5-6/2008.), donesenom na petoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu dana 28. rebiul-evvela 1429. h.g. odnosno 5. aprila 2008. godine, Reisul-ulema donosi

DEKRET

o postavljenju imama

Muratović (Fadil) Hadžo, bakalaureat/bachelor imameta, hatabeta i ta'lima, rođen 31. oktobra 1979. godine u Travniku, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Gornja Gračanica, Medžlis Islamske zajednice Zenica, počevši od 1. juna 2022. godine.

Stupanjem u službu imenovani je dužan poslove imama, hatiba i muallima obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. juna 2022. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 03-07-1-2150-2/22

Datum: 11. zul-kade 1443. god. po H.

10. juni 2022. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Zenica br. 01-07-1-130-12/22 od 10. maja 2022. godine, te na prijedlog Muftije zeničkog broj: 01-07-1-267-2/2022 od 23. maja 2022. godine, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva, te člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik* Rijaseta IZ u BiH, br. 5-6/2008.), donesenom na petoj redovnoj sjednici Sabora

Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu dana 28. rebiul-evvela 1429. h.g. odnosno 5. aprila 2008. godine, Reisul-ulema donosi

D E K R E T
o postavljenju imama

Kozlić (Hasan) Avdo, diplomirani imam, hatib i muallim, rođen 8. maja 1975. godine u Vukotićima-Zenica, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Donja Vraca, Medžlis Islamske zajednice Zenica, počevši od 1. juna 2022. godine.

Stupanjem u službu imenovani je dužan poslove imama, hatiba i muallima obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. juna 2022. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 03-07-1-2151-2/22

Datum: 11. zul-kade 1443. god. po H.

10. juni 2022. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Zenica br. 01-07-1-130-13/22 od 10. maja 2022. godine, te na prijedlog Muftije zeničkog broj: 01-07-1-268-2/2022 od 23. maja 2022. godine, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva, te člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaseta IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), donesenom na petoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu dana 28. rebiul-evvela 1429. h.g. odnosno 5. aprila 2008. godine, Reisul-ulema donosi

D E K R E T
o postavljenju imama

Kovačević (Vahid) Senaid, diplomirani imam, hatib i muallim, rođen 3. januara 1983. godine u Šerićima, općina Zenica, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Šeriće, Medžlis Islamske zajednice Zenica, počevši od 1. juna 2022. godine.

Stupanjem u službu imenovani je dužan poslove imama, hatiba i muallima obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. juna 2022. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 03-07-1-2160-2/22

Datum: 15. zul-kade 1443. god. po H.

14. juni 2022. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Zenica br. 01-07-1-130-1/22 od 10. maja 2022. godine, a na osnovu mišljenja Muftije zeničkog broj: 01-07-1-257-2/2022 od 23. maja 2022. godine, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva, te člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik* Rijaseta IZ u BiH, br. 5-6/2008.), donesenom na petoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu dana 28. rebiul-evvela 1429. h.g. odnosno 5. aprila 2008. godine, Reisul-ulema donosi

DEKRET

o postavljenju imama

Krajišnik (Đevad) Dženan, bakalaureat/bachelor imameta, hatabeta i ta'lima, rođen 6. avgusta 1981. godine u Zenici, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Zapoda, Medžlis Islamske zajednice Zenica, počevši od 1. aprila 2022. godine do 31. marta 2023. godine

Stupanjem u službu imenovani je dužan poslove imama, hatiba i muallima obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Imenovanom ostaje obaveza polaganja stručnog ispita pred Komisijom Rijaseta.

Dekret stupa na snagu 1. aprila 2022. godine i važi do 31. marta 2023. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 03-07-1-2157-2/22

Datum: 11. zul-kade 1443. god. po H.

10. juni 2022. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Zenica br. 01-07-1-130-4/22 od 10. maja 2022. godine, te na prijedlog Muftije zeničkog broj: 01-07-1-260-2/2022 od 23. maja 2022. godine, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva, te člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik* Rijaseta IZ u BiH, br. 5-6/2008.), donesenom na petoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu dana 28. rebiul-evvela 1429. h.g. odnosno 5. aprila 2008. godine, Reisul-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Malagić (Salko) Nermin, diplomirani imam, hatib i muallim, rođen 27. maja 1983. godine u Zenici, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Lokvine, Medžlis Islamske zajednice Zenica, počevši od 1. juna 2022. godine.

Stupanjem u službu imenovani je dužan poslove imama, hatiba i muallima obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. juna 2022. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 03-07-1-1904-3/22

Datum: 22. ševval 1443. god. po H.

23. maj 2022. godine

Rješavajući po zahtjevu Muftije tuzlanskog br. 02-07-1-782/22 od 9. maja 2022. godine, shodno odredbi člana 42 i 52 Ustava Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, člana 17 tačka f) Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, te člana 46 Pravilnika o imamima (*Glasnik* Rijaseta Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, br. 5-6/2008.), donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumadel-uhra 1435. h.g., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisul-ulema donosi

DEKRET o postavljenju glavnog imama

Salkanović (Ifet) hafiz Izet, rođen 2. oktobra 1986. godine u mjestu Krstac-Teočak, općina Teočak, postavlja se na dužnost glavnog imama Medžlisa Islamske zajednice Zvornik, na mandatni period od četiri (4) godine, počevši od 1. 6. 2022. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Zvornik i Salkanović Izet će, u skladu sa odredbama člana 11 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor o radu. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i glavnog imama Medžlisa Islamske zajednice Zvornik u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Imenovani je dužan poslove glavnog imama obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. 6. 2022. godine i važi do 31. 5. 2026. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 03-07-1-2218-2/22

Datum: 11. zul-kade 1443. god. po H.

10. juni 2022. godine

Rješavajući po zahtjevu Muftije tuzlanskog br. 01-07-1-951/22 od 6. juna 2022. godine, shodno odredbi člana 42 i 52 Ustava Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, člana 17 tačka f) Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, te člana 46 Pravilnika o imamima (*Glasnik* Rijaseta Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, br. 5-6/2008.), donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumadel-uhra 1435. h.g., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisul-ulema donosi

DEKRET

o postavljenju v.d. glavnog imama

Sivić (Hamzalija) hafiz Redžo, rođen 13. decembra 1997. godine u Gradačcu, postavlja se za v.d. dužnosti glavnog imama Medžlisa Islamske zajednice Orašje na period od jedne (1) godine, počevši od 15. 06. 2022. godine.

Stupanjem u službu imenovani je dužan poslove glavnog imama obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Dekret stupa na snagu 15. 06. 2022. godine i važi do 14. 06. 2023. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 03-07-1-2220-2/22

Datum: 11. zul-kade 1443. god. po H.

10. juni 2022. godine

Rješavajući po zahtjevu Muftije tuzlanskog br. 01-07-1-952/22 od 6. juna 2022. godine, shodno odredbi člana 42 i 52 Ustava Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, člana 17 tačka f) Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, te člana 46 Pravilnika o imamima (*Glasnik* Rijaseta Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, br. 5-6/2008.), donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumadel-uhra 1435. h.g., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisul-ulema donosi

DEKRET

o postavljenju v.d. glavnog imama

Jusić (Muhamed) Salih, rođen 13. februara 1963. godine u mjestu Rovaši, općina Vlasenica, postavlja se za v.d. dužnosti glavnog imama Medžlisa Islamske

zajednice Gornja Tuzla na period od jedne (1) godine, počevši od 15. 06. 2022. godine.

Stupanjem u službu imenovani je dužan poslove glavnog imama obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Dekret stupa na snagu 15. 06. 2022. godine i važi do 14. 06. 2023. godine.

Husein-ef. Kavazović

Reisul-ulema

Broj: 03-07-1-2219-2/22

Datum: 11. zul-kade 1443. god. po H.

10. juni 2022. godine

Rješavajući po zahtjevu Muftije tuzlanskog br. 01-07-1-950/22 od 6. juna 2022. godine, shodno odredbi člana 42 i 52 Ustava Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, člana 17 tačka f) Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, te člana 46 Pravilnika o imamima (*Glasnik* Rijaseta Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, br. 5-6/2008.), donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumadel-uhra 1435. h.g., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisul-ulema donosi

DEKRET

o postavljenju glavnog imama

Camić (Mevludin) Samir, diplomirani imam, hatib i muallim, rođen 25. 05. 1975. godine u Janji, općina Bijeljina postavlja se na dužnost glavnog imama Medžlisa Islamske zajednice Bijeljina na mandatni period od četiri (4) godine, počevši od 15. 06. 2022. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Bijeljina i Samir Camić će, u skladu sa odredbama člana 11 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i glavnog imama Medžlisa Islamske zajednice Bijeljina u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Imenovani je dužan poslove glavnog imama obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Dekret stupa na snagu 15. 06. 2022. godine i važi do 14. 06. 2026. godine.

Husein-ef. Kavazović

Reisul-ulema

Broj: 03-07-1-2103-2/22

Datum: 11. zul-kade 1443. god. po H.

10. juni 2022. godine

Rješavajući po zahtjevu Muftije bihaćkog br. 01-07-1-162/22 od 31. maja 2022. godine, shodno odredbi člana 42 i 52 Ustava Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, člana 17 tačka f) Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, te člana 46 Pravilnika o imamima (*Glasnik* Rijaseta Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, br. 5-6/2008.), donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumadel-uhra 1435. h.g., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisul-ulema donosi

DEKRET

o postavljenju v.d. glavnog imama

Harčević (Edham) Mehmed, rođen 13. jula 1970. godine u Jezerskom – Bosaurska Krupa, postavlja se za v.d. dužnosti glavnog imama Medžlisa Islamske zajednice Bužim na period od jedne (1) godine, počevši od 1. juna 2022. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Bužim i Harčević Mehmed će, u skladu sa odredbama člana 11 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor. Tim Ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i v.d. glavnog imama u skladu sa Pravilnikom o imamima

Imenovani je dužan poslove glavnog imama obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. juna 2022. godine i važi do 31. maja 2023. godine.

Husein-ef. Kavazović

Reisul-ulema

Broj: 03-07-1-2168-2/22

Datum: 11. zul-kade 1443. god. po H.

10. juni 2022. godine

Rješavajući po zahtjevu Muftije vojnog br. 18-38-1478-1/22 od 3. maja 2022. godine, shodno odredbi člana 42 i 52 Ustava Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, člana 17 tačka f) Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, te člana 46 Pravilnika o imamima (*Glasnik* Rijaseta Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, br. 5-6/2008.), donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumadel-uhra 1435. h.g., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisul-ulema donosi

D E K R E T
o postavljenju v.d. glavnog imama

Hadžić (Fehim) Nesib, rođen 18. oktobra 1972. godine u mjestu Željezno Polje, općina Žepče postavlja se za vršioca dužnosti glavnog imama u Oružanim snagama Bosne i Hercegovine na period od jedne (1) godine, počevši od 1. jula 2022. godine do 30. juna 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta Ministarstvo odbrane Bosne i Hercegovine/Muftijstvo vojno i Hadžić Nesib će, u skladu sa odredbama člana 11 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Muftijstva vojnog i v.d. glavnog imama u Oružanim snagama Bosne i Hercegovine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Imenovani je dužan poslove glavnog imama obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. jula 2022. godine i važi do 30. juna 2023. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 03-07-1-2105-2/22

Datum: 11. zul-kade 1443. god. po H.

10. juni 2022. godine

Rješavajući po zahtjevu Muftije bihaćkog br. 01-07-1-163/22 od 31. maja 2022. godine, shodno odredbi člana 42 i 52 Ustava Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, člana 17 tačka f) Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, te člana 46 Pravilnika o imamima (*Glasnik* Rijaseta Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, br. 5-6/2008.), donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumadel-uhra 1435. h.g., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisul-ulema donosi

D E K R E T
o postavljenju v.d. glavnog imama

Ahmić (Nezir) Hariz, rođen 27. augusta 1979. godine u Travniku, postavlja se za v.d. dužnosti glavnog imama Medžlisa Islamske zajednice Bosanska Kostajnica na period od jedne (1) godine, počevši od 1. juna 2022. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Bosanska Kostajnica i Ahmić Hariz će, u skladu sa odredbama člana 11 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor. Tim Ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i v.d. glavnog imama u skladu sa Pravilnikom o imamima

Imenovani je dužan poslove glavnog imama obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. juna 2022. godine i važi do 31. maja 2023. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 03-07-1-3830-2/21

Datum: 25. ševval 1443. god. po H.
26. maj 2022. godine

Rješavajući po zahtjevu Islamske zajednice Bošnjaka u Australiji br. 03-07-1-3830/21 od 15. oktobra 2021. godine, u predmetu postavljenja imama u džemat Smithfield, shodno odredbi člana 8. i člana 12. Pravilnika o imamima (*Glasnik* Rijaseta IZ u BiH, br. 5-6/2008.), donesenom na petoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu dana 28. rebiul-evvela 1429. god. po H. odnosno 05. aprila 2008. godine, Reisul-ulema donosi

D E K R E T **o postavljenju imama**

Kalajdžić (Mehmed) dr. Mirsad, rođen 11. 01. 1967. godine u mjestu Glodi, općina Zvornik, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Smithfield, Islamska zajednica Bošnjaka u Australiji, počevši od 01. 06. 2022. godine do 31. 05. 2024. godine.

Na temelju ovoga dekreta Islamska zajednica Bošnjaka u Australiji, džemat Smithfield i Mirsad Kalajdžić će, u skladu sa odredbama člana 11. Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor o radu. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Islamske zajednice Bošnjaka u Australiji, džemata Smithfield i imama u počevši od 01. 06. 2022. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 01. 06. 2022. godine i važi do 31. 05. 2024. godine

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Napomene saradnicima

Glasnik je zvanično glasilo Rijaseta Islamske zajednice BiH. Izlazi dvomjesečno. Objavljuje akademske članke, istraživačke i stručne radove, prevedene tekstove, prikaze knjiga iz oblasti vjerskih disciplina i islamske/bošnjačke kulturne baštine kao i službena akta organa Rijaseta Islamske zajednice u BiH. Objavljuje i radove iz drugih oblasti po odluci urednika. Glasnik nastoji popularizirati naučna istraživanja iz oblasti islamskih nauka i kulturne baštine Bošnjaka te informirati čitaoce o radu službi i institucija Rijaseta IZ-e.

Svi objavljeni radovi odobreni su od strane urednika. Akademska, pravna i jezička odgovornost je na autorima radova. Osnovni jezik Glasnika je bosanski. Prilikom pisanja radova primjenjuje se norma Pravopisa bosanskog jezika sa fonetskom transkripcijom dok se naučna tran-

skripcija primjenjuje u uskostručnim tekstovima. Vrstu naučne transkripcije bira autor. Radovi mogu sadržavati arapski, turski, perzijski kao i druge jezike u transkripciji. Dostavljeni radovi su predmet provjere urednika u smislu akademskih i tehničkih kriterija. Autori prihvataju redakcijske intervencije u tekstu.

Radovi se mogu poslati putem maila glasnik_riz@yahoo.com ili na adresu: Gazi Husrev-begova 56a, 71000 Sarajevo. Rad mora biti u Microsoft Wordu ne veći od 10 stranica formata A4, font Times New Roman. Slike i svi drugi prilozi moraju biti priloženi odvojeno.

Sva prava zadržana. Nijedan dio Glasnika ne može biti umnožavan, pohranjivan u sisteme za umnožavanje bez prethodnog dopuštenja Uredništva i autora tekstova, izuzev kratkih navoda u naučne svrhe.

ISSN 1512-6609, ISSN 2233-095X (Online)

Izdavač: RIJASET ISLAMSKJE ZAJEDNICE U BOSNI I HERCEGOVINI. Urednik: MUSTAFA PRLJAČA; Redakcija: MEHO ŠLJIVO, SAMEDIN KADIĆ, SENADA TAHIROVIĆ, MEVLUDIN DIZDAREVIĆ, MUHAMED JUSIĆ i ALDINA SULJAGIĆ-PIRO; tehnički urednik: SUAD PAŠIĆ
lektura: AMILA ŠADIĆ HAJDAREVIĆ; dizajn korice: TARIK JESENKOVIĆ; prijevod na arapski jezik: NURKO KARAMAN; prijevod na engleski jezik: IFET MUSTAFIĆ. DTP: El-Kalem. Štampa: Štamparija DOBRA KNJIGA, d.o.o. - Sarajevo; Uredništvo i administracija: 71000 Sarajevo, Gazi Husrev-begova br. 56A, telefon: 033/532-255, fax: 033/441-800, e-mail: glasnik_riz@yahoo.com. Glasnik izlazi dvomjesečno. Rukopise slati na adresu Uredništva. Rukopisi se ne vraćaju. Štampani tiraž 2000 primjeraka. Cijena Glasnika iznosi 10 KM. Uplata u KM na žiro-račun 1602005500015065 kod VAKUFSKE BANKE DD Sarajevo - uz naznaku za Glasnik. Glasnik je upisan u registar javnih glasila u Ministarstvu obrazovanja, nauke, kulture i sporta pod brojem 446 od 27. 08. 1994. godine.

The Herald

of the Riyasat of the Islamic Community
in Bosnia and Herzegovina

البلاغ

مجلة المشيخة الإسلامية
في البوسنة والهرسك